

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tiia Korvela

TUONTITAVAROIDEN
HÄVITTÄMINEN
TULLIVALVONNASSA

Liiketalous ja matkailu
2013

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Tiia Korvela
Opinnäytetyön nimi	Tuontitavaroiden hävittäminen tullivalvonnassa
Vuosi	2013
Kieli	suomi
Sivumäärä	89 + 1 liite
Ohjaaja	Leena Pommelin-Andrejeff

Opinnäytetyöni aihe on tuontitavaroiden hävittäminen tullivalvonnassa. Työn tavoitteena oli esitellä syitä, joista johtuen tuontitavaroita hävitetään. Lisäksi työ pyrkii selventämään, mitä hävittäminen tullivalvonnassa käytännössä tarkoittaa. Päätin perehtyä työssäni vähemmän esillä olevaan hävittämismenettelyyn oman mielenkiinnon sekä aiheen tutkimuksellisen uutuusarvon takia.

Teorian perustan luo tuontitoiminnan sekä tuonnin tulliselvitysmuotojen esittely. Yleisen osan jälkeen paneudutaan hävittämismenettelyyn omassa luvussaan. Teorian loppuosan muodostaa erinäisten hävittämiseen johtavien syiden esittely. Tutkimuksen teoriaosuus on kirjoitettu kaupallisen tuonnin näkökulmasta. Muiden lähteiden lisäksi käytin teoriaosassa apuna epävirallisia haastatteluja. Toteutin työn empiirisen osuuden kvalitatiivisten, puolistrukturoitujen haastattelujen avulla. Haastattelujen kohderyhmänä olivat Oulun tullitoimipaikan työntekijät. Työn varsinaisten tavoitteiden lisäksi pyrin haastatteluiden avulla löytämään jonkinlaiset mittasuhteet hävittämismenettelyn käytölle.

Tutkimuksen mukaan kaupallisella puolella tapahtuva ja vastaavasti yksityispuolella tapahtuva hävittäminen eroavat selvästi toisistaan. Yksityispuolella hävitystapauksia on huomattavasti enemmän, ja lisäksi hävitettävät tuotteet ovat pitkälti samoja kerrasta toiseen. Kaupallisella puolella hävittämisen syyt sekä hävitettävät tavarat vaihtelevat huomattavasti enemmän. Lisäksi hävitystapauksia on suhteellisen vähän, ainakin Oulun tullitoimipaikan alueella. Haastattelututkimuksessa selvisi, että suurin syy tuontitavaroiden hävittämiseen on Tullilaboratorion tutkimuksista aiheutuvat hylkäykset. Lisäksi tutkimuksessa tuli esille, että yritykset hyödyntävät hävittämistä myös taloudellisista syistä, vaikkakin muut syyt hävityksen taustalla ovat kuitenkin yleisempiä.

ABSTRACT

Author	Tiia Korvela
Title	Destruction of Imported Goods under Customs Surveillance
Year	2013
Language	Finnish
Pages	89 + 1 Appendix
Name of Supervisor	Leena Pommelin-Andrejeff

This thesis studied destruction of imported goods under customs surveillance. The aim of the thesis was to introduce different reasons why imported goods may be destroyed. In addition, the aim was to explain what destroying under customs surveillance practically means. This less known customs procedure was chosen because of my own interest and the novelty value of the subject's research.

The theoretical part of the thesis begins with the introduction of import and customs procedures. After the general section, the procedure of destruction is explained more carefully. The rest of the theoretical study focuses on reasons for the destruction of goods. The theoretical study is written from the point of view of commercial importing. In addition to other source material, some additional interviews were conducted in order to get information for the theoretical study. In the empirical part of this thesis were carried out more interviews. The research interviews represent qualitative research method and were half-structured. The target group of these interviews were the employees of Customs at Oulu. In addition to other aims, the aim was that interviews could offer more information on commonness of destruction cases.

The research revealed that there is a clear difference between importing for business purposes and for private use. The number of destruction cases is bigger in the private importation. However, the range of goods ending up to be destroyed under customs surveillance is much narrower than in the import for business purposes. The research indicated that the main reason for destruction of imports is Customs Laboratory's testing activities. The research also revealed that companies may choose to destroy imports because of economical reasons. However, compared to other reasons these economical aspects are not very common.

Keywords	import, customs procedures, destruction, customs surveillance
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	7
1.1	Työn tausta.....	7
1.2	Tavoite ja rajaus.....	8
1.3	Työn rakenne	8
2	KANSAINVÄLINEN KAUPPA	10
2.1	EU:n sisäkauppa.....	11
2.2	EU:n ulkokauppa	11
2.3	Vienti.....	12
2.4	Tuonti.....	13
3	TUONNIN TULLISELVITYSMUODOT	18
3.1	Asettaminen tullimenettelyyn	18
3.2	Muut tulliselvitysmuodot	21
3.3	Tuonnin tulliselvitysprosessi	23
4	HÄVITTÄMINEN TULLIVALVONNASSA.....	26
4.1	Hävittämisen valvonta	28
4.1.1	Dokumentointi	29
4.2	Case-esimerkki: Hävittäminen päätettäessä sisäisen jalostuksen menettelyä.....	31
5	TAVARANTARKASTUKSET JA TULLILABORATORION TOIMINTA	34
5.1	Tavarantarkastukset	34
5.2	Tullilaboratorion toiminta.....	35
5.2.1	Kulutustavarat	36
5.2.2	Elintarvikkeet	38
5.2.3	Määräystenvastaiset tavarat	39
6	TUONTIRAJOITUKSET.....	41
6.1	CITES	42
6.2	Alkoholi, tupakkatuotteet, lääkevalmisteet.....	43

7	KULUTUSVEROJÄRJESTELMÄ	47
	7.1 Arvonlisäverotus	47
	7.2 Valmisteverojärjestelmä	48
	7.2.1 Väliaikaisen verottomuuden järjestelmä	49
	7.2.2 Tuhoutuminen ja hävittäminen väliaikaisen verottomuuden järjestelmässä	50
	7.3 Tullimaksut	51
	7.3.1 Tullivelka	53
	7.3.2 Tullivelasta vapautuminen	54
8	TUOTEVÄÄRENNÖKSET	56
	8.1 Immateriaalioikeus, tavaramerkkioikeus	56
	8.2 Tuoteväärengösten tullivalvonta	58
	8.3 IPR-rikkomusten selvittely	60
9	EMPIRIAN TOTEUTUS	62
	9.1 Teoreettinen viitekehys	62
	9.2 Tutkimusmenetelmät	65
	9.3 Haastattelun toteutus	67
	9.4 Tulokset	70
	9.5 Tutkimuksen luotettavuus	75
10	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	79
	LÄHTEET	83
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Tuonti maaluokittain vuonna 2011	s. 14
Kuvio 2.	Tuonti tuoteluokittain vuonna 2011	s. 14
Kuvio 3.	Tuonnin tulliselvitysprosessi suoraan kolmansista maista tuotaessa	s. 23
Kuvio 4.	Tullin tavara- ja yritystarkastukset vuonna 2011	s. 35
Kuvio 5.	Tullilaboratorion kulutustavaratutkimukset vuoden 2011	s. 37
Kuvio 6.	Esimerkkejä kansainvälisesti tunnetuista tavaramerkeistä	s. 57
Kuvio 7.	Tuotevääreännösten pysäytysprosessi	s. 59
Kuvio 8.	Tuontiprosessi kuvattuna kaupan solmimisesta tullivelan maksuun asti	s. 63

1 JOHDANTO

Teen opinnäytetyöni Vaasan ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelmaan, osana kansainvälisen kaupan suuntautumismuutosta. Työn aiheena on tuontitavarojen hävittäminen tullivalvonnassa. Tarkoituksena on siis esitellä syitä, joista johtuen tuontimenettely voi olla järkevintä tai käytännössä pakollista päättää tavaran hävittämiseen tullivalvonnassa.

1.1 Työn tausta

Koska kansainvälinen kauppa kasvaa kasvamisestaan ja tuotanto globalisoituu, markkinoille tulee yhä enemmän turvallisuudelle ja terveydelle kyseenalaisia tai jopa vaarallisia tuotteita (Tullihallitus 2009d). Myös tuoteväärännökset ovat kasvava kansainvälisen kaupan ongelma. Esimerkiksi vuoden 2011 aikana Euroopan unionin ulkorajoilla pysäytettiin 114 miljoonaa tuoteväärännöstä, joista Suomessa pysäytettiin noin 550 000 (Tullihallitus 2012b; Tullihallitus 2012h). Kaikki tuoteväärännökset tai määräysten vastaiset tuotteet eivät päädy suoraan hävitettäväksi. Hävittäminen tullivalvonnassa on kuitenkin yksi vaihtoehtoista pyrittäessä lisäämään koti- ja yhteisömarkkinoille pääsevien tuotteiden lainmukaisuutta ja turvallisuutta.

2000-luvulla mediassakin on uutisoitu hävitystapauksista. Esimerkiksi vuonna 2008 tullivalvonnassa tuhottiin noin 60 000 kenkäparia, koska kyseiset kengät loukkasivat Adidaksen tavaramerkkiä (Helsingin Sanomat 2008). Vuonna 2012 Alkon toiveesta hävitettiin tullivalvonnassa 20 000 pulloa, jotka olivat vahingoittuneet erään myymälän tulipalossa. Tullivalvonnan ansiosta Alko sai pulloista maksamansa alkoholiverot takaisin. (Kouvolan Sanomat 2012). Varsinaisten tuontirikkomusten lisäksi hävittämiseen voi siis olla syynä esimerkiksi tuontituotteen myyntikelvottomuus rikkoutumisen vuoksi tai taloudelliset syyt.

Valitsin aiheeni oman mielenkiinnon sekä tutkimuksellisen uutuusarvon perusteella. Aiheeseen liittyvistä osa-alueista on olemassa paljon tietoa ja tutkimuksia, mutta yhtenäistä kokonaisuutta hävittämismenettelyn näkökulmasta en ole onnistunut löytämään. Lisäksi hävittäminen on jatkuvasti ajankohtaista, vaikkei se näy-

kään koko ajan valtamediassa ja vaikka hävitystapauksien määrät vaihtelevat. Työni voisi auttaa tuontia aloittelevia yrityksiä tarjoamalla lisätietoa tuonnin haasteista.

1.2 Tavoite ja rajaus

Tavoitteeni on esitellä syitä, joista johtuen tuontitavaroita hävitetään. Lisäksi pyrin selventämään, mitä hävittäminen tullivalvonnassa käytännössä tarkoittaa. Hävittämistä tullivalvonnassa ei nimittäin välttämättä mielletä yleisesti tuonnin tulliselvitysmuodoksi. Hävittämistä ei käsitellä ulkomaankauppaan liittyvissä tietolähteissä samalla tavoin kuin muita tulliselvitysmuotoja, sillä lähtökohtaisesti tavaroiden maahantuonnissa pyritään onnistumaan. Tuontitavaroiden hävittämisen voidaan katsoa tulevan kyseeseen silloin, kun tavarain saattaminen yhteisöasemaan ei ole syytä tai toisesta mahdollista tai kannattavaa. Haluan myös korostaa työväni, että hävittäminen voi olla yrityksille myös taloudellisesti järkevä vaihtoehto eikä ainoastaan niin sanottu viimeinen pakko.

Keskityn käsittelemään teoriaosaa kaupallisesta eli tuontia harjoittavien yritysten näkökulmasta. Tuontitoiminnassa keskitytään puolestaan enemmän kauppaan niin sanottujen kolmansien maiden kanssa, sillä siihen liittyy enemmän säännöksiä. Lisäksi työssä tarkastellaan Suomen tullin käytännön toimintaa tilanteissa, jotka saattavat johtaa hävittämiseen.

1.3 Työn rakenne

Työni alussa, ennen varsinaiseen tutkimusongelmaan paneutumista, esittelen yleisesti kansainvälisen kaupan toimintakenttää, tuontitoimintaa ja tavaroiden tulliselvittämistä. Yleisen osan jälkeen hävittämismenettelyä käsitellään tarkemmin omassa luvussaan. Tämän jälkeen käsitellään hävittämiseen johtavia syitä eri aihekokonaisuuksien kautta. Aiheita ovat tavarantarkastukset ja Tullilaboratorion toiminta, tuontirajoitukset, kulutusverojärjestelmä sekä tuotevääreennökset. Työssä käytetään pääasiassa vuoden 2011 tilastotietoja, sillä kaikesta käyttämästäni tilastoaineistosta ei ollut julkaistu vuoden 2012 versioita vielä työn ollessa kirjoitusvaiheessa.

Teoriaosan lisäksi työ sisältää empiirisen osion. Toteutan empiirisen osion haastattelemalla Oulun tullitoimipaikassa työskenteleviä asiantuntijoita. Tutkimukseni kartoittaa Oulun alueelle tai Oulun kautta saapuvaa tuontia sekä hävittämistä ja sen syitä Oulun tullitoimipaikan työntekijöiden näkökulmasta. Lisäksi tavoitteenani on selvittää, kuinka yleistä hävittämismenettelyn käyttäminen on. Teoriansa poiketen empiirisessä osiossa viittaan vertailun vuoksi myös yksityistuontiin.

2 KANSAINVÄLINEN KAUPPA

Kansainvälinen kauppa on yksinkertaisesti ilmaistuna tavaroiden, palveluiden, oikeuksien ja muun omaisuuden vaihtoa kansainvälisten rajojen yli. Nykyisin, muun muassa jatkuvasti kehittyvien sähköisten järjestelmien sekä pitkälle kehitetyn kansainvälisen logistiikan ansiosta, kansainvälisen kaupankäynnin konkreettinen kynnyks on suhteellisen matalalla. Yhä useammalle toimialalle koko maailmasta on tullut yksi globaali toimintakenttä. (Pasanen 2005, 15–16). Kansainvälistyminen tarjoaa yrityksille uusia mahdollisuuksia kuten mahdollisuuden tavoittaa aiempaa suuremmat markkinat. Vientirytykset pyrkivät esimerkiksi tavoittamaan laajemman asiakaskunnan kansainvälisiltä markkinoilta. Tuontia harjoittaville yrityksille uudet markkinat tarjoavat puolestaan laajemman valikoiman tuotteita kotimaahan tuotavaksi. Tuontirytykset voivat myös etsiä kansainvälisiltä markkinoilta edullisemmin valmistusmateriaaleja, osia ja muita omassa toiminnassaan tarvitsemia raaka-aineita. Globaaleilla markkinoilla liikkuu toki myös paljon muuta kuin materiaa eli palveluja ja muuta osaamista, mutta tässä työssä keskitytään tavarakauppaan.

Uusien mahdollisuuksien lisäksi kansainväliseen kauppaan liittyy myös riskejä. Kansainvälisen toiminnan riskit ja haasteet johtuvat suurelta osin siitä, että osapuolet toimivat eri maissa, jolloin erilaiset säädökset ja toimintatavat kohtaavat. Mitä etäämmällä markkina-alueet ovat toisistaan, sitä suuremmaksi kasvavat yleensä myös kaupan haasteet. Tavaroiden tuonnin osalta suurimmat haasteet luovat taloudellinen, juridinen sekä tekninen toimintaympäristö. Sen lisäksi, että Euroopan unionin tullilainsäädäntö ja lait asettavat omat vaatimuksensa tuojille, voi myös tavaroiden myyjällä ja tämän kotimaassa olla monenlaisia vaatimuksia kaupantekoon liittyen. Ei myöskään ole itsestään selvää, että kaikkialla maailmassa asiat hoidetaan samalla riipeydellä tai luotettavuudella. Erilaisten toimintatapojen lisäksi tuonnin yhteydessä on oltava selvillä kohdemaan teknisestä ympäristöstä, joka vaikuttaa konkreettisesti siellä valmistettaviin tuotteisiin. Paikalliset standardit, valmistustavat, tuotelaatu ja -turvallisuus ovat seikkoja, joihin perehtyminen vähentää tuojan riskiä solmia epäonnistunut kauppa. (Karhu 2002, 11–14; Pasanen 2005, 15).

Seuraavissa alaluvuissa esitellään muun muassa käsitteet sisä- ja ulkokauppa. Lisäksi esitellään tarkemmin tuontitoimintaa, johon tämä työ keskittyy.

2.1 EU:n sisäkauppa

Euroopan unionista katsottuna kansainvälisen kaupan voidaan sanoa jakautuvan sisä- ja ulkokauppaan. Sisäkaupaksi eli yhteisökaupaksi kutsutaan EU:n jäsenmaiden välistä kauppaa. Jäsenvaltiot käyvät sisäkauppaa yhteisötavaroilla ja sisämarkkinasääntöjä noudattaen. Yhteisötavaroita ovat sekä kokonaan yhteisössä tuotetut tavarat että EU:n ulkopuolella tuotetut tavarat, jotka ovat saaneet yhteisöaseman. Kolmansista maista tulleet tavarat saavat yhteisöaseman, kun ne tullaan vapaaseen liikkeeseen yhteisössä. Tullausprosessia esitellään tarkemmin luvussa 3.3. Tärkeimmät sisämarkkinasäännöt liittyvät tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja sisäkaupan sujuvuutta edistää tullimaksujen sekä perusteettomien tuonti- ja vientirajoitukset kieltäminen maiden välillä. Lisäksi sisäkaupassa tavaroita ei tarvitse tulliselvittää vaan riittää, että kaupaa käyvät yritykset tekevät kuukausittain tilastoilmoituksen eli intrastat-ilmoituksen. Ilmoitusvelvollisia ovat ne arvonlisäverovelvolliset yritykset, joiden tavaroiden tuonnin tai viennin arvo ylittää asetetut vuosikohtaiset rajat. (Melin 2011, 246, 248, 251). Ilmoittamisen kynnsarvo on vuonna 2013 tuonnin osalta 275 000 euroa (Tullihallitus 2012a).

2.2 EU:n ulkokauppa

Ulkokaupaksi kutsutaan EU:n ja EU:n ulkopuolisten maiden, eli niin sanottujen kolmansien maiden, välistä kauppaa.

"Tuonti EU-alueen ulkopuolelta, ns. kolmansista maista, ei ole yhtä vapaata kuin kauppa EU-alueen sisällä. EU pyrkii kauppapolitiikallaan suojaamaan alueen yritysten intressejä ja asettaa tuonnille rajoituksia --. On samantekevää, mitä kautta tavarat yhteisön tullialueelle tuodaan, sillä säännöksiä sovelletaan yhdenmukaisesti kaikissa EU:n jäsenmaissa. Tuojan onkin syytä selvittää tavaraa koskevat tullimääräykset jo ennen kaupan solmimista." (FINTRA 2002, 75).

Yhteisön tullialueella sovelletaan siis yhteistä tulli- ja kauppapolitiikkaa käytäessä kauppaa EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. (Tullihallitus 2010c). Kolmansiin maihin sovelletaan esimerkiksi yhteistä tullitariffia (TARIC). Tariffi sisältää muun muassa tavaroiden kuvauksessa käytettävän Taric-nimikkeistön ja tiedot tullimaksujen määristä sekä erilaisia tuonnin ja viennin valvontaa koskevia määräyksiä. (Tullihallitus 2009b; Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 106). Nimenomaan ulkokauppaan kuuluvat kansainväliseen kaupankäyntiin yhdistettävät toimenpiteet kuten tullaaminen. Kun yhteisön tullialueelle tuodaan tavaraa kolmansista maista, on ne aina esitettävä tullille ja niille on osoitettava jokin sallittu tulliselvitysmuoto. Kolmansista maista tuotavat tavarat eivät ole vapaassa liikkeessä, ennen kuin niistä on tehty tullauspäätös ja määrättyt tullit ja verot on maksettu. Tavarat, joilla ei ole yhteisöasemaa, voivat liikkua yhteisön alueella ainoastaan tullivalvonnassa. (Melin 2011, 252–257).

Ulkokaupassa tavaroiden alkuperällä on myös merkitystä. Tietty alkuperä voi oikeuttaa etuuskohteluun, sillä yhteisö on solminut kolmansien maiden kanssa useita vapaakauppasopimuksia ja tullietuussopimuksia. Sopimusten piiriin kuuluvat alkuperätuotteet voivat olla oikeutettuja alennettuun tullikohteluun tai tullit on voitu poistaa kokonaankin (nollatulli). Kyseisten sopimusten piiriin kuuluu valtaosa maailman valtioista, vain kymmenkunta valtiota on kokonaan järjestelyjen ulkopuolella. (Melin 2011; Pasanen 2005; Tullihallitus 2010b). Tietty alkuperä voi olla myös kokonaan esteenä tavarankuonnille, esimerkiksi elintarvikkeiden osalta, joten tuojan on hyvä olla perillä alkuperäsäännöksistä. Tavarankuonnin esteenä voivat olla myös muunlaiset tuontirajoitukset, joista kerrotaan lisää luvussa 6.

2.3 Vienti

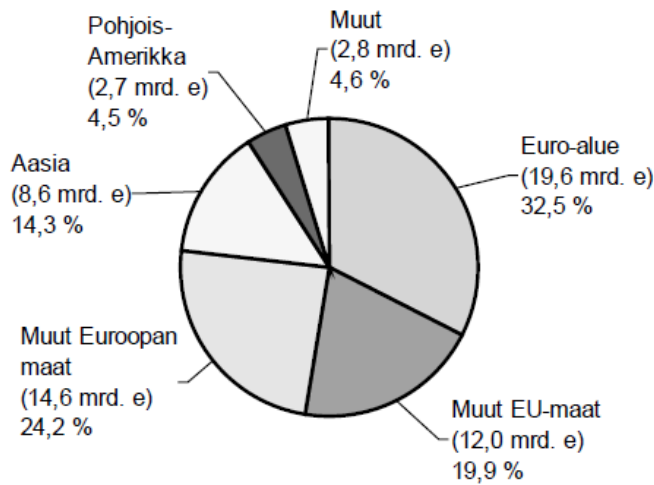
Vienti tarkoittaa tavaroiden ja palveluiden myyntiä ja toimittamista ulkomaisille asiakkaille. Ennen vienti oli perinteistä tavaroiden myyntiä, nykyään palvelut ja niin sanottu projektivienti ovat entistä suuremmassa roolissa. (Karhu 2002, 79). Projektiviennissä viejäyritys toimittaa johonkin tiettyyn kertaluonteiseen hankkeeseen joko kaikki tai osan projektin vaatimista suoritteista. Suoritteet voivat olla

fyysisiä tavaroita, palveluita tai muuta osaamista. (Karhu 2002, 139–140). Suomen Pankin mukaan vientikaupamme tuloista neljännes on peräisin palveluiden viennistä (EK 2011).

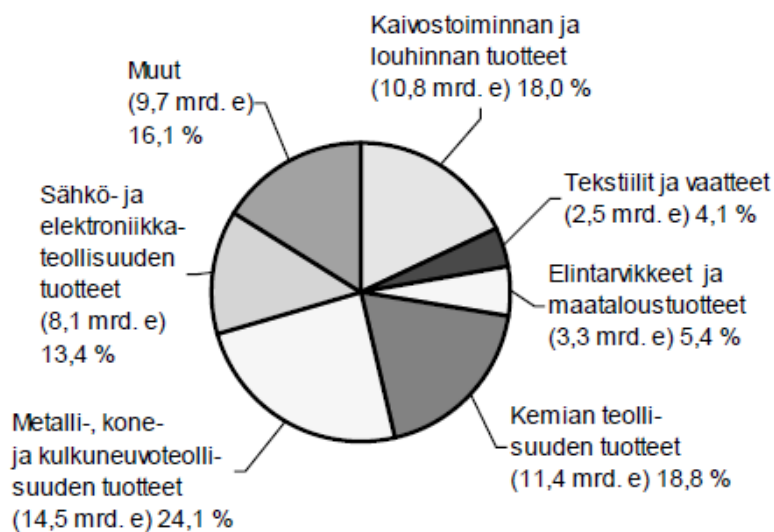
Tärkeimpiä vientituotteitamme ovat pitkään olleet kemian-, metsä- ja metalliteollisuuden tuotteet. Lisäksi merkittäviä tuoteryhmiä ovat kulkuneuvot, koneet ja laitteet sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotteet. Vuonna 2011 viennin kokonaisarvo oli 56,6 miljardia euroa ja yhteensä noin 56 % kokonaisviennistä suuntautui euroalueelle ja muihin EU-maihin. Viiden tärkeimmän vientimaan joukossa Venäjä oli ainut kolmas maa. (Tullihallitus 2012m). Vuonna 2011 Suomessa oli 16 312 vientikauppaa harjoittavaa yritystä (Tullihallitus 2012g).

2.4 Tuonti

Tuonti tarkoittaa tavaroiden ja palveluiden ostamista ulkomaisilta myyjiltä ja niiden tuomista yhteisö- ja kotimarkkinoille (FINTRA 2002, 7–8). Suomen kokonaistuonnin arvo oli 60,3 miljardia euroa vuonna 2011. Samoin kuin viennistä, myös yli puolet tuonnista suuntautuu EU-alueelle. Kuviosta 1. on nähtävissä, että vuonna 2011 euroalueen ja muiden EU-maiden tuonnin osuus kokonaistuonnista oli noin 52 %. Seuraavaksi merkittävin alue on muu Eurooppa lähes neljänneksen osuudella. Jos taas tarkastellaan yksittäisiä maiden osuutta, Venäjä on tärkein tuontimaa (18,2 % kokonaistuonnista). Viiden tärkeimmän tuontimaan joukossa on myös kolmansista maista Kiina (3,6 % kokonaistuonnista). (Tullihallitus 2012m). Kuviosta 2. on puolestaan nähtävissä, että Suomeen tuodaan hyvin pitkälti samoja tuotteita kuin täältä viedäänkin eli metalliteollisuuden, kemianteollisuuden sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotteita. Lisäksi merkittävä osa tuontia ovat kaivostoiminnan tuotteet. Tekstiilien ja vaatteiden sekä elintarvikkeiden osuus kokonaisuudesta on pieni, mutta silti ulkomaiset kulutustavarat ovat näkyvä osa kotimarkkinoitamme. Vuonna 2011 Suomessa toimi 63 170 tuontiyritystä (Tullihallitus 2012g).

Kuvio 1. Tuonti maaluokittain vuonna 2011 (Tullihallitus 2012m).

Kuvio 2. Tuonti tuoteluokittain vuonna 2011 (Tullihallitus 2012m).

Tuonnin haasteita ei pidä vähätellä viennin haasteisiin verrattuna, sillä tuontitoiminnankin täytyy olla suunniteltua ja sekin vaatii osaamista (FINTRA 2002, 7–8). Tuontihankintoja voidaan kuitenkin toteuttaa monella tavalla, jolloin toiminnan haasteet vaihtelevat. Mitä enemmän yritys haluaa itse vaikuttaa tuontitoimintaan ja mitä enemmän se haluaa hyödyntää kolmansien maiden tuotteita, sitä enemmän

sillä on oltava tietoa kansainvälisistä kauppasopimuksista, kuljetuksista, tullimuodollisuuksista ja muista tuontiprosessiin liittyvistä tekijöistä.

Välitön tuonti

Välitön tuonti on kauppaa myyjältä ostajalle ilman välikäsiä. Yritys ostaa tuotteet suoraan ulkomaiselta valmistajalta tai tarjoajalta käyttämättä koti- tai ulkomaisia välikäsiä. Käytäessä kauppaa suoraan ulkomaisen sopimuskumppanin kanssa vastuu ulkomaankaupan menettelyistä ja tuontitoimenpiteistä on kaikkein suurin. (Karhu 2002, 36, 40).

Suora tuonti

Suorassa tuonnissa ulkomaisen myyjän ja kotimaisen ostajan välissä toimii ulkomainen välittäjä. Tämä välittäjä voi olla muun muassa vientiagentti, joka toimii myyvän yrityksen nimissä ja tämän lukuun tai komissionääri, joka toimii myös myyvän yrityksen lukuun mutta omissa nimissään. Välittäjänä voi toimia myös erityinen vientiliike tai -yritys, joka ostaa tuojan haluamat tuotteet valmistajalta tai tarjoajalta ja myy ne eteenpäin tuojalle. (Karhu 2002, 36, 38, 40). Suorassakin tuonnissa sopimuskumppani on ulkomainen, mutta sopimuksilla ja toimitusehtojen (Incoterms-lausekkeet) valinnalla voidaan vaikuttaa siihen, kuinka suuri vastuu tuojalla itsellään on tuontiprosessissa. (Karhu 2002, 40).

Epäsuora tuonti

Epäsuorassa tuonnissa ulkomaisen myyjän ja kotimaisen ostajan välissä toimii kotimainen välittäjä. Tämä välittäjä voi olla tuontiagentti, komissionääri, maahantuojaja tai toinen tuontia harjoittava yritys. Ero suoran ja epäsuoran tuonnin välillä on siis se, kumpaa osapuolta välittäjä edustaa. Kotimaiseenkaan tuontiagenttiin ei kuitenkaan tarvitse fyysisesti toimia kotimaassa vaan tämä voi toimia myös ulkomailla lähempänä kauppakumppaneita. Jos välikätenä toimii toinen kotimainen yritys, välttyy yritys käytännössä kokonaan ulkomaankaupan haasteilta, sillä se voi ostaa haluamansa tuontituotteet kotimaan ostona. Kotimainen välikäsi vastaa siis ostajan puolesta tuonnin käytännön toimenpiteistä. (Karhu 2002, 38–40).

Rinnakkaistuonti

Rinnakkaistuonissa ei ole kyse siitä, minkälaisia välikäsiä tuojan ja myyjän välillä toimii. Tämäkin tuonnin toteutustapa on kuitenkin oleellista esitellä työn kokonaisuuden kannalta, sillä rinnakkaistuonti liittyy myöhemmin luvussa 8. käsiteltäviin immateriaalioikeuksiin ja tuotevääreännöksiin. Rinnakkaistuonti tarkoittaa alkuperäisten immateriaalioikeudella suojattujen tuotteiden tuontia ilman immateriaalioikeuden haltijan suostumusta (Mylly 2001, 7, 31–32; Salmi, Häkkänen, Oesch & Tommila 2008, 533). Immateriaalioikeudet tarkoittavat aineettomia oikeuksia, joilla pyritään suojaamaan luovan työn tuloksia, keksintöjä, omaa tuotekehittelyä ja muuta vastaavaa. Immateriaalioikeudet antavat oikeudenhaltijalle tietyksi ajaksi yksinoikeuden suojan kohteeseen. (Kärkkäinen 2011).

Rinnakkaistuoja ei sinänsä riko immateriaalioikeutta, koska tuonnin kohteena ovat nimenomaan alkuperäisen valmistajan tuotteet eivätkä tuotevääreännökset. Rinnakkaistuojan on kuitenkin tarkoitus kilpailla oikeuden haltijan tai tämän sopimusjakelijoiden kanssa. Rinnakkaistuoja pyrkii kilpailemaan halvemmilla hinnoilla ostamalla tuotteet toisesta maasta, jossa hintataso on huomattavasti halvempi kuin tuojan kotimarkkinoilla. Jos lähtömaassa tuotteiden hinta on tarpeeksi alhainen, pystyy rinnakkaistuoja vielä kuljetuskustannustenkin jälkeen myymään tuomansa tuotteet halvemmalla kuin oikeuden haltijan viralliset jälleenmyyjät. (Mylly 2001, 7, 31–32; Salmi ym. 2008, 533).

Rinnakkaistuonti on mahdollista, jos tuotavan tuotteen immateriaalioikeuden haltija ei vastusta tuontia tai jos oikeuden haltijan oikeus vastustaa tuontia on sammunut. (Mylly 2001, 7, 31–32; Salmi ym. 2008, 533). Sattuminen tapahtuu, kun tavaramerkin haltija itse tai toinen hänen suostumuksellaan laskee tavaramerkillä varustettuja tuotteita avoimille markkinoille vaihdantaan. Tämän jälkeen myös muut toimijat ovat vapaita rinnakkaistuoimaan ja jälleenmyymään kyseisiä tuotteita. Yhteisössä sovelletaan niin kutsuttua alueellisen sammumisen periaatetta eli tavaran laskeminen liikkeelle yhteisössä ei oikeuta muita toimijoita levittämään kyseisiä tavaroita kolmansiin maihin eikä kolmansissa maissa tapahtuva

liikkeelle laskeminen oikeuta levittämään tavaroita yhteisössä (Salmi ym. 2001, 99–101, 314-319; Mylly 2001, 44–45).

3 TUONNIN TULLISELVITYSMUODOT

Yhteisön tullialueelle kolmannesta maasta tuotavalle tavaralle on osoitettava tulliselvitysmuoto, koska tavara on tulliselvitettävä ennen kuin sen saa ottaa käyttöön tai myydä eteenpäin (Melin 2011, 256). Tulliselvitys on tehtävä kolmansien maiden tavaroille joka tilanteessa. (Karhu 2002, 69). Tässä luvussa esitellään lyhyesti tulliselvitysmuodot ja tullimenettelyt.

Sallittuja tulliselvitysmuotoja ovat

- asettaminen tullimenettelyyn
- siirtäminen vapaa-alueelle tai vapaavarastoon
- jälleenvienti yhteisön tullialueelta
- **hävittäminen tullivalvonnassa**
- luovuttaminen valtiolle.

(Melin 2011, 256; Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 116)

3.1 Asettaminen tullimenettelyyn

Tuonnin yhteydessä tuontitavarat voidaan asettaa johonkin seuraavista tullimenettelyistä:

- luovutus vapaaseen liikkeeseen
- passitus
- tullivarastointi
- sisäinen jalostus
- ulkoinen jalostus
- tullivalvonnassa tapahtuva valmistus
- väliaikainen maahantuonti.

(Melin 2011, 256; Tullihallitus 2012d)

Luovutus vapaaseen liikkeeseen

Luovutus vapaaseen liikkeeseen on yleisin tullimenettelyistä. Luovutus vapaaseen liikkeeseen tarkoittaa, että kolmannesta maasta tuotu tavara tullataan yhteisöalueelle, ja se saa yhteisöaseman. Luovuttaminen vapaaseen liikkeeseen edellyttää tullien ja verojen maksamista sekä muiden vaadittavien kauppapoliittisten toimenpiteiden suorittamista. (Melin 2011, 257; Tullihallitus 2004, 23). Voidaan sanoa, että luovutus vapaaseen liikkeeseen tarkoittaa koko tuontitullausprosessia menettelyyn asettamisesta tullilaskun maksamiseen asti. Tavarat voidaan saattaa vapaaseen liikkeeseen välittömästi niiden saavuttua maahan tai vasta muiden menettelyjen, esimerkiksi varastoimisen, jälkeen (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 116–117).

Passitus

Passitus tarkoittaa tavaroiden kuljettamista tullivalvonnassa tullipaikasta toiseen. Passituksen on tarkoitus helpottaa kaupankäyntiä, sillä se mahdollistaa tullaamatomienkin tavaroiden siirtämisen EU:n tullialueella. Ulkoisen passituksen (T1) menettelyssä EU:n ulkopuolelta tuleva tavara tullataan vasta siinä yhteisön jäsenmaassa, jossa se myös tulee kulutukseen. Näin ollen tavara siis passitetaan yhteisön rajalta haluttuun tullitoimipaikkaan, jossa tavara sitten tullataan vapaaseen liikkeeseen tai asetetaan johonkin muuhun menettelyyn. Myös tullit ja verot maksetaan vasta määrätullissa varsinaisen tulliselvityksen yhteydessä. Esimerkiksi kauempaa Aasiasta tai Amerikasta tulevat suuret rahtilaivat tuovat lastinsa Hollantiin, Rotterdamin satamaan, josta tavarakontit voidaan siirtää passitusmenettelyllä Suomeen tullattavaksi. On myös olemassa muita passitusmenettelyitä, joista esimerkiksi ATA-carnet'ta käytetään, kun tavaroita tuodaan väliaikaisesti esimerkiksi messuille. Kaikkiin passituslajeihin ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista paneutua tässä työssä. (Melin 2011, 264; Tullihallitus 2012d).

Tullivarastointi

Tullivarastointimenettelyssä pääsääntöisesti tullaamatonta tavaraa asetetaan tullivalvonnan alaiseen varastoon, jolloin tavaroista ei kanneta tulleja eikä muita mak-

suja. Tullit tulevat maksettavaksi vasta, kun tavara siirretään pois varastosta ja ne tullataan. Tavara voidaan siirtää varastosta myös johonkin muista sallituista menettelyistä. Tullivarastoinnin etu onkin, että lopullisen tullimenettelyn valintaa voidaan siirtää samoin kuin tullien ja muiden maksujen maksamista. Lisäksi tavara voi odottaa varastossa muun muassa tuonnissa tarvittavia lupia. Tullivarasto voi olla yleinen varasto tai vain yksityisen henkilön omiin tarkoituksiinsa varaama varasto. Tullivaraston pitäminen on luvanvaraista (Melin 2011, 260–262; Tullihallitus 2012d; Tullihallitus 2004, 117).

Sisäinen jalostus

Sisäisen jalostuksen menettelyssä tuodaan yhteisön alueelle kolmansista maista tavaraa jalostettavaksi. Jalostukseksi lasketaan lopputuotteen valmistaminen esimerkiksi tuotavasta raaka-aineesta tai materiaalista, tuotujen osien kokoonpano muiden osien kanssa sekä myös korjaaminen. Sisäisen jalostuksen menettelyn käyttäminen on luvanvaraista. Menettelyssä on valittavana kaksi eri vaihtoehtoa. Tullinpalautusjärjestelmän mukaisessa menettelyssä tuontitullit voidaan hakemuksen perusteella palauttaa tai peruuttaa, jos menettely päätetään vientiin. Suspensiojärjestelmän mukaisessa menettelyssä ei puolestaan makseta ollenkaan tulleja, veroja ja muita maksuja tuonnin yhteydessä. Suspensiojärjestelmässä tavarat eivät voi liikkua vapaasti saamansa etuuskohtelun takia. Järjestelmä edellyttää myös, että jalostetut lopputuotteet tai käyttämättä jääneet tavarat viedään pois yhteisön alueelta menettelyn päättämiseksi. Jos edes osa tuotteista jää kuitenkin yhteisön alueelle, on ne asetettava johonkin toiseen tullimenettelyyn ja aiemmin maksamatta jääneistä tulleista ja veroista syntyvä tullivelka täytyy maksaa. (Melin 2011, 266–268; Tullihallitus 2012d).

Ulkoinen jalostus

Ulkoinen jalostus on päinvastainen menettely kuin sisäinen jalostus. Siinä yhteisötavaroita viedään väliaikaisesti yhteisön ulkopuolelle jalostettavaksi. Ulkoinen jalostus mahdollistaa sisäisen jalostuksen tavoin taloudellisia etuuksia. Jalostuksesta palaava tuote on nimittäin mahdollista tuoda takaisin yhteisöön kokonaan tai osittain tuontitulleitta. Näin ollen tavarasta joudutaan maksamaan tullimaksuja ja

veroja korkeintaan sen jalostusarvon, esimerkiksi korjauskustannusten, verran. (Melin 2011, 269, Tullihallitus 2012d).

Tullivalvonnassa tapahtuva valmistus

Tullivalvonnassa tapahtuva valmistus on myös yksi luvanvaraisista menettelyistä, joihin liittyy taloudellinen näkökulma. Menettely mahdollistaa yhteisöön tuotavien tavaroiden käsittelyn tai käytön valmistuksessa ennen niiden luovutusta vapaaseen liikkeeseen. Esimerkkinä menettelyn soveltamisesta voidaan mainita elektronikkakomponenttien tuonti kokoonpanevan yrityksen käyttöön. Menettelyyn asettaessa tavaroista ei makseta tulleja eikä niihin sovelleta muitakaan kauppapoliittisia toimenpiteitä. Maksut suoritetaan vasta valmiista tuotteista menettelyä päätettäessä. (Melin 2011, 269–270; Tullihallitus 2012d; Tullihallitus 2004, 143, 147–148).

Väliaikainen maahantuonti

Väliaikainen maahantuonti tarkoittaa, että kolmansien maiden tuotteita voidaan tuoda kokonaan tai osittain tuontitulleitta yhteisöön, jos ne on tarkoitettu palauttaa muuttumattomana. Vain käytöstä johtuva arvonalennus sekä huolto ja korjaaminen on sallittu tässä menettelyssä maahantuoduille tavaroille. Muut toimet edellyttävät, että tavarat siirretään johonkin toiseen menettelyyn. Menettelyn käyttö on luvanvaraista ja täysin tulliton kohtelu on mahdollista vain tietyin edellytyksin. Esimerkkeinä 0-tulliin mahdollisesti oikeutetuista tuoteryhmistä mainittakoon kuormalavat ja kontit, joilla varsinaisia tuontituotteita kuljetetaan sekä näyttely- ja esittelykäyttöön tuotavat tavarat. (Melin 2011, 270–271; Tullihallitus 2012d).

3.2 Muut tulliselvitysmuodot

Siirtäminen vapaa-alueelle tai vapaavarastoon

Vapaa-alue tai -varasto on EU:n tullialueesta erotettu osa, jossa on mahdollista säilyttää tullaamatonta tavaraa. Tavara on tullivalvonnassa. Koska yhteisön tullimääräykset eivät koske vapaa-aluetta ja siellä säilytettäviä tavaroita, verot ja muut tuontimaksut tulevat maksettavaksi vasta, kun tavara otetaan pois varastosta.

Suomessa vapaa-varastoja vain toista kymmentä, sillä tullivarastot ovat nykyään yleisempiä. (Melin 2011, 260; Tullihallitus 2012d).

Jälleenvienti yhteisön tullialueelta

Jälleenvienti yhteisöstä on tulliselvitysmuoto tavaroille, joita ei ole tullattu EU:hun ja jotka jatkavat matkaansa. Tavarat ovat koko ajan tullivalvonnassa. Kolmansista maista saatetaan tuoda esimerkiksi tavaraa, jotka asetetaan yhteisön alueella ensin varastoitavaksi tulli- tai vapaavarastoon ja myöhemmin jälleenviedään. Jälleenvienti tapahtuu yleensä joko soveltamalla vientimenettelyn sääntöjä tai passittamalla. Viennin käytännön toteutukseen vaikuttaa se, missä menettelyssä jälleenvietävät tavarat ovat alunperin olleet. Jälleenviennistä puhutaan myös silloin, kun Suomen satamien ja lentokenttien kautta kulkee tavaraa. Tällöin tavaroita ei kuitenkaan aseteta täällä nimenomaan jälleenviennin menettelyyn. (Tullihallitus 2009a).

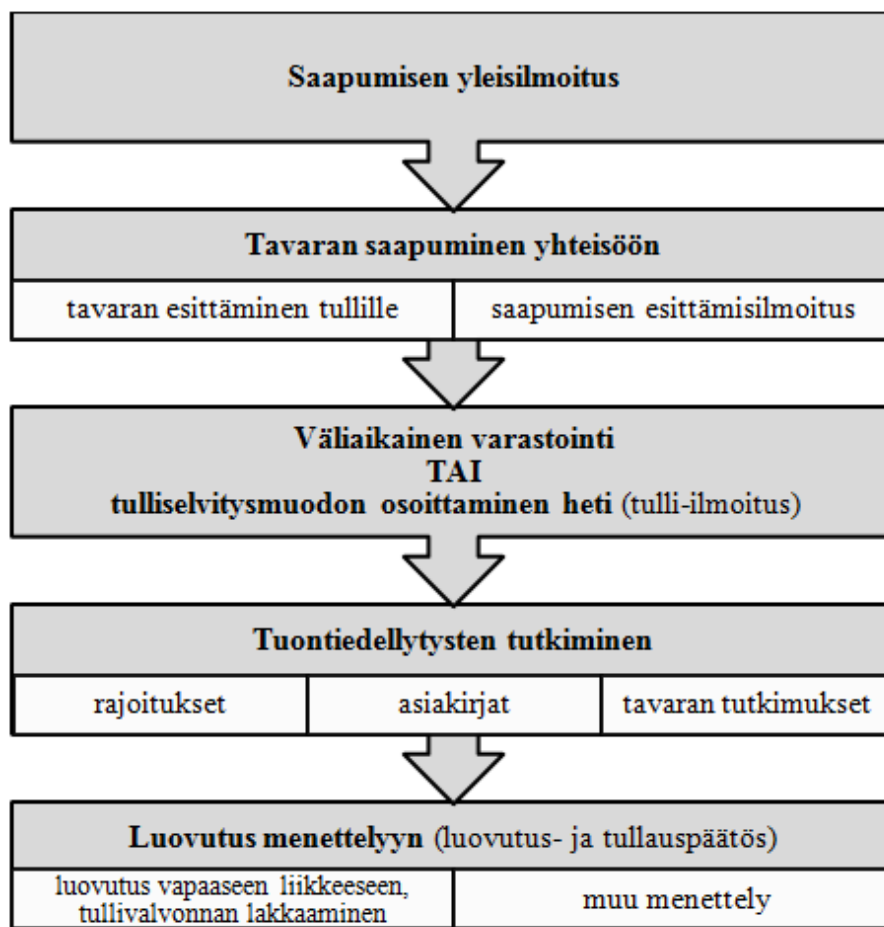
Luovuttaminen valtiolle

Tuontitavaran luovuttaminen valtiolle on mahdollista lainsäädännön rajoissa. Valtio myy sille luovutetut tavarat tullihuutokaupassa, mikäli tavarat ovat myyntiin soveltuvia. (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 142). Tullihuutokaupassa myydään tavaroita, joita ei esimerkiksi ole määrääjassa tulliselvitetty tai joita ei ole noudettu kuuden kuukauden kuluessa vapaaseen liikkeeseen luovuttamisesta. Lisäksi myydään tavaroita, jotka on esimerkiksi oikeudellisessa menettelyssä tuomittu valtiolle. (L 29.12.1994/1466, 35 §). Huutokaupalla on lähtökohtaisesti tarkoitus kattaa kaikki tullille myyntiprosessista aiheutuneet kulut sekä mahdolliset maksamatta jääneet tullit, sillä valtiolle luovuttamisesta ei saa syntyä kuluja valtiolle. (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 142; L 29.12.1994/1466, 35 §, 36 §). Mikäli tavarat eivät sovellu myyntiin tai myynti ei kata kuluja, tavarat voidaan esimerkiksi hävittää.

Hävittäminen tullivalvonnassa

Hävittäminen tullivalvonnassa esitellään luvussa 4.

3.3 Tuonnin tulliselvitysprosessi

Kuvio 3. Tuonnin tulliselvitysprosessi suoraan kolmansista maista tuotaessa (Melin 2011; Tullihallitus 2011d).

Kuviossa 3. on esitetty lyhyesti tuonnin ja tulliselvitysprosessin vaiheet, kun kolmansista maista tuodaan tavaroita Suomeen. Ennen kuin kolmansista maista saapuva tullaamaton tavara ylittää yhteisön fyysisen tullirajan, on tuonnista annettava turvatiedot sisältävä saapumisen yleisilmoitus tullin sähköiseen AREX-järjestelmään. Jos kolmansista maista saapuva tavara saapuukin Suomeen esimerkiksi jonkin toisen EU-maan kautta, ei tavarasta anneta saapumisen yleisilmoitusta, sillä se on annettu ensimmäiseen yhteisön saapumispaikkaan. Tällöin tavarasta annetaan yleisilmoitus. Kun kolmansista maista lähtöisin oleva tullaamaton tavara saapuu sitten Suomeen, on se esitettävä tullille ja siitä on annettava aiempien ilmoitusten jatkoksi saapumisen esittämisilmoitus. Tullille esittämisen tarkoituk-

sena on antaa tullille tieto tavarahan saapumisesta maahan ja mahdollisuus tavarahan tarkastamiseen. Tavarasta annettava saapumisen esittämisilmoitus muuttaa tuontiprosessin aluksi annetun saapumisen yleisilmoituksen statuksen yleisilmoitukseksi, joten siksi yleisilmoitusta ei tarvitse antaa erikseen. Joissakin lähteissä kuitenkin puhutaan juuri tämän statuksen muuttumisen takia, että kaikista saapuvista tavaroista annetaan yleisilmoitus. Annettaviin ilmoituksiin vaikuttaa se, mitä kautta tavarat tuodaan Suomeen ja millä kuljetusmuodolla ne tuodaan, eli onko kyseessä meri-, lento-, rautatie- vai maantiekuljetus. (Melin 2011; Tullihallitus 2011d; Tullihallitus 2012f).

Tavarahan saavuttua yhteisöön sille on osoitettava jokin sallittu tulliselvitysmuoto. Jos tulliselvitysmuotoa ei pystytä vielä osoittamaan, tavara varastoidaan väliaikaisesti. Väliaikainen varastoinnin kesto on kuitenkin rajoitettu. Meriteitse tuoduille tavaroille on osoitettava tulliselvitysmuoto 45 päivän kuluessa yleisilmoituksen antamisesta ja muilla kuljetusmuodoilla saapuneille tavaroille 20 päivän kuluessa (Tullihallitus 2012d). Tulliselvitysmuodon osoittaminen tai tullimenettelyyn asettaminen tapahtuvat tulli-ilmoituksella. Tuoja voi antaa tulli-ilmoituksen joko nettituontipalvelussa tai niin sanotulla SAD-lomakkeella (hallinnollinen yhtenäisasiakirja) tai sähköisellä EDI-sanomalla. Sanomapohjaiseen asiointiin tullin kanssa vaaditaan kuitenkin tullin lupa. Viennistä poiketen, tuonin yhteydessä yritysten on edelleen mahdollista toimittaa paperinen SAD-lomake liitteineen tullitoimipaikkaan. (Tullihallitus 2011b). Yleisin tapa antaa tulli-ilmoitus on EDI-sanoma. Vuonna 2012 kaikista tulli-ilmoituksista 76 % eli noin kolmannes annettiin EDI-sanomien välityksellä. Toiseksi yleisin tapa ilmoituksen antamiseen on netti-ilmoittaminen (Haastattelu b 2013).

Yritysten tulee huolehtia siitä, että kaikki tarvittavat asiakirjat on hankittu etukäteen ja ne esitetään tulli-ilmoituksen kanssa. Esimerkiksi rajoitettua tuontia varten tulee olla tuontilupa hankittuna. Vaadittavat asiakirjat vaihtelevat tapauskohtaisesti, mutta ilman asiakirjoja tuontiedellytykset eivät täyty, eikä tavaroita voida luovuttaa haluttuun menettelyyn. Luovutuksen esteeksi voi muodostua myös tavarahan tarkemmissa tarkastuksissa ja tutkimuksissa ilmenevät ongelmat. Asiasta kerrotaan lisää luvussa 5., joka käsittelee tavaroiden tarkastuksia ja Tullilaboratorion

toimintaa. Kun luovutukselle ei ole esteitä, tulli antaa tavarasta luovutus- ja tullauspäätöksen. Jotta tavara siirtyy vapaaseen liikkeeseen ja tavara vapautuu tullivalvonnasta, on tavarasta maksettava tullauspäätöksen mukaiset tullit, verot ja muut maksut. Vaihtoehtoisesti tavara voidaan tullata myös johonkin muuhun menettelyyn, jonka päättäminen vaatii myöhemmin uuden tulliselvitysmuodon osoittamista. (Melin 2011; Haastattelut c 2012/2013).

4 HÄVITTÄMINEN TULLIVALVONNASSA

Hävittäminen tullivalvonnassa tarkoittaa, että tavarat käsitellään tullin luvalla tavalla tai toisella käyttökelvottomiksi. Suuria eriä tavaroita hävitään esimerkiksi jätteenpolttolaitoksissa, jätemurskaimissa tai hajotetaan ja haudataan kaatopaikalla muun jätteen sekaan. Pienempiä eriä, esimerkiksi juomia, voidaan kaataa lavuaariin. Astioita voidaan tarvittaessa hajottaa varaston lattiaan heittämällä, jos yritys näkee sen käytännöllisimpänä vaihtoehtona. Hävittämisen tavalla ei ole sinänsä väliä, kunhan tulli sen hyväksyy. Hävittämisen jälkeen tavaroiden on oltava niin sanotusti riittävällä tasolla käyttökelvottomia. Lisäksi hävittämistapa tulee suhteuttaa hävitettävän tavaran vaarallisuuteen. (Haastattelut c 2012/2013) Esimerkiksi elintarvikkeet, joihin on todettu liittyvän tartuntataudin leviämiskäsi, on poltettava polttolaitoksessa (Evira 2010).

Hävittämistapaa valitessaan yritykset pyrkivät yleensä kustannustehokkuuteen. Tämä johtuu siitä, että tuontitavaroiden omistaja vastaa itse hävittämisestä aiheutuvista kuluista, sillä tavaran hävittämisestä ei saa syntyä kuluja tullilaitokselle eli toisin sanoen valtiolle (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 140–142). Tuoja maksaa siis esimerkiksi jätteenkäsittelylaitoksen tai kaatopaikan vaatimat maksut (Haastattelut c 2012/2013). Lisäksi, jos ja kun tulli tulee paikalle valvomaan hävityksen, on tavaran omistajan kaikkien muiden hävityskulujen ohella maksettava tullivalvonnastakin. Valtiovarainministeriö on nimittäin asettanut maksut tullilaitoksen suoritteille. Asetuksen mukaan hävittämisen tullivalvonnan kustannus on 94 euroa tunnilta. (VMA 1194/2010). Tuojan ei tarvitse maksaa maksua, jos tulli ei tule valvomaan hävitystä paikan päälle (Haastattelut c 2012/2013).

Esimerkiksi jätteenkäsittelylaitoksen palvelut tulevat kalliimmaksi kuin se, että yritys pystyy itse varastotiloissaan vaikkapa hajottamaan jo aiemmin mainittuja astioita. Hävitettävän tavaran määrä vaikuttaa kuitenkin siihen, onko yrityksen järkevää itse hävittää tavaroita. Huomioitavaa on myös, että hävittämisestä mahdollisesti syntyvälle jätteelle tai romulle on osoitettava uusi tulliselvitysmuoto tai sitten jätekin on hävitettävä (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 142; Tullihallitus 2004, 28–29). Joissain tilanteissa on siis varmasti järkevämpää viedä hävitet-

tävät tuotteet jätteenkäsittelylaitokseen, jossa tuontituotteet ja jätteet niin sanotusti tuhoutuvat kumpikin samalla kertaa. Lisäksi on yrityksen etujen mukaista päästä hävitettävästä tavarasta eroon mahdollisimman nopeasti, sillä esimerkiksi varas-tointikulut kasvattavat hävitysprosessin kokonaiskuluja.

Hävittämisen syyt

Yhteisön tullikoodeksiin on koottu yhteen yhteisön ja kolmansien maiden väliseen kauppaan sovellettavat säännöt ja menettelyt sekä muu tullilainsäädäntö. Yhteisön tullikoodeksissa luetellaankin esimerkiksi syitä siihen, miksi tuontitavaroita saate-taan hävittää.

- Tuoja ei noudata tullilainsäädännön mukaisia velvollisuuksiaan eli ei esi-merkiksi tee vaadittavia tuonti-ilmoituksia vaan salaa tuonnin.
- Tavaroita ei voida luovuttaa, koska
  - a) tuoja ei ole esittänyt vaadittavia tuontiasiakirjoja ennen menettelyyn asettamista.
  - b) tavaroihin kohdistuu kieltoja tai rajoituksia, jolloin tuonti ei ole mahdollista.
  - c) tuontitulleja ei ole maksettu määräajassa eli tulliselvitystä ei ole hoidettu loppuun.
- Tavaroita ei ole noudettu kohtuullisessa ajassa niiden vapaaseen liikkee-seen luovutuksen jälkeen.

(EY N:o 450/2008, 126 artikla)

Edellä mainituista syistä tavarat eivät kuitenkaan aina päädy hävitettäväksi. Ne voidaan myös tuomita valtiolle menetetyksi tai luovuttaa valtiolle, jolloin ne saa-tetaan esimerkiksi myydä eteenpäin tullihuutokaupalla. Tavaroita ei kuitenkaan ole mahdollista myydä eteenpäin, jos lainsäädäntö tai tavarán laatuun liittyvä seikka rajoittaa niiden myyntiä. Esimerkiksi tuoteturvallisuusasetusten vastaisia tai tuontirajoitusten vastaisia tuotteita ei voida myydä eteenpäin. Suomessa ei myöskään myydä tullihuutokaupalla alkoholia tai tupakkaa. Tiettyjä tavaroita ei taas välttämättä ole järkevää myydä niiden vähäisen arvon takia, ja siksi ne saatta-

vat loppujen lopuksi päätyä tuhottavaksi. (EY N:o 450/2008, 126 artikla; L 29.12.1994/1466, 35 §; Tullihallitus 2004, 29).

Hävittäminen ei ole kuitenkaan aina pakottavista syistä johtuva seuraamus vaan tuontiyrityksille se voi olla myös taloudellinen päätös. Vaikka yritys purkaa kaupan tavarantoimittajan kanssa, kun tavaroita ei voidakaan luovuttaa vapaaseen liikkeeseen tai ne ovat viallisia, saattaa yritys silti päätyä tuhoamaan tavarat ennemmin kuin palauttamaan ne. Tavaroiden hävittäminen ja uuden erän vastaanottaminen tai kauppahinnan takaisin periminen saattaa olla joskus edullisempi ja helpompi vaihtoehto kuin palauttaminen. (Haastattelut c 2012/2013). Joskus tavaroiden palauttaminen ei ole kuitenkaan edes mahdollista. Kaikki Tullilaboratorion tutkimuksissa hylätyt tavaraerät eivät esimerkiksi saa tavarantoimittajan luonteen vuoksi palautuslupaa Tullilaboratoriolta (Tullihallitus 2012h). Tullilaboratorion osallisuudesta hävityksiin kerrotaan tarkemmin seuraavassa luvussa 5. Yrityksen on periaatteessa mahdollista pyytää lupaa hävittää mitä tahansa sinänsä käyttökelpoisia-kin tuotteita, jotka eivät jollain tavalla vastaa tuojan tarpeita tai vaatimuksia tai joiden hyödyntäminen ei ole kannattavaa (Haastattelut c 2012/2013). Työn luvuista 5–8 sekä tutkimustuloksista luvusta 9.4 löytyy lisää tietoa hävittämiseen johtavista syistä.

4.1 Hävittämisen valvonta

Hävittäminen tullivalvonnassa on menettely, joka nimensä mukaisesti vaatii tullin osallistumista. Jos yritys päätyy hävittämään tuotteitaan, tulee huomioida seuraavaa.

- Hävittämisestä on aina ilmoitettava ja sovittava etukäteen tullin kanssa.
- Hävittämiselle sovitaan paikka ja aika.
- Hävittämistapa tulee valita niin, että hävitettävistä tuotteista todella tulee käyttökelvottomia.
- Hävittäminen on dokumentoitava luotettavalla tavalla.
- Tavaroiden tuoja tai omistaja maksaa kaikki hävityskulut.

(Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry, 142; Tullihallitus 2004, 28-29; Tullihallitus 2012l)

Hävittämisestä on siis aina ilmoitettava ja sovittava etukäteen valvovan tullitoimipaikan kanssa, jotta tullitarkastajilla on mahdollisuus tulla valvomaan hävitys (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry, 142; Tullihallitus 2004, 29; Tullihallitus 2012h). Hävittämisen ajankohta sovitaan tarkkana kellonaikana eikä hävitystä saa aloittaa ennen sitä. Lisäksi tullitoimipaikalle ilmoitetaan, minkälaista tavaraa ja kuinka paljon ollaan hävittämässä sekä hävittämisen suorittajan yhteystiedot. (Haastattelut c 2012/2013; Tullihallitus 2012i). Hävittämisen valvomisen tarkoituksena on todentaa, että tavara todella hävitetään aiotusti ja että tavara todella on käyttökelvotonta hävittämisen jälkeen. Tulli myös kirjaa ylös hävityksestä mahdollisesti jäljelle jäävän jätteen tai romun määrän. Määrä kirjataan, jos jäte tai romu on vielä hyödynnettävissä, koska silloin niillekin osoitettava vielä jokin tulliselvitysmuoto. Jätettä käsitellään siis tullaamattomana tavarana ja ellei sitä hävitetä edelleen, se voidaan esimerkiksi siirtää vapaa-alueelle tai -varastoon tai se voidaan jälleenviedä. (Tullihallitus 2004, 29).

4.1.1 Dokumentointi

Hävittäminen on aina dokumentoitava, jotta voidaan todistaa, että tavarat on todella hävitetty. Dokumentointi on edellytys sille, että hävittämisellä tavoiteltu taloudellinen hyöty toteutuu, kun tullivelka tavarasta lakkaa tai se vaihtoehtoisesti perutaan tai palautetaan. Tullivelka tarkoittaa tullilainsäädännön mukaisia tullimaksuja, jotka tulevat maksettavaksi maahantuonnin yhteydessä (Juanto & Sauko 2012, 295). Tullivelan sanotaan lakkaavan silloin, kun hävittäminen tapahtuu ennen kuin tavara on luovutettu vapaaseen liikkeeseen. Näin tapahtuu silloin, kun tavara on asetettu johonkin muuhun menettelyyn, esimerkiksi varastoitu, sen tullessa maahan. Tullivelka voidaan puolestaan peruuttaa tai palauttaa tietyn edellytyksin, jos hävittäminen tapahtuukin poikkeuksellisesti vasta vapaaseen liikkeeseen luovutuksen jälkeen. Näin voi tapahtua silloin, kun maahantuoja kieltäytyy ottamasta tavaraa vastaa sen sopimuksen vastaisuuden tai puutteellisuuden vuoksi, joka huomataan vasta tässä vaiheessa. (Tullihallitus 2004, 28).

Tullitarkastajat dokumentoijina

Tullin työntekijät täyttävät valvomistaan hävityksistä sisäisessä käytössään olevan lomakkeen (todistus tavarahan hävittämisestä), joka tallennetaan Tullin sähköisiin järjestelmiin. Pääpiirteissään todistuksesta käyvät ilmi seuraavat asiat:

- hävityksen valvova tulli ja tullitarkastajat
- tiedot yrityksestä, jonka tuotteita hävitetään
- hävitettävän tavarahan nimike, määrä ja arvo
- miten ja missä hävittäminen suoritettiin
- jäikö hävityksestä jätettä
- muut tapauskohtaisesti oleelliset tiedot.

(Haastattelut c 2012/2013)

Lisäksi todistuksessa mainitaan, jos tavarasta on jo aiemmin annettu jotakin muuta kuin hävittämismenettelyä koskeva tulli-ilmoitus. Tulliviranomaiset mitätöivät tämän aiemmin ilmoituksen. (Tullihallitus 2004, 29). Aivan lopuksi todistus allekirjoitetaan ja siitä toimitetaan kopio yritykselle, jonka tavaroita on hävitetty (Haastattelut c 2012/2013).

Yritys itse dokumentoijana

Yleensä tulli valvoo kaikki hävitykset, onhan menettelyn nimikin hävittäminen tullivalvonnassa. Tietyissä poikkeustilanteissa yrityksellä voi kuitenkin olla lupa valvoa ja dokumentoida hävitystapahtuma itse. Pääsääntö on, että tulli valvoo ja dokumentoi kaikki kaupalliset hävitykset, joissa hävitetään tullivalvonnassa olevaa tavaraa ja joilla asiakas tavoittelee tullivelasta vapautumista. Poikkeustilanteet, joissa yritys voi itse valvoa hävittämisen, koskevat lähinnä valmisteverotuksen alaista toimintaa. (Haastattelut d 2013). Valmisteverotuksen alaisessa toiminnassa voidaan soveltaa niin kutsuttua väliaikaisen verottomuuden järjestelmää valtuutettujen varastonpitäjien sekä rekisteröityjen vastaanottajien kesken. Järjestelmän hyödyntäminen antaa mahdollisuuden siirtää valmisteveron alaisia tuotteita veroja maksamatta. Lisäksi järjestelmä antaa siis verottomille varastonpitäjille mahdollisuuden tietyin edellytyksin hävittää varastoon saapuneita tai sinne palau-

tettuja viallisia tai vioittuneita tuotteita. (Juanto & Saukko 2012, 259; Tullihallitus 2013g). Väliaikaisen verottomuuden järjestelmästä ja hävittämisestä kerrotaan vielä tarkemmin valmisteverotusta käsittelevässä luvussa 7.2.1.

Vaikka yrityksellä on mahdollisuus hävittää itse tuotteita, tulee hävityksistä silti ilmoittaa tullille. Tullille on siis näissäkin tapauksissa annettava mahdollisuus valvoa hävitys. Hävitykselle siis sovitaan tarkka aika ja paikka kuten muutenkin hävitysten kohdalla, mutta jos tulli ei saavu paikalle, on yrityksen itse dokumentoitava hävitys luotettavasti. (Tullihallitus 2012l). Hävittämisestä laaditaan niin sanottu hävityspöytäkirja. Hävityspöytäkirjan tulee sisältää tietyt tiedot, jotka ovat pitkälle samoja kuin tullin laatimassakin todistuksessa. Hävitettävät tuotteet yksilöidään ja sen jälkeen kerrotaan, mitä tuotteelle konkreettisesti tehtiin hävitettäessä ja kuka hävityksen suoritti. Lisäksi pöytäkirjaan merkitään hävityksen syy eli kuvataan tilanne, jossa tuotteet vahingoituivat tai muuten todettiin myyntikelvottomiksi. Kätevä keino näyttää toteen tavaroiden tuhoutuminen ja tuhoamistoimet, on liittää hävityspöytäkirjaan valokuvia. Valmisteverotuksen välttäminen tai maksettujen verojen palauttaminen edellyttää, että tavaroiden tuhoutumiselle ja hävitykselle on laissa määritelty hyväksyttävä syy. Hyväksyttävistä syistä kerrotaan lisää luvussa 7.2.1. Jotta yritys voi todistaa tullin hyväksyneen hävittämisen, liitetään hävityspöytäkirjaan kopio tulliviranomaiselle aiemmin tehdystä ilmoituksesta. Hävityspöytäkirja liitetään kirjanpitoon. (Tullihallitus 2012l).

4.2 Case-esimerkki: Hävittäminen päätettäessä sisäisen jalostuksen menettelyä

Yritys X harjoittaa kansainvälistä kauppaa ja yksi yhtiön toimipaikoista sijaitsee Oulussa. Yritys myy elektronisia laitteita, jotka sisältävät asiakkaille räätälöityjä ohjelmistoja. Eräs yrityksen ulkomaalainen asiakas ilmoitti taannoin ostamansa laitteiston rikkoontuneen ja vaati uutta laitteistoa tilalle. Kyseinen rikkoutunut laitteisto lähetettiin Ouluun ja tullattiin maahan sisäisen jalostuksen suspensiomenettelyyn. Tässä tapauksessa rikkoutunutta laitteistoa ei kuitenkaan ryhdytty korjaamaan vaan sen sijaan asiakkaalle lähetettiin korvaava laite rikkoutuneen tilalle. Korvaavan laitteen lähettäminen antoi yritykselle X aikaa selvittää rikkoutuneen laitteistoin ongelmia. (Haastattelu a 2013).

Case johti tilanteeseen, jossa jalostusmenettelyyn jääneen laitteiston kohtaloksi oli harkittavana eri vaihtoehtoja, mukaan lukien laitteiston hävittäminen. Ensimmäinen vaihe oli selvittää, onko laitteistoa vielä mahdollista korjata ja olisiko korjaaminen kannattavaa. Jos korjaaminen todettaisiin kannattavaksi, lähetettäisiin laitteisto maailmalle korjattavaksi ulkoisen jalostuksen menettelyssä, sillä yritys X ei korjaa itse laitteistoja Oulussa. Sisäisen jalostuksen menettelyssä oleva laite siirrettäisiin siis edelleen ulkoisen jalostuksen menettelyyn. (Haastattelu a 2013).

Vaihtoehtona olisi myös tullata laitteisto sellaisenaan maahan yrityksen omaan jatkokäyttöön. Ongelmallista olisi kuitenkin se, että laitteisto oli alunperin asetettu sisäisen jalostuksen menettelyyn laitteen ja sen sisältäneen ohjelmiston myyntiarvolla. Koska itse laitteiston arvo ilman ohjelmistoa on vain noin 10–20 % myyntihinnasta, ei yrityksen X olisi kannattavaa tullata laitteistoa itselleen koko myyntihinnalla. Jos tullauksen pohjana käytettäisiin alkuperäistä myyntihintaa, olisi yritys X:lle maksettavaksi tulevan tullivelan määrä kohtuuttoman suuri. Yrityksen olisi siis järkevintä yrittää määritellä laitteiston tullausarvo uudelleen vastaamaan sen todellista arvoa ilman ohjelmistoa. (Haastattelu a 2013).

Jos laitteistoa ei pystyttäisi korjaamaan eikä sitä kannattaisi hyödyntää muutenkaan, vaihtoehtona olisi hävittää laitteisto käyttökelvottomana. Tämäkään vaihtoehto ei kuitenkaan olisi niin yksinkertainen, sillä hävityksen käytännön toteutukselle ei ole selkeää yhtä vaihtoehtoa. Yleensä yritys X hävittää elektroniikkajätteensä keräämällä jätteen keräysastiaan, josta romu sitten siirretään lopullisesti tuhottavaksi hävityslaitokselle, jonka kanssa yrityksellä on sopimus. Tämä tavallinen hävittäminen ei kuitenkaan tulisi kyseeseen tässä tapauksessa, sillä hävitettävä laitteisto on jalostusmenettelyn takia tullivalvonnassa. Näin ollen laitteisto olisi hävitettävä myös tullivalvonnassa ja sille olisi saatava hävitystodistus. Kun elektroniikkaromua kerätään ja hävitetään suurempina erinä, yksittäiselle laitteistolle ei kuitenkaan ole mahdollista saada omaa hävitystodistusta. Tullivalvonnassa tapahtuva hävittäminen kuitenkin edellyttää omaa hävitystodistusta laitteelle, jotta menettely ja tullivalvonta päättyvät hyväksyttävällä tavalla. (Haastattelu a 2013).

Hävitystodistuksen saamiseksi kyseiselle laitteistolle yritys kannattaisi ensisijaisesti hävittää laitteisto omissa tiloissaan. Tämä tarkoittaisi sitä, että tulli tulisi valvomaan hävityksen yritys X:n tiloihin ja laatisi vaadittavan hävityspöytäkirjan. Tämän jälkeen hävityksestä jäänyt käyttökelvoton romu voitaisiin siirtää kuljetettavaksi pois muun yleisen elektroniikkaromun mukana. Elektroniikan lopullisen hävittämisen tekee kuitenkin ongelmalliseksi se, että laitteistoissa on useita komponentteja, joita voidaan hyödyntää yksittäisinäkin osina. Laitteisto pitäisi siis pystyä hävittämään niin, ettei hyödynnettäviä osia jää jäljelle. Jos tulli katsoisi, ettei laitteistoa olisi mahdollista hävittää riittävällä tavalla yritys X:n omissa tiloissa, olisi ainoa vaihtoehto lähettää laitteisto erikseen tuhottavaksi yritys X:n käyttämälle hävityslaitokselle. Erikseen lähetettynä laitteistolle saataisiin oma hävitystodistus. (Haastattelu a 2013).

Loppujen lopuksi yritys totesi, ettei laitteistoa voida korjata kokonaisuutena. Laitteiston todettiin kuitenkin sisältävän vielä sen verran paljon arvokkaita, käyttökelpoisia osia, ettei koko laitteistoa kannata hävittää. Kyseinen laitteisto tullaan siis tullaamaan ja luovuttamaan vapaaseen liikkeeseen, jotta sitä voidaan hyödyntää vielä varaosina yrityksen omassa käytössä. Tuontitullauksessa ei käytetä myyntiarvoa vaan laitteiston alkuperäistä hankinta-arvoa tai vaihtoehtoisesti samankaltaisten laitteistojen tullinimikkeen mukaista kauppaa-arvoa, jonka saa tullista. (Haastattelu a 2013).

5 TAVARANTARKASTUKSET JA TULLILABORATORION TOIMINTA

Tässä luvussa kerrotaan ensin, millä perusteella tuontieriä pysäytetään ja tarkastetaan. Sen jälkeen kerrotaan tarkemmin Tullilaboratorion toiminnasta.

5.1 Tavarantarkastukset

Tulli pysäyttää ja tarkastaa maahantuotavia tavaroita omien riskianalyysiensä perusteella (Haastattelut c 2012/2013). Suomen tullissa riskianalyysijä tehdään sekä alueellisesti että kansallisesti tullin valtakunnallisen riskianalyysikeskus RIKEN johdolla. Lisäksi tietoja vaihdetaan toisten yhteisömaiden tullien kanssa. EU:n yhteinen vaarattomuuteen ja turvallisuuteen kohdistuva, ja turvatietoihin perustuva, sähköinen riskianalyysi aloitettiin vuonna 2011. Lisäksi tulli tekee yhteistyötä muiden tahojen kanssa. (Tullihallitus 2012i). Riskianalyysin tarkoituksena on valita tarkastuskohteet niin, että toimenpiteitä saadaan kohdistettua ongelmallisiin tuontieriin, mutta laillisia tavaravirtoja häiritään puolestaan mahdollisimman vähän (Tullihallitus 2010e).

Käytännössä riskianalyysien pohjana toimivat sähköisiin ilmoitusjärjestelmiin syötettävät erilaiset riskisäännöt. Sääntöjen perusteella, esimerkiksi turvatiedot sisältävien saapumisten yleisilmoitusten joukosta, nousee esille riskieriä. Lisäksi tehdään erilaisia toimija- ja nimikekohtaisia riskianalyysijä. (Tullihallitus 2010e). Fyysiset tarkastukset suorittaa Tullin liikkuvat valvontaryhmät. Tyypillisesti pysäytysten yhteydessä tarkistetaan, että tuontitavaran alkuperä on, mikä sen sanotaan olevan tai että tuontitavara on ylipäättään sitä tavaraa, mitä sen ilmoitetaan olevan. Tavarán nimikkeen ja määrán on siis vastattava ilmoitusta eikä joukossa saa olla ilmoittamatonta tavaraa. Alkuperán selvityksen taustalla on esimerkiksi alkuperäetuuskohtelun oikeuden varmistaminen. Myös tavaroiden lajin tarkistuksilla pyritään estämään se, että väärää tavaranimikettä käyttämällä saataisiin edullisempaa tullikohtelua. Mahdollista on myös, että tulleja yritetään välttää kokonaan vääristelemällä tuotavan tavarán määrää. (Haastattelut c 2012/2013).

Sen lisäksi, että tarkastuksilla pyritään varmistamaan tuontitavaroiden oikea kohtelu tuontimaksujen osalta, pyritään tietenkin myös saamaan kiinni tuontikieltojen tai määräysten vastaisia tavaraeriä. Estääkseen entistä paremmin laittoman maahantuonnin tai kauttakuljetuksen tulli on Suomessa solminut niin sanottuja MOU-sopimuksia (Memorandum of Understanding) huolintaliikkeiden, kuljetusliikkeiden, varustamojen ja satamien kanssa. Sopimusten tarkoituksena vaihtaa tietoja tullin ja yhteistyökumppaneiden kesken. Lisäksi yhteistyökumppanit tarkkailevat tuontia laittomien tai vaarallisten tuontituotteiden varalta. (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 454).

Itse tavarantarkastusten lisäksi tulli tekee myös muita tarkastuksia kuten varasto- ja yritystarkastuksia. Varastotarkastuksilla varmistetaan muun muassa se, että varastoiduiksi ilmoitetut tavarat ovat todella varastossa eikä niin sanottua kirjaamantonta hävikkiä ole tapahtunut. Yritystarkastuksien avulla pyritään puolestaan varmistamaan erityisesti yritysten tulli- tai valmisteverotuksen oikeellisuus. Lisäksi tarkastukset voivat liittyä vaikkapa tullimenettelyjen mahdollisiin väärinkäytöksiin. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2013). Vuoden 2011 tarkastusmäärät ovat nähtävissä kuvioista 4.

Tavara- ja yritystarkastukset 2011

Tavarantarkastukset	42 060
Varastotarkastukset	219
Yritystarkastukset	269
Asiakirjatarkastusraportit	331

Kuvio 4. Tullin tavara- ja yritystarkastukset vuonna 2011 (Tullihallitus 2012i).

5.2 Tullilaboratorion toiminta

Tullilaboratorio on tullilaitoksen erikoisyksikkö, joka vastaa laboratoriotutkimuksista, jotka liittyvät tuonti- ja vientitavaroiden tullivalvontaan (Tullihallitus 2010d). Lisäksi Tullilaboratorio tekee yhteistyötä muiden viranomaisten, kuten Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin

sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean, kanssa. (Tullihallitus 2011c). Tullilaboratorion kulutustavaroihin ja elintarvikkeisiin kohdistamat tutkimukset liittyvät paljolti tuoteturvallisuuden ja oikean verotuskohtelun varmistamiseen sekä laittoman tuonnin rajoittamiseen. (Tullihallitus 2010d). Tullilaboratorio valvoo ja tutkii sekä kulutustavaroita että ei-eläinperäisiä elintarvikkeita. Eläinperäisten elintarvikkeiden valvonnasta vastaa puolestaan Elintarvikevirasto Evira (Evira 2011). Vuonna 2011 Tullin suorittaman valvonnan piirissä oli 600 tuontiyritystä (Tullilaboratorio 2012c).

Tullilaboratorion tutkimukset kohdistuvat pääasiassa kolmansien maiden tavaroihin, mutta myös sisämarkkinatutkimuksia tehdään. (Tullilaboratorio 2012a). Kun kolmansista maista tuleviin tavaroihin kohdistetaan tutkimuksia, tavaroiden pääsy markkinoille pääsääntöisesti keskeytetään tutkimusten ajaksi. Tutkimuksissa määräysten vastaisiksi todetut tavaraerät hylätään eikä niitä ole mahdollista luovuttaa vapaaseen liikkeeseen (Tullihallitus 2012h). Tutkimukset perustuvat valvontasuunnitelmaan eli näytteidenottosuunnitelmaan, jonka puitteissa laboratorioon tuodaan näytteitä kaikkialta Suomesta. Suunnitelman laatiminen perustuu puolestaan aikaisempiin tutkimustuloksiin, kokemuksiin kotimaassa ja EU:ssa sekä riskianalyysihin, joihin tullin toiminta hyvin pitkälle perustuu. (Kuningaskuluttaja 2004; Tullihallitus 2011c). Myös markkinoille saapuvat uutuustuotteet ja lainsäädäntömuutokset vaikuttavat valvonnan ja näytteidenoton tarpeeseen (Tullilaboratorio 2012d).

5.2.1 Kulutustavarat

Vuonna 2011 Tullilaboratorio tutki tullivalvonnan puitteissa 2038 kulutustavaraeriä. Näistä noin 15 % osoittautui määräysten vastaiseksi. Tutkimukset kohdistuivat niin sanottuihin elintarvikekontaktimateriaaleihin, leluihin, tekstiileihin, kosmetiikkaan ja muihin tuoteryhmiin. (Tullilaboratorio 2012b). Kuviosta 5. on nähtävissä, kuinka tutkimukset jakautuivat eri tuoteryhmien kesken ja kuinka suuri osa näytteistä hylättiin.

Kulutustavaratutkimukset 2011

<i>Tutkitut näytteet</i>	<i>lkm</i>	<i>HYL lkm</i>	<i>HYL %</i>
Astiat, keittiövälineet, ym	641	61	9,6
Lelut	607	136	22,4
Tekstiilit	491	49	10,0
Ihon kanssa kosketukseen tulevat esineet (Nikkeli-tutkimukset)	137	5	3,6
Kosmetiikka	85	30	35,3
Muut	77	29	38,2
YHTEENSÄ	2038	321	15,2

Kuvio 5. Tullilaboratorion kulutustavaratutkimukset vuonna 2011 (Tullilaboratorio 2012b).

Elintarvikekontaktimateriaaleiksi lasketaan tavarat, jotka joutuvat kosketuksiin elintarvikkeiden kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi astiat, erilaiset keittiövälineet ja säilytysastiat. Näistä materiaaleista tutkitaan muun muassa haitallisten aineiden siirtymistä elintarvikkeeseen. (Tullilaboratorio 2012c). Ymmärrettävää on, että jos esimerkiksi juomalasin tai reunasta irtoaa juojan suuhun väriaineita tai muita aineita, ei astiaa voida päästää markkinoille. Leluista tutkitaan esimerkiksi syttyvyys, mekaaninen kestävyys ja maalien ja muovien pitoisuudet. Nalle saa syttyä, mutta se ei saa palaa liian nopeasti, leikkikalusta ei saa irrota liian pieniä osia eikä vauvanukke ei saa olla myrkyllisestä muovista tehty. (Tullihallitus 2011c). Tekstiilien ei puolestaan tule sisältää haitallisia tai vaarallisia aineita, kuten vaikkapa allergisoivaa formadehydiä tai myrkyllisiä ja syöpää aiheuttavia värjäyksiensä käytettäviä atsovärejä. Myös varoitus- ja pakkausmerkintöjen oikeellisuutta tutkitaan. (Tullihallitus 2012 c).

Maahantuojan muistilista

Kaikkien kuluttajille päätyvien tuotteiden tulee olla EU:n mittapuulla määräyksien mukaisia. Kaikkialla eivät kuitenkaan päde samat määräykset ja varsinkin niin sanotusti hyvää ja halpaa valmistettaessa saatetaan hyvinkin tinkiä jostakin, mistä

ei tulisi tinkiä. Maahantuojan kannattaakin jo kaupasta neuvotellessaan ottaa mahdollisimman hyvin selvää valmistajasta ja tämän tuotteista, jotta riski ostaa tullin silmissä jälleenmyyntikelvotonta tavaraa pienenee. Seuraavassa listataan asioita, joihin kannattaa kiinnittää huomiota, jotta ostettavien tuotteiden asianmukaisuudesta voitaisiin yrittää varmistua jo etukäteen.

- Perehdy tuoteryhmää koskeviin standardeihin ja määräyksiin.
- Hyödynnä aiempaa tuntemusta tuoteryhmän riskeistä ja käytä maalaisjärkeä.
- Testauta tuote itse tai vaadi itsellesi tiedot valmistajan testaustuloksista. Varmista kuitenkin, että valmistajan suorittamien testien tulokset ovat luotettavia.
- Varmista, että aiottu ostoerä todella vastaa testattuja tuotteita eli testattu tuote on samaa erää tai edes samasta tehtaasta kuin ostoerä.
- Seuraa EU-komission RAPEX-järjestelmän viikkolistaa, jotta et osta jo aiemmin vaaralliseksi todettuja tuotteita.

(Kuluttajavirasto)

Muistilistan lopussa mainittu RAPEX-järjestelmä (Rapid Alert System for Non-Food Consumer Products) on Euroopan yhteisössä käytettävä tiedonvaihtojärjestelmä, jonka kautta on tarkoitus vaihtaa nopeasti tietoa vaarallisista kulutustavaroista. "Jäsenmaiden valvontaviranomaisilla on lakisääteinen velvoite raportoida RAPEX-järjestelmään markkinoilta löytämänsä vaaralliset tuotteet ja kerrottava myös, mihin joko vapaaehtoisiin tai viranomaisen määräämiin toimenpiteisiin on vaaran poistamiseksi ryhdytty." Euroopan komissio julkaisee viikoittain niin sanotun viikkolistan tuotteista, jotka on jossain jäsenmaassa todettu vaaralliseksi (Tukes 2012b).

5.2.2 Elintarvikkeet

Tullilaboratorio valvoo siis ei-eläinperäisiä elintarvikkeita. Vuonna 2011 tullilaboratorio tutki 3066 elintarvike-erää. Tavaraeristä 12 % todettiin määräysten vastaiseksi ja lieviä virheitä löytyi melkein yhtä suuresta määrästä eriä. Huomioitavaa on, että määräyksenvastaisia eriä saapuu Suomeen yli kaksi kertaa enemmän kol-

mansista maista kuin EU-alueelta. Eniten määrästenvastaisia eriä oli tuoreissa kasviksissa, joissa todettiin liian suuria kasvinsuojeluaineiden jäämiä. Yleisesti ottaen pitkälle käsitellyt ja jalostetut elintarvikkeet ovat ongelmallisimpia. Ongelmia tuottavat muun muassa tuotteissa käytetyt lääkeaineiksi lueteltavat raaka-aineet ja säilyvyyden parantamiseksi lisätyt lisäaineet. Myös pakkausmerkintöjen tiedot ovat usein puutteellisia esimerkiksi tuotteiden koostumuksen osalta (Tullilaboratorio 2012a). Kulutustavaroiden RAPEX-ilmoitusjärjestelmän vastine elintarvikepuolella on RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) (Evira 2012).

Eviran toiminta

Evira valvoo siis eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuontia. Tällaisia elintarvikkeita ovat esimerkiksi liha ja lihatuotteet sekä maito ja maitopohjaiset tuotteet. Yhteisömaista tai erityissopimuksen piiriin kuuluvista maista tuotaessa sovelletaan niin kutsua ensisaapumisvalvontaa. Ensisaapumisvalvonnalla on tarkoitus turvata elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja estää eläintautien leviäminen elintarvikkeiden välityksellä. (Evira 2013a). Kun eläinperäisiä elintarvikkeita tuodaan suoraan kolmansista maista, on niille tehtävä pääsääntöisesti aina eläinlääkinnällinen rajatarkastus yhteisön ulkorajalla. Tuonnin ja tarkastuksen on tapahduttava hyväksytyjen raja-asemien kautta. Eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen läpäisemisen edellytys on, että tuotteiden on oltava lähtöisin hyväksytystä alkuperämaasta ja siellä EU:n komission hyväksymästä laitoksesta. Lisäksi erän on täytynyt saada lähtömaassa terveystodistus. (Evira 2013b).

5.2.3 Määrästenvastaiset tavarat

Tullilaboratorion määräysten vastaisiksi toteamat tavaraerät voidaan yrittää saattaa määräysten mukaiseksi erilaisin toimenpitein (Tullihallitus 2012h). Jos esimerkiksi tavaroiden pakkaus- tai varoitusmerkinnät tai vaatteiden pesumerkinnät ovat puutteellisia, on ne mahdollista päivittää. Määräysten mukaiseksi saattaminen on mahdollista, jos tavaraan kuuluvia ongelmallisia osia on mahdollista poistaa tai jos tavaran puutteet ovat korjattavissa. Ymmärrettävää on kuitenkin, että jos esimerkiksi koko tuotteen valmistusmateriaali on ongelmallinen, ei asiaa voida korjata.

Joskus ongelmalliselle tavaraerälle on mahdollista hyväksyä jokin muu käyttötarkoitus kuin alunperin on suunniteltu. (Tullihallitus 2012h). Esimerkiksi aiemmin mainittuja elintarvikekontaktimateriaaleja voidaan yrittää siirtää sellaiseen käyttöön, jossa ne eivät tulisi kosketuksiin elintarvikkeiden kanssa. On kuitenkin Tullilaboratorion päätettävissä, hyväksytäänkö tavaraerälle jokin muu käyttötarkoitus eli voidaanko tavaraa pitää turvallisena muussakaan käyttötarkoituksessa. Myös tutkimuksissa hylätyn tavaraerän palautus myyjälle (kaupanpurku) sekä muu maastavienti edellyttävät Tullilaboratorion lupaa. (Tullihallitus 2012h). Tavaraerän maastavienti tarkoittaa, että erä myydään eteenpäin jollekin kolmannelle osapuolelle, joka toimii kolmansissa maissa. Tämä on mahdollista, koska yhteisössä määräyksien vastaiset tavarat eivät välttämättä ole jossakin muualla määräysten vastaisia. (Haastattelut c 2012/2013). Jos tavaroihin liittyy vakava vaara, ei lupaa oletettavasti tule.

Jos hylkäyksen kohteena on elintarvikkeet, ei niitä voida palauttaa lähtömaahan ennen kuin Evira on saanut lähtömaan viranomaisilta luvan palautukseen (Evira 2010). Jos elintarvike on niin sanotusti elintarvikkeeksi kelpaamaton tai vaarallinen, ei lupaa palautukseen todennäköisesti tule ja silloin elintarvike on joka tapauksessa hävitettävä. Ylipäättään jos tuontierän puutteita ei voida korjata eivätkä muutkaan vaihtoehdot tule kyseeseen, tuhotaan erä tullivalvonnassa. Hävittämisestä sovitaan valvovan tullitoimipaikan, ei Tullilaboratorion kanssa. (Tullihallitus 2012h).

6 TUONTIRAJOITUKSET

Joidenkin tavaroiden vapaata tuontia on rajoitettu EU:n yhteisillä määräyksillä tai kansallisella lainsäädännöllä (Melin 2011, 274). Rajoitukset voivat johtua esimerkiksi tavaran luonteesta tai alkuperästä. Edellisessä luvussa 5. käsiteltiin Tullilaboratorion toimintaa ja tuotteiden turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia. Sinänsä täysin sallitun tavararyhmän tuonnin esteeksi voi siis muodostua se, etteivät yksittäiset erät täytäkään joltain osin vaadittuja määräyksiä. Varsinaisia tuontirajoituksia kohdistetaan kuitenkin myös tiettyihin tuoteryhmiin kokonaisuutena. Esimerkiksi alkoholituotteiden tai lääkkeiden kaupallinen tuonti on aina rajoitettua, riippumatta tavaran tarkemmista ominaisuuksista (Tullihallitus 2013c; Tullihallitus 2010a). Oma lukunsa ovat vaaralliset tavarat kuten ampuma-aseet ja -tarvikkeet, vaaralliset esineet (nyrkkiraudat, stiletit), räjähdysaineet ja ilotulitteet, radioaktiiviset tai otsonikerrosta heikentävät aineet sekä tietenkin huumausaineet. Vaarallisten tavaroiden tuonti on joko rajoitettu luvanvaraiseksi tai lähes kokonaan kiellettyä. (Tullihallitus 2013c)

Turvallisuuden lisäksi rajoitusten taustalla voi olla kaupallinen näkökulma. Kolmansista maista tapahtuvaa tuontia rajoitetaan joko kiintiöin tai korotettujen tullimaksujen avulla, silloin kun tuonnista voi olla haittaa EU-alueen omalle teollisuudelle. (Tullihallitus 2012e; Tullihallitus 2013a). Kauppaa rajoittavana tekijänä voidaan pitää myös tuojan puutteellista toimintaa. Jos tuoja ei tee asianmukaista tulli-ilmoitusta, toimita vaadittavia lupia ja asiakirjoja eikä maksa vaadittavia tuontimaksuja, eivät tuonnin edellytykset täyty. Aiemmin luvussa 4. kerrottiin, että tuontitavaroita, joita ei selvitetä asianmukaisesti määräajassa, myydään tullihuutokaupoissa tai hävitetään.

Erilaisia rajoituksia on olemassa sen verran paljon, ettei niitä kaikkia voida käsitellä tässä työssä. Tullin sivuilta löytyy kuitenkin niin sanottu rajoituskäsikirja, josta löytyy kattavaa tietoa eri rajoituksista. "Tullin rajoituskäsikirjaan on koottu yhteen kaikki lakisääteiset vienti-, tuonti- ja kauttakulurajoitukset, joissa Tulli on määrätty valvontaviranomaiseksi" (Tullihallitus 2012e). Pääsääntö on, että jos tuotteita yritetään tuoda rajoittavien lakien vastaisesti, voidaan tavarat takavari-

koida tai ottaa haltuun, ja ne voivat päätyä hävitettäväksi. Seuraavaksi esitellään tarkemmin joitakin tuontirajoituksia.

6.1 CITES

Uhanalaisten eläinten ja kasvien kauppaa rajoittavat niin kutsutut CITES-säännöt, jotka pohjautuvat kansainväliseen CITES-sopimukseen (Convention on International Trade In Endangered Species of Fauna and Flora). Sopimus säätelee yli 30 000 uhanalaisen eläin- ja kasvilajin kauppaa. Itse lajiyksilöiden lisäksi kaupanrajoitukset koskevat eläimistä ja kasveista saatavia osia ja niistä valmistettuja tuotteita kuten lääkevalmisteita tai koruja. CITES-säännöt määrittävät kieltoja tai eriasteisia rajoituksia lajeille riippuen niiden uhanalaisuudesta ja lajikantojen koosta. (Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2011). Tarkoituksena on hillitä laitonta kauppaa ja suojella lajeja sukupuutolta. CITES-rajoitusten piiriin kuuluu esimerkiksi tiikeri, jota salametsästetään sen turkin sekä sen ruumiinosien uskottujen parantavien vaikutusten takia. Tiikeri on yksi niistä lajeista, joiden kaupankäynti on kokonaan kielletty. Muita rajoitettuja esimerkkilajeja löytyy kilpikonniin, käärmeiden ja liskojen piiristä, sillä ne ovat suosittuja kenkien, vöiden ja laukkujen materiaaleja. (WWF 2002, 5–6; 20).

CITES-sopimuksen on allekirjoittanut yli 170 maata. Suomikin on allekirjoittanut kansainvälisen CITES-sopimuksen, mutta sen lisäksi EU:lla on oma CITES-lainsäädäntö, joka poikkeaa hieman kansainvälisestä sopimuksesta. (Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2011). Kansainväliset CITES-lajit on jaettu kolmeen luokkaan sen mukaan, onko lajeilla käytävä kauppa kokonaan kiellettyä vai luvanvaraista (WWF 2002, 8). Myös EU:n CITES-asetuksessa lajit on jaoteltu vastaaviin luokkiin.

- A-liitteen eläinten tuonti kaupallisiin tarkoituksiin on kokonaan kiellettyä, paitsi jos kyseessä on vankeudessa syntynyt ja kasvanut yksilö.
- B-liitteen lajeille tarvitaan sekä CITES-vientilupa että tuontilupa. Lupien saaminen edellyttää, että lajin laillinen alkuperä pystytään todistamaan (CITES-todistus).

- C-luokassa tarvitaan CITES-vientilupa tai alkuperätodistus ja CITES tuonti-ilmoitus.
- D-liitteen lajien kaupassa riittää CITES tuonti-ilmoituksen tekeminen. (WWF 2002, 19; Tullihallitus 2011a; Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2012a)

Edellä mainitut asiakirjavaatimukset koskevat kolmansista maista yhteisöön tuotavia CITES-lajeja. CITES-lajien ja tuotteiden kaupassa on siis aina noudatettava sekä tuonti- että vientimaan CITES-sääntelyä muuta lainsäädäntöä unohtamatta. (Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2011). Sisäkaupassa A-liitteen lajeille vaaditaan niin sanottu EU-todistus. EU-todistuksen saaminen edellyttää, että lajin laillinen alkuperä pystytään todistamaan esimerkiksi CITES-todistuksella. Myös B-liitteen lajien alkuperä on pystyttävä todistamaan. (WWF 2002, 19; Tullihallitus 2011; Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2012b). CITES-sopimuksen ja EU:n CITES-asetuksen mukaisten rajoitusten lisäksi Euroopan komissio ylläpitää ja päivittää niin sanottua tuontikieltoasetusta. Vuosittain päivitettävässä asetuksessa luetellaan EU-liitteen lajeja, joiden tuonti EU-alueelle on toistaiseksi kokonaan kiellettyä. (Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2011).

6.2 Alkoholi, tupakkatuotteet, lääkevalmisteet

Alkoholi

Tuotaessa alkoholia kaupallisiin tarkoituksiin ei tarvita varsinaista maahantuontilupaa, mutta tuojalla tulee olla voimassa oleva alkoholijuomien valmistus-, tukkumyynti-, vähittäismyynti- tai anniskelulupa. (Tullihallitus 2010a; Valvira 2013). Lupa esitetään tullille maahantuonnin yhteydessä. Lisäksi ennen maahantuonnin aloittamista luvanhaltijan täytyy ilmoittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle Valviralle maahantuontiaikeistaan. Myös Valviran lupa tuontiin tulee esittää maahantuonnin yhteydessä. Valvira valvoo siis alkoholin maahantuontia yhdessä tullin kanssa.

Maahan voi tuoda vain niitä tuotteita, joita varten tuojalla on myynti- tai anniskelulupa. (Valvira 2013). Tämän yleissäännön lisäksi tiettyjen alkoholituotteiden

tuonti voi edellyttää muitakin asiakirjoja. Esimerkiksi jos kolmansista maista tuodaan luomutuotettuja alkoholijuomia, on tuojalla oltava erityinen tuontitodistus. Tämän lisäksi suurimmassa osassa tapauksista vaaditaan tuontilupa Eviralta, sillä vain muutamista yhteisön ulkopuolisista maista saa tuoda luomutuotteita ilman lupaa. (Tullihallitus 2010a). Alkoholista tuotaessa on lisäksi huomioitava, että kaupallinen maahantuonti on aina verollista (Tullihallitus 2013c). Koska alkoholi kuuluu yhteisössä valmisteverotettavien tuotteiden joukkoon, ovat tuontiverot vieläpä normaalia korkeammat (Tullihallitus 2013f). Juuri korkea verotus onkin syytä siihen, miksi tuontirajoitusten rikkomiseen saatetaan syyllistyä. Muun muassa alkoholituotteisiin kohdistuvasta valmisteverotuksesta kerrotaan enemmän luvussa 7.2

Vuonna 2011 haltuun otetun alkoholin määrä oli noin 34 270 litraa. Tästä määrästä vain noin 14 % haltuun otettiin rahtituonnista. (Tullihallitus 2013e; Tullihallitus 2012j). Haltuunotto antaa tullille mahdollisuuden tehdä lisäselvityksiä tuontitahtumaan liittyen. Näiden hallinnollisten haltuunottojen yhteydessä ei ole ongelmana tuontioikeuden puuttuminen. Sen sijaan muiden tuontiedellytysten täyttymisessä tai tuontimaksujen maksamisessa on epäselvyyksiä. (Haastattelut c 2012/2013). Vuonna 2011 Tulli puolestaan takavarikoi rikosperusteisesti noin 6110 litraa alkoholia esimerkiksi laittoman maahantuonnin takia. Rikosperusteisesta takavarikoinnista on kyse, kun tuojalla ei ole ollenkaan tuontioikeutta tai kun kyseessä on merkittävä veropetos (Tullihallitus 2013e; Tullihallitus 2012j; Haastattelut c 2012/2013). Haltuun otetun ja takavarikoidun alkoholin määrät saattavat vaihdella vuosittain huomattavasti (Tullihallitus 2012j).

Tupakkatuotteet

Tulli valvoo tupakan ja tupakkatuotteiden maahantuontia. Tupakkatuotteiksi lasketaan "tupakasta kokonaan tai osittain valmistettuja, poltettavaksi, sieraimiin vedettäväksi, imeskeltäväksi tai pureskeltäväksi tarkoitettuja tuotteita --" (L 13.8.1976/693, 2 §). Yleisimpiä tupakkatuotteita ovat itse savukkeet, sikarit ja pikkusikarit. Alkoholin tavoin myös tupakkatuotteet kuuluvat niin sanotusti korkeasti verotettujen tuotteiden joukkoon. Niiden maahantuonti edellyttää siis kaik-

kien tuontimaksujen, mukaan lukien valmisteverojen, asiallista maksamista. Jos tuodaan valmiita tupakkatuotteita, on tuojan huolehdittava jo ennen maahantuontia, että tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin on merkitty suomeksi ja ruotsiksi varoitusmerkinnät tupakan terveyshaittoihin liittyen. Lisäksi merkinnöistä on käytävä ilmi muut tuotteen tunnistamista ja jäljittämistä varten tarvittavat tiedot. Myös myyntipakkausten koolle on asetettu rajoituksia. (Haastattelut c 2012/2013; L 13.8.1976/693, 7 §). Maahantuojan tulee myös kerran vuodessa toimittaa Valviralle tietoja tuomistaan tuotteista. Suussa käytettäväksi tarkoitettun tupakan, eli lähinnä nuuskan, kaupallinen maahantuonti on puolestaan kokonaan kiellettyä (L 13.8.1976/693, 6 c §, 10 a §).

Suuret laittomat savukerät tuodaan maahan "kätkeytinä kuljetusyksiköiden, kuten kontin tai perävaunun, rakenteisiin laillisen lastin joukkoon tai erikseen valmistettuihin kätkötiloihin". Esimerkiksi eräs lähes 8 miljoonan savukkeen ilmoittamaton erä löydettiin Kotkan kautta Venäjälle matkalla olleiden kiinalaista alkuperää olevien keraamisten kuppien joukosta. (Tullihallitus 20113d, Tullihallitus 2012j). Tupakkatuotteiden kohdalla ainut ongelma ei ole laitton maahantuonti tai verojen kiertäminen vaan tupakkatuotteita myös väärennetään. Tupakka on euromääräisesti yksi arvokkaimmista väärennyskohteista maailmalla. (Tullihallitus 2011c). Lisää tuoteväärennöksistä kerrotaan luvussa 8.

Lääkevalmisteet

Lääkevalmisteiden tuonti kaupallisiin tarkoituksiin on hyvin tarkoin säänneltyä. Lääkkeiden tuonti sekä sisä- että ulkomarkkinoilta on sallittua vain lääketehtaille, lääketukkukaupoille ja apteekeille, joilla tähän toimilupa. Muiden toimijoiden kuten esimerkiksi sairaala-apteekkeiden on tehtävä maahantuonnista ilmoitus Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle Fimealle. (Tullihallitus 2012c). Tarkkoja ollaan erityisesti niin sanottujen prekursorien tuonnin kanssa. Prekursoreja käytetään ihan laillisesti teollisuudessa ja farmaseuttisissa tarkoituksissa, mutta niitä voidaan hyödyntää myös huumausaineiden laittomassa valmistuksessa. Prekursorien tuonti vaatii myös aina tuontiluvan ellei kyseessä ole esimerkiksi vain purkaminen tai varastointi. Purkamiselle ja varastoinnillekin täytyy olla kui-

tenkin laillinen tarkoitus, joka on tarvittaessa pystyttävä todistamaan. (Tullihallitus 2012c). Kuten tupakkaa myös lääkkeitä väärennetään paljon ja taitavasti. (Tullihallitus 2011c).

7 KULUTUSVEROJÄRJESTELMÄ

Kulutusverojärjestelmä tarkoittaa tavaroiden ja palvelujen kuluttamiseen kohdistuvia veroja. Suurin osa Suomessa maksetuista kulutusveroista muodostuu yleisistä kulutusveroista kuten arvonlisäverosta (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2012). Lisäksi maksetaan erityisiä kulutusveroja, jotka nimensä mukaisesti kohdistuvat vain tiettyihin hyödykkeisiin. Tällaisia erityisiä veroja ovat esimerkiksi valmiste-erot, joita tiettyjen tuotteiden valmistajat ja maahantuojat joutuvat maksamaan. Lisäksi kulutusverojärjestelmään lasketaan kuuluvaksi tulliverotus eli tullimaksut, jotka tulevat maksettavaksi, kun tavaroita kuljetaan tullirajojen yli. (Juanto & Saukko, 1, 4-5, 292). Kolmansista maista tapahtuvan maahantuonnin yhteydessä maksettavia veroja ovat tavallisimmin tulli ja arvonlisävero (Tullihallitus 2013d). Tullilaitos kantaa tullit, tuontimaksut ja arvonlisäveron kolmansien maiden kanssa käytävästä kaupasta (Melin 2011, 246).

Tässä luvussa esitellään sekä yhteisötuonnin ja kolmansista maista tapahtuvan maahantuonnin verotusta ja kerrotaan lyhyesti arvonlisä-, valmiste- ja tulliverotuksen periaatteet. Lisäksi esitellään hävittämisen vaikutusta verotukseen. Verotuksen erityispiirteisiin ei paneuduta kovin pitkälle, koska se ei ole tarkoituksenmukaista. Siksi esimerkiksi autoverotusta ei esitellä, vaikka se on osa maahantuonnin erityistä kulutusverotusta.

7.1 Arvonlisäverotus

Jos molemmat sisäkaupan osapuolet ovat arvonlisäverovelvollisia rekisteröityneitä yrityksiä, maksaa ostaja eli tuoja arvonlisäveron (myöhemmin alv) kotimaan verotuksen yhteydessä. Tällöin verotuksesta vastaa siis kotimainen veroviranomainen tullin sijaan. Sisäkaupan verotuksen osalta tulee huomioida, etteivät kaikki yhteisön tullialueeseen kuuluvat maat kuulu kuitenkään yhteisön veroalueeseen. Tuotaessa tavaraa näistä maista on tuonnista tehtävä tulli-ilmoitus verojen maksamiseksi (Melin 2011, 273; Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 89; Tullihallitus 2013c). Jos taas tuonti tapahtuu kolmansista maista, maksetaan verot tuontitullauksen yhteydessä. Tällöin verotuksesta vastaa tullilaitos. (Melin 2011, 273; Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 113). Yrityksen, joka harrastaa

jatkuvaa tuontitoimintaa, kannattaa rekisteröityä Tullin asiakkaaksi. Rekisteröityneet asiakkaat saavat tuontitullauksen yhteydessä maksuaikaa verojen maksamiseen. Rekisteröityminen mahdollistaa toki muutenkin sujuvamman asioinnin tullin kanssa. Jos tuoja ei ole rekisteröitynyt asiakas, joutuu tämä maksamaan verot, ennen kuin voi saada tuomansa tavarat haltuun. (Tullihallitus 2013c). Verot eivät tule myöskään maksettavaksi heti, jos tavarat tullataan johonkin menettelyyn, joka mahdollistaa verojen maksamisen myöhemmin.

Maahantuotavista tavaroista maksetaan kotimaan alv-verotuksen mukaisesti yleensä 24 % veroa. Elintarvikkeista (ei alkoholi) maksettava vero on puolestaan 14 % ja lääkkeistä ja kirjoista 10 % kotimaan alv-verotuksen mukaisesti. Kaikki arvonlisäverokannat muuttuivat viimeksi 1.1.2013. (Tullihallitus 2013d). Joissakin poikkeustapauksissa maahantuonti on alv-verotonta, mutta pääsääntöisesti tuonti kaupallisiin tarkoituksiin on aina verollista. (Tullihallitus 2013c). Arvonlisän määrä perustuu pääsääntöisesti tavaralla tullausarvoon (Tullihallitus 2013d). Tullausarvo perustuu puolestaan pääsääntöisesti tavaralla kauppaa-arvoon eli tavarasta maksettuun hintaan. Lisäksi arvoon otetaan mukaan ainakin kuljetus- ja vaakuutuskustannukset määräraikkaan asti (Tullihallitus 2009c; Melin 2011, 273). Verovelvollinen on se, joka tekee tulli-ilmoituksen tai jonka nimissä ilmoitus tehdään (Juanto & Saukko 2012, 147; Tullihallitus 2013d).

7.2 Valmisteverojärjestelmä

Valmisteverot kohdistuvat tiettyjen tuotteiden kuluttamiseen. Valmisteveron virallisesta maksusta huolehtivat tuotteiden valmistajat, valtuutetut varastonpitäjät sekä maahantuojat. (Juanto & Saukko 2012, 256). Valmisteveroista osa on harmonisoitu eli yhdenmukaistettu EU-tasolla. Koko yhteisön alueella valmisteveroja kannetaan alkoholista ja alkoholijuomista, tupakkatuotteista, nestemäisistä polttoaineista sekä sähköstä ja eräistä muista polttoaineista. Verotuksen yhtenäistämällä ja yhteisössä asetetuilla vähimmäisverotasoilla on pyritty muokkaamaan sisämarkkinoista kilpailun kannalta tasapuolinen ympäristö. (Juanto & Saukko 2012, 258).

Suomessa kannetaan edelle mainittujen harmonisoitujen valmisteverojen lisäksi pelkästään kansallisiakin valmisteveroja. Näitä kansallisia veroja on maksettava

makeisista, jäätelöstä, virvoitusjuomista sekä muista kuin pelkästään kartongista valmistetuista juomapakkauksista. Lisäksi Suomessa kannetaan muutamia muita valmisteveron kaltaisia maksuja, kuten esimerkiksi jäteveroa kaatopaikalle toimitettavasta jätteestä. (Tullihallitus 2013f). Valmisteveroja on maksettava sekä Suomessa valmistetuista tuotteista että Suomeen yhteisöstä tai sen ulkopuolelta tuotavista tuotteista. Valmisteverotuksesta vastaa Tullilaitos. (Juanto & Saukko 2012, 259; Tullihallitus 2013f).

Yhteisöhankintoja tehtäessä vain rekisteröimättömien, satunnaisten tuojien valmisteverot kannetaan heti maahantuonnin yhteydessä, muut kaupalliset toimijat tekevät veroilmoituksen. Tuoja tekee siis veroilmoituksen tullille, joka tekee sen perusteella verotuspäätöksen. (Tullihallitus 2013g; Tullihallitus 2013c; Melin 2011, 274). Kolmansien maiden tuonnin yhteydessä tulli perii valmisteverot joko heti ennen tavarantoimitusta tai rekisteröidyltä asiakkailta myöhemmin. Tullin rekisteröidyt asiakkaat menettelevät niin sanotun valmisteveromenettelyn mukaisesti eli tekevät veroilmoituksen kuten yhteisötuonnin yhteydessä. (Tullihallitus 2013g; Tullihallitus 2013c). Pääsäännön mukaan kaupallisten siirtojen yhteydessä tuotteet vastaanottava yritys on aina verovastuussa hankkimistaan valmisteveron alaisista tuotteista. (Tullihallitus 2013c) Valmisteverotuksen alaisia tuotteita voidaan kuitenkin valmistaa, jalostaa, varastoida tai siirtää veroa suorittamatta niin sanotussa väliaikaisen verottomuuden järjestelmässä (Juanto & Saukko 2012, 259; Tullihallitus 2013g).

7.2.1 Väliaikaisen verottomuuden järjestelmä

Väliaikaisen verottomuuden järjestelmän hyödyntäminen antaa mahdollisuuden siirtää valmisteveron alaisia tuotteita veroja maksamatta, mikä tietenkin helpottaa tavaroiden liikkuvuutta ja lisää kaupan sujuvuutta (Juanto & Saukko 2012, 259; Tullihallitus 2013g). Lisäksi järjestelmää hyödyntävät yritykset välttyvät tekemästä veroilmoitusta jokaisesta yksittäisestä vastaanottamastaan tavaraerästä. Sen sijaan ne voivat tehdä veroilmoituksen kuukausittain eli niin sanotusti kausiveroilmoituksina (Tullihallitus 2013g). Järjestelmässä voidaan siirtää jäsenvaltiosta toiseen sekä yhteisössä valmistettuja että kolmansista maista tuotuja tuotteita. Verot

tulevat maksettavaksi vasta siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet tullataan maahan ja luovutetaan kulutukseen tai muuten siirretään pois järjestelmästä. (Tullihallitus 2013g; Juanto & Saukko 2012, 259).

Rajoituksia järjestelmän käyttämiselle asettaa se, että tavaroita voidaan siirtää ainoastaan luvanhaltijoiden välillä. Luvanhaltijoita ovat puolestaan valtuutetut varastonpitäjät sekä rekisteröidyt vastaanottajat ja lähettäjät (Juanto & Saukko 2012, 259). Valtuutettuja varastonpitäjiä ovat ne, jotka ovat saaneet tullilta luvan perustaa ja hallinnoida verottomia varastoja. Käytännössä valmisteveron alaisten tuotteiden valmistajan tulee aina toimia valtuutettuna varastonpitäjänä. Lisäksi varastonpitäjiksi hyväksytään säännöllistä liiketoimintaa valmisteveron alaisilla tuotteilla harjoittavia tukkumyyntiliikkeitä. (Tullihallitus 2013b). Sen lisäksi, että tuotteita siirretään valmisteverottomien varastoiden välillä, voi vastaanottajana toimia niin sanottu rekisteröity vastaanottaja. Rekisteröidyllä vastaanottajalla on oikeus ainoastaan vastaanottaa tuotteita. Rekisteröity vastaanottaja ei siis saa enää varastoida eikä lähettää tuotteita edelleen verottomina. Tällaisen maahantuojan on siis suoritettava verot vastaanottamistaan tuotteista. (Tullihallitus 2013b).

7.2.2 Tuhoutuminen ja hävittäminen väliaikaisen verottomuuden järjestelmässä

Tavallisesti kun väliaikaisen verottomuuden järjestelmästä siirretään tuotteita pois, tulee niistä maksaa verot. Kuitenkin jos järjestelmässä jalostettavia tai siirrettäviä tuotteita kohtaa "täydellinen tuhoutuminen tai lopullinen menettäminen", ei veroja tarvitse maksaa. Tavaranto tuhoutuminen voi johtua tuotteiden vanhentumisesta tai ennalta-arvaamattomista syistä. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi tulipalon tai muun onnettomuuden aiheuttamat vahingot tai tuotteiden rikkoutuminen, jota ei olisi voitu estää huolellisuudella. Myyntikelvottomuudeksi katsotaan myös tilanne, jossa esimerkiksi tuontierässä olleista nestemäisistä tuotteista osa on rikkoutunut, ja pakkauksista valunut sisältö on tahrinut ehjätkin tuotteet myyntikelvottomiksi. Tällöin siis katsotaan, että tahriutuneet tuotteet voidaan hävittää tullivalvonnassa myyntikelvottomina eikä niistäkään tarvitse maksaa veroja. (Tullihallitus 2012l).

Hävittäminen tulee ylipäätään kyseeseen samoissa tilanteissa kuin yleensäkin, eli kun tuotteita ei voida tai haluta myydä, palauttaa valmistajalle eikä lähettää edelleen. Syitä tuhoutumiseen voi olla lukuisia, mutta oleellista on, että tullin on hyväksyttävä syy, ennen kuin yritys voi vapautua veroista. Hyväksyttävyyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, olisiko tuotteiden vahingoittuminen voitu ennakoida ja estää. Tuhoutumista ei oteta huomioon, jos tuotteita on oltu siirtämässä verottomasta varastosta kulutukseen tai rekisteröity vastaanottaja on jo kerinnyt vastaanottaa tuotteet. (Tullihallitus 2012l).

Kun valmisteverotuksen alaiset tuotteet on ehditty jo luovuttaa kulutukseen voidaan niistäkin saada maksettuja veroja takaisin verovähennysten muodossa, jos tuhoutuminen on hyväksyttävissä. Hyväksyttävistä syistä pätee aikalailla samat säännöt kuin väliaikaisen verottomuuden järjestelmän osalta, paitsi että tuotteen vanhenemisesta johtuva pilaantuminen ei käy enää hyväksyttäväksi syyksi. Myöskään yksittäisistä tuhoutuneista tuotteista ei voi saada veroja takaisin vaan tuhoutumisen täytyy koskea jo kokonaista pakkausyksikköä kuten lavaa. Ne tuotteet, jotka ovat myyntikelvottomia hyväksytystä syystä, on hävitettävä vielä lopullisesti tullivalvonnassa ennen kuin niistä voidaan tehdä verovähennyksiä. (Tullihallitus 2012l). Tavaroiden tuhoutumisen ja hävittämisen hyväksyminen edellyttää, että tuhoutumiseen johtanut tilanne ja syyt tai vastaavasti hävitystapahtuma dokumentoidaan luotettavasti. Käytännössä siis laaditaan kirjallinen selvitys tuhoutumisesta kuten luvussa 4.1. on esitelty. (Tullihallitus 2012l).

7.3 Tullimaksut

Tuontitulleja kannetaan vain yhteisön ulkopuolelta tuotavista tavaroista, koska sisäkaupassa kaikki tullit ja niitä vastaavat maksut on kielletty. Näiden niin sanottujen kolmansien maiden tullien osalta jäsenvaltiot soveltavat yhteistä tullitariffia. (Juanto & Saukko 2012, 293). Yhteinen tullitariffi sisältää TARIC-nimikeryhmäkohtaiset tullin määräytymisperusteet. Lisäksi tariffi sisältää tiedot esimerkiksi oikeudesta tullietuuskohteluun tai vastaavasti niistä nimikeryhmistä, joihin kohdistuu polkumyynti- ja tasoitustulleja. (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 114–115). Etuuskohtelu oikeuttaa yleistä tullia edullisempaan kohte-

luun. Etuuskohtelun perusteena voi olla tavaran alkuperä, mutta myös muilla perusteilla väliaikainen etuuskohtelu on mahdollista. Tullisuspensio on esimerkiksi EU:n määräajaksi myöntämä tullittomuus tai alennettu tulli teollisuudessa käytettäville raaka-aineille ja puolivalmisteille, joita ei ole saatavana EU:ssa. (Tullihallitus 2010b) Myös tariffikiintiö koskee sellaisia tavaroita, joita ei ole saatavana ollenkaan tai ainakaan riittävästi yritysten tarpeisiin yhteisön alueelta. Tariffikiintiöllä tarkoitetaan siis tietylle tuontimäärälle määräajaksi myönnettyä tullittomuutta tai alennettua tullia. (Tullihallitus 2010b).

Polkumyynti- ja tasoitustulleja kannetaan puolestaan niin sanotusti alihintaisista tuontitavaroista, jos alihintainen tuonti aiheuttaa todellista haittaa yhteisön omalle teollisuudelle (Tullihallitus 2013a). Polkumyynti ei tarkoita, etteikö edullisesti valmistettuja tuotteita voisi tuoda ja myydä halvalla. Polkumyyntihintaisina tuotteina pidetään niitä, joiden tuontihinta EU:hun on alempi kuin samankaltaisten tuotteiden kaupankäynnissä käytettävä hinta viejämaassa (Euroopan unioni 2011). Tasoitustulleja kannetaan vastaavista normaalia halvemmalla tuotavista tuotteista, jotka haittaavat yhteisön omaa tuotantoa (Tullihallitus 2013a; Melin 2011, 273). Polkumyynti- tai tasoitustullit lisätään siis tavarasta kannettavaan tariffin mukaiseen yleiseen tulliin. Lisäksi nämä ekstratullit vaikuttavat tavaran veron alaiseen arvoon ja näin ollen nostavat kyseisestä tuotteesta maksettavaa veroakin. (Tullihallitus 2013a).

Varsinkin korotetut tullimaksut saavat osan tuojista käyttämään tuonti-ilmoituksessa virheellisiä tavaranimikkeitä tai antamaan virheellistä tietoa tavaran alkuperästä ja määrästä. Aiemmin luvussa 5 tuli esille, että tulli tekee tarkastuksia ja tutkimuksia liittyen juuri tuontitavaroiden alkuperään ja nimikkeisiin sekä verotukseen. Esimerkki yksittäiset LED-komponentit (valodiodit) tulee erottaa kokonaisista LED-valaisimista, vaikka molemmista saatetaan puhua vain yleisnimellä ledit. Yksittäisiä komponentteja voidaan tuoda 0-tullilla, mutta kokonaisista valaisimista ja asennusvalmiista valaisinsarjoista täytyy puolestaan maksaa tulleja. Usein kuitenkin myös valaisimia yritetään tuoda 0-tulliin oikeuttavan nimikkeen alla. (Haastattelut c 2012/2013).

Yleinen periaate on, että kaupallinen maahantuonti edellyttää aina tullien maksamista ellei nimikeryhmän tulli ole tullitariffin mukaan 0-tulli. Tullin määrä perustuu tullausarvoon, jonka pohjana on siis pääsääntöisesti tavarantoimittajan todellinen kauppaa-arvo. (Tullihallitus 2009; Melin 2011, 273). Tulleja maksetaan siis vain ulko-kaupassa ja niiden keräämisestä vastaa Tulli. Tullit tulee maksaa maahantuonnin yhteydessä, ellei tuojalla ole tullin rekisteröity luottoasiakas, jolle myönnetään maksuaikaa tullien maksamiseen (Melin 2011, 273). Verojen tavoin tullit eivät tule myöskään maksettavaksi heti, jos tavarat tullataan johonkin menettelyyn, joka mahdollistaa tullien maksamisen myöhemmin.

7.3.1 Tullivelka

Tullivelka tarkoittaa, että ennemmin tai myöhemmin tuojalla on velvollisuus maksaa yhteisön tullialueelle tuomastaan tavarasta tullilainsäädännön mukaiset tullimaksut (Juanto & Saukko 2012, 295). Tullivelka syntyy, kun tuontitavaroista tehdään tullauspäätös luovutettaessa tavaroita vapaaseen liikkeeseen tai muuhun menettelyyn, joka velvoittaa maksamaan tullit. (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 172; Pasanen 2005, 477). Tullauspäätös on käytännössä lasku, joka velvoittaa maksamaan päätöksen mukaiset tullit, verot ja muut maksut. Virallisesti tullivelka tarkoittaa velvollisuutta maksaa tullit, mutta käytännössä tullivelkalla tarkoitetaan velvollisuutta maksaa kaikki edellä mainitut maksut. (Haastattelut c 2012/2013). Vain tullin rekisteröity asiakas, joka on asettanut vakuudet tullien maksamiseksi, voi saada tavarat haltuunsa ennen kuin tullivelka on maksettu. (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 172).

Tullivelka syntyy myös, jos tavara tuodaan säännösten vastaisesti kolmansista maista. Tällöin säännösten vastaiseen tuontiin syyllistyneet henkilöt ovat velvollisia maksamaan syntyneen tullivelan, jos he haluavat saada tavarantoimittajan tuotua maahan. (Pasanen 2005, 477). Jos esimerkiksi tuontierässä tuotavien tavaroiden määrä on ilmoitettu väärin ja tämä huomataan, tulee tullivelka maksaa tietenkin koko erän osalta. Tällöin kyseeseen tulee niin sanottu tullivelan jälkiverotus. Yleisen tullin lisäksi tuojalla saattaa joutua maksamaan korotettua tullia tai virhemaksuja, jos jälkikanto on seurausta tuojan tahallisesta toiminnasta. Tahalliseksi toiminnaksi kat-

sotaan se, että tuoja on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuuttaan tai antanut vaillinaisia tai virheellisiä tietoja tulli-ilmoituksella. Toki tullivelan määrää voidaan myös oikaista tuojan tai tavaranhaltijan hyväksi. (Pasanen 2005, 479–481). Jos taas säännösten vastainen tuonti on ollut luonteeltaan esimerkiksi salakuljetusta, jonka avulla on pyritty välttämään verot ja tullit kokonaan, tulevat kyseeseen usein myös rikosoikeudelliset seuraamukset.

7.3.2 Tullivelasta vapautuminen

Tullivelasta voi vapautua eli tullivelka lakkaa, jos tavarat tuhotaan tai jos tavarat tuhoutuvat lopullisesti tietyissä olosuhteissa. Lakkaaminen ei tule kuitenkaan kyseeseen tilanteissa, joissa on kyse suunnitellusta vilpistä. (EY N:o 450/2008, 4 luku, 86 artikla). Eli jos tuontirajoituksia ja säännöksiä on tahallisesti rikottu, ei tavaroiden valtiolle luovuttaminen tai niiden tuhoaminen vapauta tuojaa tullivelasta. Tällöin tullivelka ja mahdolliset korotukset tulevat maksettavaksi rangaistuksena yritetystä rikkomusta. (Haastattelut c 2012/2013). Muutoin jos tavara hävitetään, ei tullivelka tule maksettavaksi (L 29.12.1994/1466, 34 §). Aiemmin hävittämistä tarkemmin käsittelevän luvun 4 yhteydessä tuli jo esille, että hävittämisen yhtenä syynä saattaa olla kaupallinen näkökulma. Tavarahan hävittäminen tulee silloin halvemmaksi kuin muut vaihtoehdot. Tullivelka voi vaikuttaa osaltaan hävittämispäätökseen.

Esimerkiksi jos yrityksen tietyssä tuontierässä ilmenee osittaisia vaurioita, voidaan tavarat siirtää varastointimenettelyyn, jotta saadaan aikaa miettiä jatkotoimenpiteitä. Tullivarastointi esimerkiksi mahdollistaa tavaroiden tavanomaisen käsittelyn, johon kuuluu pakkauspäällysten korjaaminen ja vaihtaminen sekä kuljetuksen aikana syntyneiden vaurioiden yksinkertainen korjaaminen (Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry 2010, 130). Lisäksi tullivarastointi mahdollistaa sen, että tuontitullit ja verot voidaan maksaa vasta, kun tavara siirretään pois varastointimenettelystä. Jos osa tuotteista osoittautuu myyntikelvottomaksi pienistä korjausmahdollisuuksista huolimatta eikä niitä voida järkevästi hyödyntää, voidaan kyseiset tavarat vapaaseen liikkeeseen tullaamisen tai palauttamisen sijasta hävittää

tullivalvonnassa. Tuoja siis välttyy maksamasta tulleja kokonaisesta tuontierästä, sillä tullivelkaa ei synny ollenkaan viallisten tuotteiden osalta.

Myös tullivalvonnassa tapahtuva valmistus on menettely, jonka avulla voidaan välttyä maksamasta turhaan tullivelkaa koko erästä, jos joukossa on käyttökeltomia tavaroita. Menettelyä käytetään, kun valmistukseen tuotavista raaka-aineista tai komponenteista jouduttaisiin maksamaan sellaisenaan korkeammat tullimaksut kuin valmiista tuotteesta. Yritys maksaa siis tuontimaksut vasta valmiista tuotteista, kun ne tullataan vapaaseen liikkeeseen. Menettelyssä vialliset komponentit tai vastaavat voidaan siis huomata ja hävittää, jo ennen kuin ne on tullattu vapaaseen liikkeeseen ja niistä on syntynyt tullivelka.

Myös sisäisen jalostuksen suspensiomenettelyssä voidaan hyödyntää hävittämistä menettelyä päätettäessä. Pääsäännön mukaan kaikki jalostetut lopputuotteet sekä menettelyyn asetetut raaka-aineet tai tavarat on vietävä pois yhteisön alueelta menettelyn päättämiseksi. Jos raaka-aineille tai tavaroille ei ole kuitenkaan käyttöä jatkossa, voidaan ne jättää palauttamatta ja hävittää, jolloin niistä synny myöskään tullivelkaa. Luvussa 4.2 esitellään case-esimerkki, jossa sisäisen jalostuksen menettely olisi voitu päättää hävittämiseen.

8 TUOTEVÄÄRENNÖKSET

Tässä luvussa esitellään ensin yleisesti immateriaalioikeutta ja sen jälkeen käsitellään tarkemmin tavaramerkkiä ja tavaramerkkirikkomuksia tuoteväärengösten muotona. Loppuluku käsittelee tuoteväärengösten tullivalvontaa ja yritysten toimintaa väärengösten pysäytystilanteissa.

8.1 Immateriaalioikeus, tavaramerkkioikeus

Immateriaalioikeudet tarkoittavat niin sanottuja aineettomia oikeuksia (IPR, intellectual property rights), joilla pyritään suojaamaan luovan työn tuloksia, keksintöjä, omaa tuotekehittelyä ja muuta vastaavaa. Immateriaalioikeus jakaantuu tekijänoikeuksiin ja teollisoikeuksiin. Teollisoikeuksia ovat esimerkiksi patenti-, malli- ja tavaramerkkioikeus. (Salmi, Häkkänen, Oesch & Tommila 2008, 61; Kärkkäinen 2011). Immateriaalioikeus antaa omistajalleen yksinoikeuden suojatun kohteen kaupalliseen hyödyntämiseen (Kärkkäinen 2011).

Tekijänoikeus antaa suojan kirjalliselle tai taiteelliselle teokselle edellyttäen, että teos ylittää teoskynnyksen eli on tekijänsä luovan työn omaperäinen tulos (Pasanen 2005, 622). Teollisoikeuksiin kuuluva patenti suojaa puolestaan uusia keksintöjä ja antaa omistajalleen yksinoikeuden valmistaa patentoitua tuotetta tai hyödyntää patentoitua menetelmää. (Pasanen 2005, 611–612). Mallioikeus ja tavaramerkkioikeus antavat suojaa tuotteiden ulkomuodolle ja ulkoasulle. Mallioikeus suojaa nimensä mukaisesti tuotteen mallin eli tuotteen tai sen osan ulkomuodon tai kuvion. Suojattavan mallin on oltava yksilöllinen. (Pasanen 2005, 614–618). Tavaramerkki suojaa elinkeinonharjoittajan toiminnassaan käyttämän tavaramerkin eli tunnuksen, jonka on tarkoitus erottaa kyseisen toimijan tuotteet kilpailijoiden tuotteista (Salmi ym. 2008, 61; Kärkkäinen 2011).

Tavaramerkki voi olla sana, kuvio tai niiden yhdistelmä. Lisäksi se voi olla esimerkiksi väri tai väriyhdistelmä, iskulause tai niin sanottu kolmiulotteinen merkki. Esimerkki iskulauseesta on NIKEN käyttämä JUST DO IT. (Salmi ym. 2008, 123–130). Esimerkki kolmiulotteisesta merkistä on perinteinen lasinen Coca-Cola-pullo. " Tämä on perusteltua: kuluttajat tunnistavat pullon alkuperän etiketittäkin,

joten pullo on erottamiskykyinen." (Lilja 2012). Oleellista on, että merkki pystytään esittämään rekisteröintiä varten graafisessa muodossa. (Pasanen 2011, 568; Salmi ym. 2008, 119–121). Kuviossa 6. on esimerkkejä kansainvälisesti hyvin tunnetuista niin sanotuista well-known tuotemerkeistä.

Kuvio 6. Esimerkkejä kansainvälisesti tunnetuista tavaramerkeistä.

Tavaramerkin suoja

Jotta elinkeinonharjoittaja voi saada tavaramerkilleen oikeuden antamaa suojaa, merkin on oltava erottamiskykyinen eli sen on erotuttava tarpeeksi muista jo olemassa olevista merkeistä. (Salmi ym. 2008, 141–142). Yksinoikeutta ei voi hakea myöskään merkkiin, joka on yleinen muoto tai tavaraa yleisesti kuvaava sana (Pasanen 2011, 572). Tavaramerkkejä voidaan rekisteröidä joko kansallisesti, EU-tasolla tai kansainvälisellä tasolla. Yhteisön tavaramerkki on nimeltään CTM (Community Trade Mark). Kansainväliset tavaramerkkien rekisteröiminen perustuu Madridin pöytäkirjaksi kutsuttuun sopimukseen ja siksi kansainvälistä merkkiä kutsutaan MP-merkiksi. (Pasanen 2005, 585–595; PRH 2010).

Tavaramerkki antaa yksinoikeuden merkin käyttöön ja näin ollen siis kielto-oikeuden suhteessa muihin elinkeinonharjoittajiin. Elinkeinonharjoittajalla on siis oikeus kieltää muita käyttämästä rekisteröityä tai siihen sekoitettavissa olevaa tavaramerkkiä omassa toiminnassaan. (Salmi ym. 2008, 505–506). Oikeuden omistaja saattaa menettää kielto-oikeutensa, jos tämä on liian passiivinen oikeuksiensa

suojelemisen suhteen. Jos oikeudenhaltija ei puutu ollenkaan markkinoille tuleviin oikeuttaan rikkoviin merkkeihin ja tuotteisiin, katsotaan, että merkinhaltija on käytännössä hyväksynyt toisetkin merkit ja tuotteet markkinoille. (Pasanen 2005, 598–599; Salmi, Häkkänen, Oesch & Tommila 2001).

8.2 Tuoteväärengösten tullivalvonta

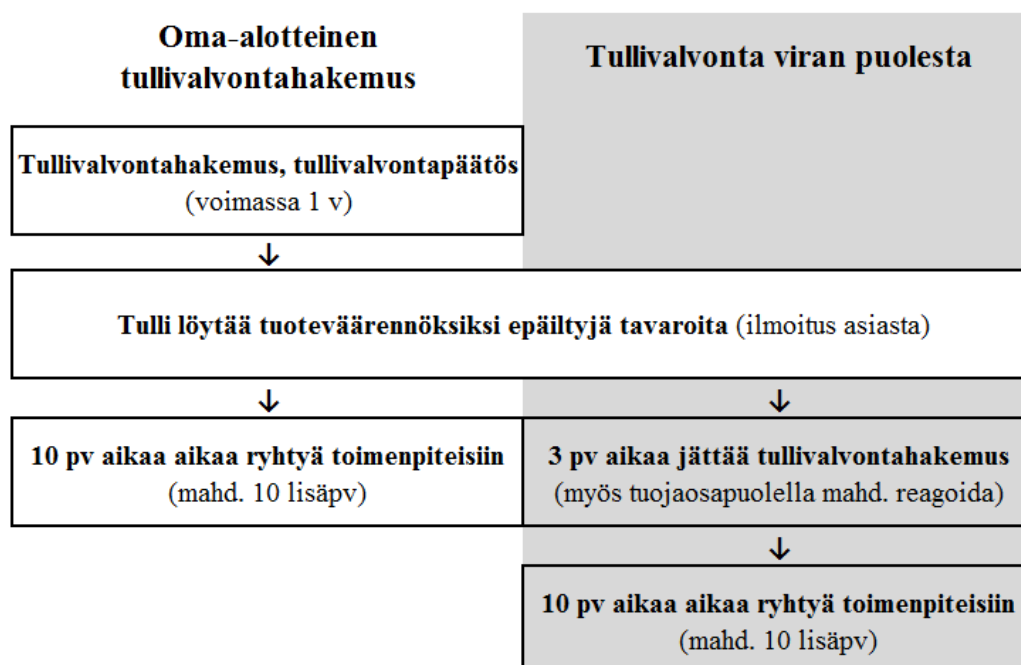
Vuoden 2011 aikana EU:n ulkorajoilla pysäytettiin yli 114 miljoonaa tuoteväärengöstä, joista Suomessa pysäytettiin noin 550 000 (Tullihallitus 2012b; Tullihallitus 2012h). Tutkinnassa oli puolestaan 45 väärengösrıkosta ja 66 erilaista immateriaalırıkosta mukaan lukien teollisoikeus-, tavaramerkki- ja tekijänoikeusrikkomuksia (Tullihallitus 2013e; Tullihallitus 2012j). Väärengörettävien tuotteiden kirjo on hyvin laaja. Euromääräisesti arvokkaimpia ovat vaatteiden, kenkien, laukkujen ja muiden luksustuotteiden sekä tupakan väärengöset. Markkinoilla liikkuu kuitenkin väärengöksiä hyvin arkisistakin tuotteita kuten muun muassa väärengöettyjä elektronisia laitteita, varaosia, leluja, kosmetiikkaa, elintarvikkeita ja lääkkeitä. (Tullihallitus 2011c).

Yleensä ottaen tuoteväärengös on kyseessä silloin, kun tuote imitoi toisen tuotteen suojattua ulkomuotoa tai tuotteeseen on luvottomasti kiinnitetty toiselle kuuluva tavaramerkki tai merkin jäljitelmä (Elo 2012; Salmi ym. 2001, 161). Tuoteväärengösetstä voidaan käyttää myös nimitystä piraattituote. Counterfeit-tuotteiksi kutsutaan niitä väärengöksiä, joissa alkuperäisen tuotteen sisällön lisäksi ulkoasu on kopioitu mahdollisimman tarkkaan (Elo 2012; Pasanen 2005, 627). Lisäksi immateriaalioikeuksien loukkauksia eli IPR-loukkauksia (intellectual property rights) ovat lukuisat tuotteet, jotka eivät ole suoria kopioita, mutta muuten sekoitettavissa alkuperäisiin suojattuihin tuotteisiin. Tuoteväärengösten tuonti kaupallisiin tarkoituksiin on aina rikollista (Tullihallitus 2012k).

Tuoteväärengösten pääsy markkinoille pyritään estämään, koska tuotteet voivat olla vaarallisia terveydelle ja turvallisuudelle. Lisäksi ne syövät aitojen tuotteiden markkinoita ja tukevat harmaata taloutta. (Salmi ym. 2008, 666, 668). Tulli pysäyttää sekä selviä tuoteväärengöksiä sekä epäiltyjä IPR-loukkauksia. Tulli voi pysäyttää tuoteväärengöksiä niin sanotusti viran puolesta, mutta myös oikeuden-

haltioiden hakemien tullivalvontapäätösten perusteella (Elo 2012; Salmi ym. 2008, 668–669). Oikeudenhaltija voi siis etukäteen tehdä tullille tullivalvontahakemuksen. Hakemus tähtää siihen, että jos tulli havaitsee tuontitarkastuksessa tavaroita, jotka vaikuttavat rikkovan hakemuksessa kuvattuja IPR-oikeuksia tai näyttävät alkuperäisten tuotteiden väärennöksiltä, tulli pysäyttää tavaran ja ilmoittaa tilanteesta oikeudenhaltijalle. (EY N:o 1383/2003; Elo 2012; Juthström & Jämsén 2005).

Euroopan unionin tuoteväärennös asetus (EY N:o 1383/2003) antaa tullille valtuudet oma-aloitteisestikin keskeyttää sellaisten tavaroiden tai tavaraerien luovutuksen, joiden se epäilee loukkaavan voimassa olevia IPR-oikeuksia. Jos tulli on pysäyttänyt tuontitavaroita oma-aloitteisesti, on oikeuksienhaltijan tullin ilmoituksen saatuaan tehtävä silloinkin tullivalvontahakemus, jos se aikoo ryhtyä toimiin väärennösepäilyyn suhteen (EY N:o 1383/2003; Elo 2012; Juthström & Jämsén 2005). Kuviossa 7. on esitetty, kuinka pysäytystilanne etenee riippuen siitä, onko pysäytys tehty tullivalvontahakemuksen perusteella vai viran puolesta. Kuviossa mainitut määräajat koskevat lähinnä oikeuksienhaltijan toimia.

Kuvio 7. Tuoteväärennösten pysäytysprosessi (EY N:o 1383/2003; Elo 2012; Juthström & Jämsén 2005).

8.3 IPR-rikkomusten selvittely

Samalla kun tullin ilmoittaa oikeuksienhaltijalle sen oikeuksiin mahdollisesti kohdistuvista rikkomuksista, on tullin ilmoitettava epäilyksistä myös tuojaosapuolelle. Ilmoitus tehdään joko taholle, joka on tehnyt tavaroista tullin ilmoituksen tai sille, jonka hallussa tavarat ovat. Näin myös tuojalla on mahdollisuus reagoida tuoteväärännösväitteisiin. (EY N:o 1383/2003). Jos tuoja ei ole omasta mielestään syyllistynyt tuoteväärännösrikkomukseen, eli tuotavat tavarat eivät ole tuojan tietojen ja käsityksen mukaan väärännöksiä, kannattaa tuojan ehdottomasti puolustaa oikeuksiaan tässä vaiheessa. Jos tuoja jää passiiviseksi, on tilanteen eteneminen kiinni pelkästään oikeuksienhaltijasta. Mitä pitempään tilanteen tutkimiseen menee, sitä kauemmin kestää, ennen kuin tuoja voi saada tullattua tuomansa tuotteet käyttöönsä edellyttäen, että tuotteet eivät osoittaudu tuoteväärännöksiksi.

Jos puolestaan oikeuksienhaltija jää passiiviseksi eikä aloita toimia saadessaan tiedon mahdollisista tuoteväärännöksistä, hyötyy tuoja tästä. Oikeuksienhaltijan reagoimatta jättäminen nimittäin johtaa siihen, että tullin luovuttaa tavarat tullimuodollisuuksien jälkeen normaalisti tuojalle (EY N:o 1383/2003). On siis oikeudenhaltijan päätettävissä, päätyvätkö väärennetyt tuotteet esimerkiksi tuhottaviksi. Syyt siihen, miksi oikeudenhaltija ei ryhdy toimiin väärännöksien suhteen, liittyvät hyödyn ja kulujen suhteeseen. Oikeuksienhaltija saattaa arvioida, että kulut riitaprosessista tai tavaroiden tuhoamisesta olisivat suuremmat kuin lievien väärännösten aiheuttama haitta. Tärkeää on huomata, että hävityskulut ja esimerkiksi varastointikulut koituvat ensisijaisesti oikeudenhaltijan tappioksi. Oikeudenhaltija voi tietenkin yrittää saada oikeuksiaan loukanneen maahantuojan tai valmistajan korvaamaan kulut. (EY N:o 1383/2003).

Kaikkein nopein ja kustannustehokkain keino saada tuoteväärännökset tuhotuksi on sopia asiasta (Juthström & Jämsén, J. 2005). Sopimusperusteinen hävittäminen onnistuu, jos oikeuksienhaltija toimittaa tulliviranomaisille tavaranhaltijan kirjallisen suostumuksen tavaroiden luovuttamisesta tuhottavaksi. Tavarat voidaan tuhota myös, jos maahantuojaosapuoli ei annetussa määräajassa vastusta tavaroiden tuhoamista. Määräaika on kuviossa 7. esitetty 10 päivää tai tarvittaessa 20 päivää.

Jos tavaroiden ilmoittaja tai haltija ei suostu hävittämiseen, ainoa vaihtoehto on riitauttaa asia ja viedä se tuomioistuimeen. (EY N:o 1383/2003). Vaikka selvitysprosessi IPR-loukkauksesta aloitetaan suhteellisen lyhyessä määräajassa, saattaa oikeusteitse kestää useampikin vuosi, ennen kuin tuoteväärännökset saadaan tuhottua. Tyypillisesti oikeudessa vaaditaan, että tuomioistuin vahvistaa loukkauksen tapahtuneen ja kieltää loukkaajaa toistamasta tekoaan. Lisäksi loukkaajalta voidaan vaatia vahingonkorvauksia. Useimmiten vaaditaan IPR-oikeuksia loukkaavien tavaroiden tuhoamista. Mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi tavaramerkkiloukkausten yhteydessä voidaan vaatia loukkaavan merkin poistamista tai muuttamista. (Salmi ym. 2001). Vaikka jokaisella maalla on omanlaisensa lainsäädäntö, voivat edellä mainitut seuraukset tulla pääpiirteissään kyseeseen minkä tahansa maan lainsäädännön perusteella. (Pasanen 2005, 567–568).

Välttääkseen tuoteväärännöksiin liittyviä ongelmia mahdollisimman pitkälle, tuontia harjoittavan yrityksen kannattaa ottaa selvää kaupan kohteena olevista tuotteista. Varminta on tietenkin ostaa tuotteita suoraan niiden valmistajalta tai lisenssivalmistajalta, jolle valmistusoikeudet on myönnetty. Jos aikoo kuitenkin ostaa jonkinlaisia jäljitelmiä, tulee yrityksen pyrkiä varmistumaan siitä, etteivät jäljitelmät riko alkuperäisten tuotteiden IPR-oikeuksia tai ole heikkolaatuisia väärännöksiä. Jos tuontia harjoittava yritys ostaa tietämättään väärännöksiä, on siitä todennäköisesti haittaa kyseiselle tuontiyritykselle itselleenkin. Se menettää mahdollisesti ostamansa tuotteet, ja väärännöksiä myynyt yritys ei varmasti suosiolla korvaa tuotteita. Vaikka yritys ei menettäisikään väärännöksiä, saattavat ne silti osoittautua myyntikelvottomiksi heikkolaatuisuutensa takia.

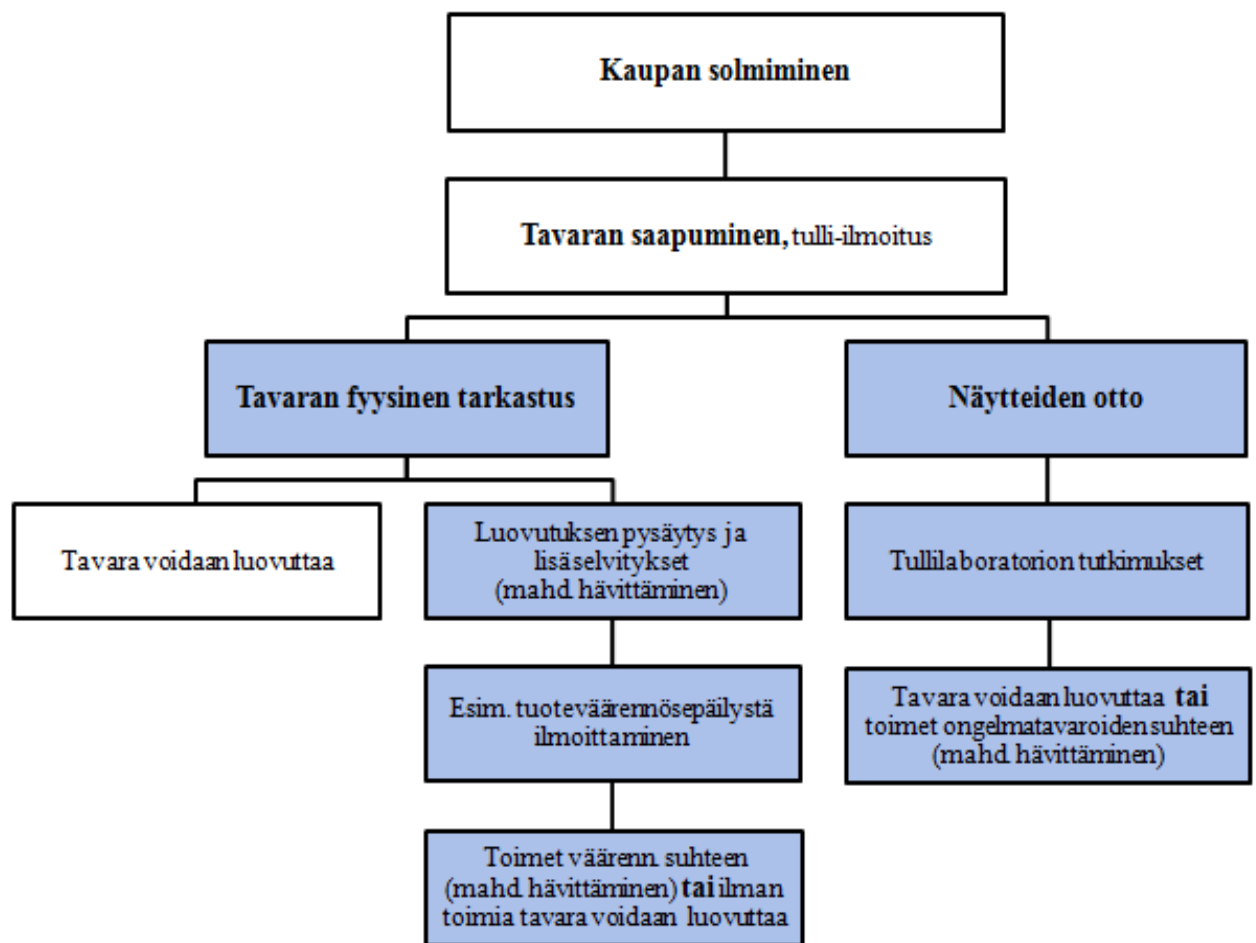
9 EMPIRIAN TOTEUTUS

Toteutan työni empiirisen osion haastatteleamalla tullin työntekijöitä, jotka ovat aiheeni asiantuntijoita. Empiirisen osion aluksi esittelen tutkimukseni teoreettisen viitekehysten eli teoriaosani yhteenvedon. Tämän jälkeen esittelen lyhyesti valitsemaani tutkimusmenetelmää sekä kerron varsinaisten tutkimushaastatteluiden toteutuksesta ja esittelen haastateltavat. Haastatteluiden tulokset ja tutkimuksen luotettavuuden arviointi ovat omissa luvuissaan. Opinnäytetyö päättyy johtopäätöksien esittelyyn sekä yleiseen pohdintaan koko opinnäytetyöprosessista.

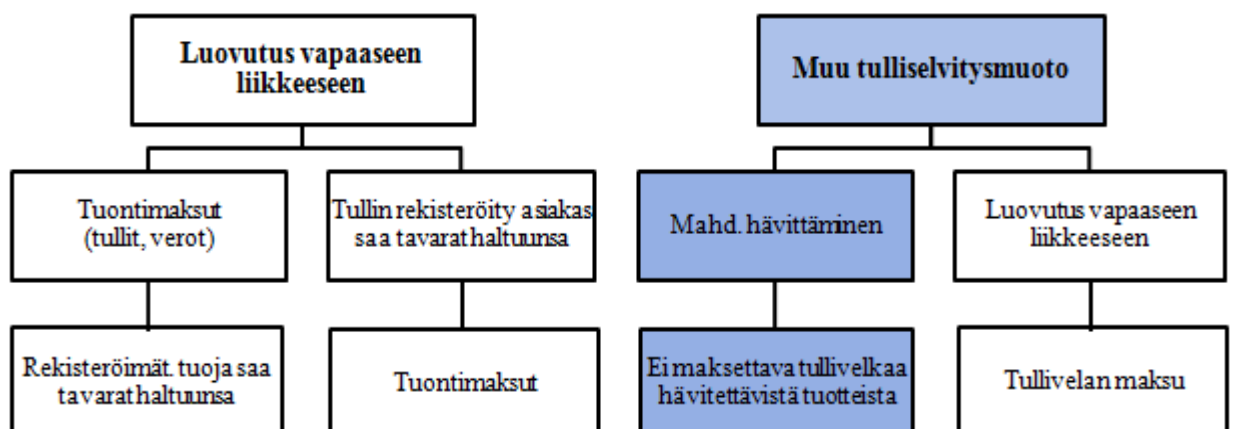
9.1 Teoreettinen viitekehys

Kuvio 8. on yhteenvedo koko tuontiprosessista ja myös yhteenvedo koko opinnäytetyöni teoriaosasta. Käytin yhteenvetokaaviota apuna tutkimushaastatteluiden rungon laatimisessa. Kuvioon 8. onkin merkitty sinisellä ne kaavion osa-alueet, joita haastatteluiden avulla tutkittiin tarkemmin.

Kaavio ja tuontiprosessi alkavat kaupan solmimisesta. Maahantuojan kannattaa huomioida useita asioita jo tässä vaiheessa. Yksi oleellisimmista asioista on tarvittavien asiakirjojen hankkiminen. Tuontiluvat, todistukset ja muut mahdolliset asiakirjat tulee olla hankittuna ennen tavaroiden esittämistä tullille. Tuontiprosessin aikana annettavista ilmoituksista oleellisin on tulli-ilmoitus, jolla varsinainen tavaroiden tullaaminen tapahtuu. Meriteitse tuoduille tavaroille on osoitettava tulliselvitysmuoto 45 päivän kuluessa ja muilla kuljetusmuodoilla saapuneille tavaroille 20 päivän kuluessa ennakkoon annetusta yleisilmoituksesta.

JOS TAVAROIDEN TUONTIEDELLELYTYKSET TÄYTTYVÄT

Kuvio 8. Tuontiprosessi kuvattuna kaupan solmimisesta tullivelan maksuun asti.

Tuojan annettua tulli-ilmoituksen tulli tekee mahdolliset tarkastuksensa tuontierille. Tarkastus tehdään, jos se tuontitietojen riskianalyysin mukaan on tarpeellista. Näitä tarkastuksia ja niistä jatkuvaa prosessia käsitellään myös tutkimushaastatteluissa (haastattelukysymykset LIITE 1). Tavarain fyysisiin tarkastuksiin kuuluu, että tavaraa konkreettisesti verrataan siitä tulli-ilmoituksessa annettuihin tietoihin. Tietojen ja tarkastettavan tavarain on vastattava toisiaan, eikä tuontierän joukossa saa olla ilmoittamatonta tavaraa (Haastattelut c 2012/2013). Jos tarkastuksessa ilmenee ongelmia, voi tulli pysäyttää tavarain luovutuksen lisäselvitysten ajaksi. Lisäselvitysten ja -toimien jälkeen tavarain luovutusta voidaan joko jatkaa tai sitten sen maahantuonti ei välttämättä ole ollenkaan mahdollista. Jos tuontiedellytykset eivät täyty, saattaa tavara päätyä lopulta tuhottavaksi, elleivät muut vaihtoehdot ole mahdollisia tai kannattavia. Esimerkki ongelmasta, joka johtaa luovutuksen pysäytykseen, on epäily IPR-rikkomuksesta. Jos tuotteiden epäillään olevan tuoteväärennöksiä, pysäytetään luovutus ja epäilystä ilmoitetaan tuojalle sekä oikeudenhaltijalle, jonka IPR-oikeuksia tuontituotteiden epäillään rikkovan. Jos oikeuksienhaltija haluaa ryhtyä toimiin estääkseen väärennösten pääsyn markkinoille, pysyvät ne tullin hallinnassa selvitysten ajan, kunnes tuotteet esimerkiksi hävitetään. Jos taas oikeudenhaltija ei halua ryhtyä toimiin, voidaan väärennösten luovuttamista jatkaa normaalisti.

Samalla kun tuontitavaroille tehdään fyysisiä tarkastuksia, saatetaan niistä ottaa myös näytteitä Tullilaboratorion tutkimuksia varten. Tullilaboratorio pyytää tullitarkastajia ottamaan näytteitä niistä tuontieristä, jotka ovat näytteenottosuunnitelman mukaisia tai nousevat esille Tullilaboratorion riskianalyseissä. Huomioitavaa on, että vaikka Tullilaboratorion riskianalyysien perusteella jostain tuontierästä on otettava näytteitä, ei sama erä ole välttämättä noussut esille fyysisiin tarkastuksiin johtavissa riskianalyseissä. Yhdelle tuontierälle saatetaan siis tehdä sekä fyysinen tarkastus että laboratoriotutkimukset tai vain jompikumpi (Haastattelu a 2012/2013). Laboratoriotutkimuksien jälkeen tavara voi osoittautua joko rajoitusten mukaiseksi, jolloin luovutusta on mahdollista jatkaa tai rajoitusten vastaiseksi, jolloin luovutus pysäytetään. Ongelmalliset tavarat voivat päätyä hävitettäväksi tai vaihtoehtoisesti tavarat voidaan yrittää esimerkiksi saattaa rajoitusten mukaisiksi tai palauttaa myyjälle.

Jos tavaroiden tuontiedellytykset täyttyvät

Jos tuontiedellytykset täyttyvät, tavarat luovutetaan tuojan valitsemaan tullimenettelyyn. Yleisin kolmansista maista tuleville tavaroille esitettävä tullimenettely on luovutus vapaaseen liikkeeseen. Tavaroiden luovutus vapaaseen liikkeeseen edellyttää, että vaaditut tuontimaksut maksetaan. Kolmansista maista tuotaessa maksettavaksi tulee yleensä alv ja tullit sekä mahdollisesti myös valmisteveroja tuontituotteesta riippuen. Myös yhteisökaupassa yritykset ovat alv- ja valmisteverovelvollisia. Kolmansista maista tuotaessa tuontimaksuista vastaa tulli. Jos tuoja ei ole rekisteröitynyt tullin asiakas, tulee tuontimaksut maksaa ennen kuin tuoja voi saada tuontitavarat haltuunsa. Säännöllisesti tuontia harjoittavat yritykset ovat yleensä tullin rekisteröityjä asiakkaita, ja niiden on mahdollista saada tuontitavarat haltuunsa jo ennen tuontimaksujen maksamista. Yritys voi saada tavarat haltuunsa ennen tuontimaksujen suorittamista myös, jos yritys käyttää huolintaliikettä, joka on tullin rekisteröity asiakas (Haastattelu a 2012/2013).

Tuontitavaroille voidaan osoittaa myös jokin muu valinnainen tulliselvitysmuoto kuin luovutus vapaaseen liikkeeseen. Huomioon on otettava vain, että osa menettelyistä on niin sanottuja taloudellisesti vaikuttavia menettelyjä ja niiden käyttöön tarvitaan tullin lupa. Näitä menettelyjä käyttämällä voidaan välttyä maksamasta maahantuontimaksuja heti. Jos ja kun tavarat lopulta halutaan saattaa vapaaseen liikkeeseen, syntyy tuontimaksujen osalta niin sanottu tullivelka, joka on maksettava ennen kuin tavarat ovat lopullisesti vapaassa liikkeessä. Jos taas osa tavaroista halutaankin hävittää vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen sijaan, ei kyseisten tavaroiden osalta synny tullivelkaa. Näissä menettelyissä tapahtuvaan hävittämiseen paneudutaan myös tarkemmin tutkimuksessani. Hävittämisestä on sovittava erikseen tullin kanssa ja hävittäminen on myös dokumentoitava luotettavasti, jotta tullivelasta vapautuminen on mahdollista.

9.2 Tutkimusmenetelmät

Toteutan työni empirian haastatteluiden avulla. Varsinainen tutkimusmenetelmä on siis kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän mukainen haastattelu. Kvalitatiivinen eli laadullinen haastattelu eroaa kvantitatiivisesta eli määrällisestä muun muassa

siinä, miten haastateltavat valitaan. Kvantitatiivinen haastattelu tarkoittaa kyselytutkimusta, joka tapahtuu kyselylomakkein. Tämän tyyppisellä tutkimuksella pyritään saamaan mahdollisimman paljon vastauksia suhteellisen satunnaiselta ryhmältä eli otokselta ihmisiä. Valitsemassani kvalitatiivisessa haastattelussa haastateltavat voidaan valita. Lisäksi kvalitatiivinen haastattelu mahdollistaa avoimien kysymysten esittämisen. Ajatuksena on, että pyritään haastattelemaan sellaisia asiantuntijoita, joilta uskotaan saavan yksityiskohtaista tietoa tutkittavasta aiheesta. (Kurkela 2006; Koskinen 2011). Perinteisesti kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla pyritään ymmärtämään tutkittavaa aihetta kokonaisvaltaisesti (Koski 2011). Valitsin henkilökohtaiset haastattelut, sillä niiden avulla on todennäköisesti mahdollista saada käyttökelpoisinta ja käytännönläheisintä tietoa aiheesta. Henkilökohtaiset haastattelut antavat nimittäin mahdollisuuden esittää lisäkysymyksiä toisin kuin lomakehaastattelu (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35–36). Haastateltava jaksaa myös mahdollisesti kertoa enemmän voidessaan puhua vapaasti kirjoittamisen sijaan.

Tutkimukselle asettamieni tavoitteiden mukaisesti haluan saada kuvan siitä, mitkä ovat todellisuudessa yleisimpiä hävityksen syitä ja hävitettäviä tuotteita. Lisäksi otin tavoitteekseni selvittää, kuinka yleistä hävittäminen on. Työni aiheen ja tavoitteideni takia valitsin haastateltaviksi tullin työntekijöitä. Jotta toivomani henkilökohtaiset haastattelut olisivat puolestaan mahdollisia, valitsin haastateltavani nimenomaan Oulun tullitoimipaikasta. Tullin työntekijöillä on kattavimmin tietoa hävittämiseen liittyvistä aiheista kokonaisuutena ja tullissa aihe on varmasti tuttu. Jos pyrkisin haastattelemaan yrityksiä, läheskään kaikki yritykset eivät olisi välttämättä käyttäneet kyseistä menettelyä. Yrityksiä voisi olla myös vaikea saada vastaamaan kysymyksiin. Yritykset saattaisivat nimittäin pitää aihettani niin sanottuna vaikeana aiheena, sillä hävittämisen saatetaan mieltää liittyvän määräysten rikkomiseen ja laittomuuksiin. Pyrin valikoimaan haastateltavat niin, että saan mahdollisimman asiantuntevaa tietoa. Käytännössä oli siis tarkoitus haastatella ainakin sellaisia henkilöitä, jotka vastaavat työssään tavaroiden tarkastuksista sekä hävityksien valvonnasta.

9.3 Haastattelun toteutus

Laadin ensimmäiset alustavat haastattelukysymykseni noin pari viikkoa ennen ensimmäistä haastattelua. Käytin haastattelurungon laatimisessa siis apuna yhteenvetokaaviotani (kuva 8.). Aiheen laajuuden takia en kuitenkaan voinut lähteä esittämään kysymyksiä kaikista teorian osa-alueista. Sen sijaan pyrin valitsemaan kokonaisuuden hahmottamisen kannalta oleelliset aiheet. Haastatteluni on tyypiltään lähinnä puolistrukturoitu haastattelu, sillä kysymykset ovat selkeitä mutta avoimia. (Koski 2011; Hirsjärvi & Hurme 2001, 47). Haastattelun ensimmäinen puolisko liittyy yleisesti tuontitavaroiden tarkastuksiin ja niissä ilmeneviin ongelmiin, sillä ongelmat saattavat johtaa tilanteisiin, jotka johtavat hävittämiseen. Toinen puolisko käsittelee itse hävittämistä. Tässä kohtaa työtä verrattiin toisiinsa myös lyhyesti kaupalliseen tuontiin ja yksityiseen tuontiin liittyvää hävittämistä, jotta näiden kahden puolen erot tulisivat selville. Kysymyksiä oli yhteensä kaksitoista ja lisäksi muutama kysymys koski haastateltavan taustatietoja, jotka helpottavat vastauksien analysointia. Haastattelukysymykset ovat nähtävissä työn liitteissä (LIITE 1).

Ensimmäinen haastateltavani oli henkilökohtainen kontaktini Oulun tullitoimipaikasta. Koska haastattelu toteutettiin poikkeuksellisesti kyseisen henkilön kotona vapaa-ajalla, oli tilanne mahdollista hyödyntää niin sanotusti koehaastatteluna. Tämän ensimmäisen haastattelun jälkeen tein vielä parannuksia muutaman haastattelukysymyksen sanamuotoihin, jotta ne olisivat mahdollisimman ymmärrettäviä seuraaville haastateltaville. Lisäksi sain varmistuksen siitä, ettei mukana ollut kysymyksiä, joihin tulin työntekijöillä ei olisi mahdollisuutta vastata.

Koska henkilökohtainen kontaktini siis työskentelee Oulun tullissa, sain häneltä avullaan suoraan yhteyden haastateltaviin. Sovin ja toteutin tietenkin itse jokaisen haastatteluni, mutta sain tutultani sellaisten henkilöiden yhteystietoja, jotka työtehtäviensä puolesta voisivat soveltua haastateltaviksi. Henkilökohtaisen kontaktini suhteiden avulla sain nopeimmillaan sovittua haastatteluja seuraavalle päivälle yhteydenotosta. Haastattelujen lopulliseen toteuttamiseen meni kuitenkin kolme ja puoli viikkoa, sillä sairastumiset ja muun muassa pääsiäisen aika hidastivat aika-

taulua. Haastattelut sijoittuivat viikoille 11–14. Kolme haastatteluista toteutettiin Oulun tullikamarilla, kaksi edellä mainittujen haasteiden takia sähköpostilla ja yksi haastateltavan kotona. Sähköpostihaastattelujen yhteydessä minulla oli myös mahdollisuus soittaa haastateltaville, mutta sain pelkästään sähköpostin välitykselle haluamiani vastauksia. Kysymykseni siis ymmärrettiin kuten olin tarkoittanutkin, joten jälkihaastatteluille puhelimesta ei ollut tarvetta. Olin suunnitellut nauhoittavani haastattelut, mutta haastateltavat antoivat epäsuorasti ymmärtää, että käyttävät haastatteluihin mieluummin enemmän aikaa ja antavat minun kirjoittaa heidän vastauksensa ylös. Mielestäni haastattelut onnistuivat näinkin, sillä haastateltavilla oli hyvin aikaa käytettävään. Pitempien vastauksien kohdalla jouduin kyllä jättämään haastattelun tavoitteiden kannalta vähemmän merkityksellisiä tietoja pois muistiinpanoistani.

Haastateltavat

Henkilö A

Tullitarkastaja, vuoro esimies

Pääasialliset työtehtävät liittyvät henkilö- ja tavaraliikenteen valvontaan ja tarkastuksiin liikkuvassa ryhmässä. Työtehtäviin kuuluu myös hävitysten valvominen sekä yksityisellä että kaupallisella puolella. On ollut tullin palveluksessa 11,5 vuotta.

Henkilö B

Tullitarkastaja, vuoro esimies

Pääasialliset työtehtävät liittyvät henkilö- ja tavaraliikenteen valvontaan ja tarkastuksiin liikkuvassa ryhmässä. Lisäksi hävityksien valvonta on osa henkilön työtehtäviä. On ollut tullin palveluksessa 16 vuotta.

Henkilö C

Tulliylitarkastaja

Pääasialliset työtehtävät liittyvät yritystarkastuksiin. Tuntee hävittämismenettelyn lähinnä tullikoodeksin perusteella. On ollut tullin palveluksessa 25 vuotta.

Henkilö D

Tulliylitarkastaja

Työskentelee tullineuvonnassa, joka neuvoo muun muassa yrityksiä, yksityishenkilöitä sekä huolinta- ja kuljetusliikkeitä tullitoimintaan liittyvissä asioissa. Tietää hävittämismenettelyn pääperiaatteen ja tietää tapauksia, jolloin tavara voidaan hävittää tullivalvonnassa. Aikaisemmissa työtehtävissä ollut valvomassa tavaroiden hävittämistä, mutta nykyisessä tehtävässään ei pystynyt vastaamaan varsinaisiin haastattelukysymyksiin kysymysten konkreettisuuden vuoksi. On tullut tullin palveluksessa noin 28 vuotta.

Henkilö E

Tullitarkastaja

Työnkuvaan kuuluu liikkuvan ryhmän työtehtävät. "Hävittämiset tullivalvonnassa ovat tuttua puuhaa monien työvuosien takaa." On ollut tullin palveluksessa kohta 24 vuotta

Henkilö F

Tulliylitarkastaja, liikkuvan ryhmän esimies

Työtehtäviin kuuluu työn suunnittelu, työtehtävien jakaminen sekä myös tavalliset liikkuvan ryhmän työtehtävät. On myös valvonut hävityksiä. On ollut tullin palveluksessa 32 vuotta.

9.4 Tulokset

Tässä luvussa käydään läpi haastattelukysymykset ja oleelliset vastaukset. Taustatietojen kartoittamisen jälkeen haastattelu aloitettiin yleisiin tavarantarkastuksiin liittyvillä kysymyksillä ja vasta sen jälkeen käsiteltiin hävittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Tavarantarkastukset

Ensimmäinen kysymys koski sitä, kuinka suuri osa Oulun alueelle tai Oulun kautta kaupallisiin tarkoituksiin saapuvasta tavarasta tarkastetaan joko fyysisesti tai Tullilaboratoriossa. Arviot olivat karkeita ja vaihtelivat, mutta kaikki haastateltavat kuitenkin arvioivat määrän olevan vähäinen. Yksi haastateltavista arvioi määräksi 1–2 %, sillä kuukausittain saapuvasta noin 2000 kontista 1–5 konttia tarkastetaan. Ouluun saapuvista tavaramääristä suurin osa saapuu siis laiva- ja konttiliikenteessä. Toinen haastateltavista arvioi, että viikossa tehdään noin 2–3 tavarantarkastusta, kun laivaliikenteen lisäksi huomioidaan kaikki muutkin kuljetusmuodot. Sekä saapuvan että tarkastettavan tavarann määrän vaihtelee. Suurin osa tarkastettavasta tavarasta tulee kolmansista maista, sillä haastateltavan F mukaan EU:n sisäiseen liikenteeseen puututaan vain, jos tavarann todetaan riskianalyyysien perusteella olevan niin sanotusti korkean riskin tavaraa. Parikin haastateltavista mainitsi, että kokonaiskuvan muodostaminen saapuvan tavarann ja tarkastuksien määrästä on haastavaa, sillä nykyisin tullaukset ja tavaraliikenteen analysointi hoidetaan sähköisessä maailmassa.

Seuraavaksi haastateltavilta kysyttiin, kuinka usein tavarantarkastuksissa ilmenee ongelmia ja mitä ongelmat tyypillisesti ovat. Haastateltavat A ja B arvioivat molemmat, että noin 50 %:ssa tarkastuksista ilmenee jonkinlaisia ongelmia. Kaikki haastateltavat mainitsivat yleisimpänä virheenä nimikevirheet. Niiden sanottiin olevan ehdottomasti suurin virheryhmä. Haastateltavat kertoivat, että nimikevirheitä tehdään sekä vahingossa että tahallaan pienempien tuontimaksujen toivossa. Yksi haastateltavista arvioi, että suurin osa nimikevirheistä olisi itse asiassa vahinkoja. Välillä käytetään myös turhaan niin sanottuja kalliimpia nimikkeitä, jolloin tuontimaksuja oikaistaan tuojan hyväksi. Vaikka haastateltava D ei varsinaisesti

sesti vastannut haastattelukysymyksiin, hän kertoi, että tullineuvonnasta kysytään paljon apua juuri tullinimikkeiden suhteen. Neuvontapalveluiden seurannan perusteella vuonna 2012 peräti 20 % palveluun tulleista kyselyistä koski tullinimikkeitä ja niiden verotusta. Suurin osa näistä kyselyistä tuli kaupallisilta toimijoilta.

Nimikevirheiden lisäksi tarkastuksissa ilmenee paljousvirheitä eli tuotavan tavaran määrä ilmoitetaan väärin tai tavaraa ei ilmoiteta ollenkaan. Nimikevirheiden lisäksi myös tavaran muussa kuvauksessa saattaa olla puutteita. Myös tullilaboratorion hylkäykset mainittiin ongelmaksi. Eräässä haastattelussa nousi esille, että fyysisiä tarkastuksia suorittavien tullitarkastajien on vaikea arvioida, mitä ongelmia Tullilaboratorion testeissä tyypillisesti ilmenee, sillä Tullilaboratorio toimii hyvin itsenäisesti. Aiemmin teoriaosiossa olen kuitenkin esitellyt Tullilaboratorion omien vuosikertomusten avulla ongelmia, joita laboratorionkokeet voivat paljastaa tuontitavaroista.

Tyypillisimpien tarkastuksissa ilmenevien ongelmien joukossa ei mainittu tuoteväärännösepäilyjä, mutta haastateltavat kuitenkin vahvistivat, että Oulussakin on ollut tuoteväärännöstapauksia. Oulussa on saatu kiinni muun muassa väärennettyjä kenkiä sekä puhelimia. Tuoteväärännösten sanottiin olevan nykyään niin sanotusti arkipäivää, mutta Oulussa ne eivät kuitenkaan varsinaisesti ole suuri ongelma. Haastateltavat A ja B mainitsivatkin, että kaupallisiin tarkoituksiin tuotavia väärännöksiä tulee enemmän esille esimerkiksi Helsingissä ja muissa suuremmissa satamissa, joissa on enemmän kontti- ja kauttakulkuliikennettä. Useampi haastateltavista toi lisäksi esille samansuuntaisia ajatuksia siitä, ettei väärännösten kiinni saaminen ei ole aina niin yksinkertaista. Tarkastettavien tuotteiden tunnistaminen väärännökseksi voi olla nimittäin välillä vaikeaa. Yksi syy tähän on, että merkinhaltijoita on niin monenlaisia. Välillä tullitarkastaja ei voi siis tietää, kuuluuko jokin outo merkki jollekulle vai ei. Jos tullilla voi olla vaikeuksia tunnistaa väärännöksiä, niin myöskään kaupalliset toimijat eivät välttämättä osaa epäillä tuontituotteitaan väärännöksiksi. Väärännöksien tuominen ei ole siis aina edes tietoista.

Hävittäminen

Hävittämiseen liittyvien kysymysten aluksi, pyysin haastateltavia vertailemaan hävittämistä yksityisellä ja kaupallisella puolella. Kysyttäessä onko hävitystapauksia enemmän kaupallisessa tuonnissa vai yksityistuonnissa, kaikki tähän kysymykseen vastanneet haastateltavat olivat sitä mieltä, että yksityispuolella on enemmän hävitystapauksia. Eräs haastateltavista totesi, että niitä on yksityispuolella ylivoimaisesti enemmän. Haastateltava E arvioi tämän johtuvan ainakin siitä, että yritykset ovat näinä päivinä aika valveutuneita ja yksityispuolella matkustajat eivät välttämättä olekaan tietoisia kaikista tuontirajoituksista. Verrattaessa vastavasti kaupallisen tuonnin ja yksityistuonnin hävitettäviä tavaramääriä vastaukset eivät olleet aivan yksi yhteen. Haastateltavat A ja B eivät antaneet vastausta. Molemmat kyllä totesivat muiden haastateltavien tavoin, että kaupallisessa tuonnissa määrät ovat yleensä suurempia kuin yksityistuonnissa, mutta silti tilanne ei ole niin sanotusti mustavalkoinen. Tämä johtuu A:n mukaan siitä, että yksityistuonnissa on satoja hävityksiä vuodessa ja kaupallisen tuonnin puolella niitä on vain muutamia. Haastateltavat C, E ja F kallistuivat siihen näkemykseen, että hävitettävien tavaroiden määrä on merkittävämpi kaupallisella puolella, koska tuontierät ovat suurempia.

Yleisimpiä hävitettäviä tuotteita listattaessa haastateltavien oli hyvinkin helppo nimetä yksityispuolella toistuvasti hävitettävät tuotteet. Lähes kaikki vastasivat, että yleisimpiä hävitettäviä tuotteita ovat savukkeet ja alkoholi, joita kutsutaan myös korkeasti verotettaviksi tuotteiksi sekä lääkkeet. Kolme haastateltavista mainitsivat lisäksi myös piraatti-DVD:t sekä -CD:t. Lisäksi eräs haastateltavista mainitsi maito- ja lihapohjaiset elintarvikkeet, joita matkailijat yrittävät tuoda mukanaan tai joita yritetään lähettää kaukomailta. Kaupallisen puolen osalta haastateltavien oli vaikeampi löytää yhtäläisyyksiä hävitettävissä tuotteissa. Useampi haastateltavista mainitsi, että kaupalliselle puolella hävitettävät tuotteet voivat olla oikeastaan mitä vain. Muutama haastateltava mainitsi kuitenkin lelut sekä kengät. Lisäksi mainittiin astiat ja muut elintarvikekontaktimateriaalit.

Haastateltavien mielestä selvästi yleisin syy siihen, miksi kaupallisiin tarkoituksiin tuotuja tuotteita hävitetään, on Tullilaboratorion tutkimuksista aiheutuvat hylkäykset. Tullilaboratorion hylkäämät tavarat voivat olla elintarvikkeita, kulutustavaroita, leluja, vaatteita, vauvanvaatteita ja niin edelleen. Tuotekirjo on laaja. Juurikaan yksittäisiä syitä hävityksiin ei tullut haastatteluissa esille, mutta haastateltava E tiivisti asian hyvin yleisellä tasolla. Hän kirjoitti sähköpostivastauksessaan seuraavaa: "Markkinoille ei pidä päästää tuotteita, jotka ovat kansalaisille vaarallisia tai epäkurantteja, tuoteturvallisuus ennen kaikkea." Muutama haastateltavista mainitsi tässä yhteydessä, että tuojalla on myös mahdollisuus välttää hävittäminen. Eräässä vastauksessa todettiinkin, että melkein jokaisen hylkäystapauksen yhteydessä aluksi on koitettu korjata epäkohdat, mutta jos tämä ei ole onnistunut, vasta sitten testien perusteella hylättyjä tavaroita on hävitetty. Lisäksi väärennöksiä saatetaan yrittää palauttaa lähettäjälle. Tähän liittyy kuitenkin riski, että tuotteet leviävät markkinoille jälleen jossain päin maailmaa.

Tullilaboratorion hylkäysten lisäksi haastateltavat C, E ja F mainitsivat, että tuoteväärennösten paljastuminenkin on yleisten hävittämiseen johtavien syiden joukossa. Yleensä, kun tuoteväärennöksiä paljastuu, oikeudenhaltijat ryhtyvät jonkinlaisiin toimiin väärennösten vetämiseksi pois markkinoilta. Haastateltava B:n mukaan nykyään myös suuret yritykset, joilla on vahva asema markkinoilla, ovat aiempaa kiinnostuneita väärennöksistä. Eräs kansainvälinen yritys on esimerkiksi ilmoittanut olevansa kiinnostunut yksittäisistäkin väärennöstopauksista, sillä ne haluavat seurata tuotteistaan markkinoilla liikkuvia väärennöksiä, vaikkeivät ne ryhtyisikään aina toimiin asiassa. Edellytyksenä toimiin ryhtymiselle on yleensä, että rikkomus on riittävän selvä ja merkittävä. Väärennöksiä päätyy haastateltavien mukaan paljon hävitettäväksi. Joskus väärennöstopauksen osapuolet ratkaisevat asiat sopimalla, ja väärennökset tuhotaan yhteisen sopimuksen perusteella. Välillä asiat etenevät kuitenkin oikeuteenkin asti. Haastateltava A:n mukaan Oulussa on ollut kummankinlaisia tapauksia.

Kaupalliset syyt hävittämisen taustalla

Mainitsin jo työni johdannossa, että hävittämismenettelyn käytön taustalla voivat olla myös kaupalliset syyt. Päätin ottaa näistä syistä vielä paremmin selvää haastatteluiden avulla. Kaikki haastateltavat henkilöä D:tä lukuun ottamatta vastasivat, että yritykset hyödyntävät hävittämistä myös taloudellisena vaihtoehtona. Haastateltavat kuitenkin totesivat myös, etteivät taloudelliset syyt ole kovin yleinen tekijä hävitysten taustalla. Sen sijaan muut syyt, kuten esimerkiksi edellisessä kappaleessa mainitut Tullilaboratorion tutkimuksista aiheutuvat hylkäykset, ovat yleisempiä. Haastateltavat C ja E painottivat, ettei hävittäminen ole yleensä asiakkaan etu. Kun tiedustelin, millaisissa tilanteissa hävittämistä hyödynnetään tarkoituksella taloudellista syistä, pystyivät haastateltavat kertomaan kuitenkin melko paljon esimerkkitalanteita.

Joskus tilanne voi olla se, että maahantuontivaiheessa tuoja huomaa, ettei tällä olekaan syystä tai toisesta käyttöä saapuneelle tuontierällä. Joskus taas maahantuoja ei pystykään maksamaan tuontierästä tulleja ja veroja, jolloin tavaraa ei saa tullattua maahan. Näissä tilanteissa hävittäminen voi olla halvempi vaihtoehto kuin tavaroiden palauttaminen. Välillä tullivalvonnassa hävitetään myös tavaraa tullivarastoista tai vapaa-alueilta, jos siellä varastoitavat tavarat eivät menekään kaupaksi tai ne vanhenevat myyntikelvottomiksi. Haastateltava B tiesi myös tapauksia, joissa tavaroita on hävitetty sisäisen jalostuksen menettelyssä, kun kaikkia jalostukseen tuotuja tavaroita ei ole syystä tai toisesta palautettukaan eikä niitä ole haluttu tullata maahankaan. Haastateltava F kuitenkin mainitsi, että tavaran jalostusprosessista ylijäävien materiaalien hävittäminen lopullisesti voi olla ongelmallista. Esimerkiksi metallia tai elektroniikkateollisuuden metalleja sisältäviä komponentteja voi olla vaikea hävittää lopullisesti, sillä metalli voidaan saada niistä hyvinkin pitkälle talteen.

Myös väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn tuotuja tavaroita saatetaan hävittää palauttamisen sijaan. Näin tapahtuu C:n mukaan silloin, kun menettelyyn tuotuja tavaroita ei palauteta asetetussa määräajassa eikä niitä haluta tullata maahankaan, koska niistä täytyisi maksaa tullit ja verot. Eräs esimerkki liittyi vielä Tullilabora-

torion hylkäämiin tuontieriin. Joskus tavarassa voi nimittäin olla vain yksi osa, jonka Tullilaboratorio on hylännyt. Osat voisi siis olla mahdollista poistaa siten, että jäljelle jäävä kokonaisuus olisi periaatteessa hyödynnettävissä. Toisinaan on kuitenkin huomattavasti helpompaa ja edullisempaa hävittää koko tavara kuin irrottaa ja hävittää hylätyt osat, jonka jälkeen jäljelle jääville osille pitäisi vielä keksiä uusi käyttötarkoitus.

Hävitystapauksien määrä

Haastatteluiden lopuksi kysyin vielä, kuinka paljon Oulun alueella todellisuudessa on hävityksiä kaupallisella puolella sekä kuinka usein tullin työntekijät menevät valvomaan sovittuja hävityksiä. Vain ne haastateltavat, joiden työhön hävitysten valvonta varsinaisesti kuuluu, osasivat vastata kysymyksiin. Haastateltavat antoivat hävitystapauksien määristä seuraavia saman suuntaisia arvioita. Eräs arvioi, että hävityksiä on keskimäärin kerran kuussa. Toinen sanoi, että kaupallisella puolella hävityksiä ei ole edes joka kuukausi. Kolmas arvioi, että keskiarvo voisi olla kymmenen hävitystä vuodessa. Haastateltava F oli tarkistanut tilastoista, että vuonna 2012 Oulun tullissa oli kuitenkin vain viisi hävitystapausta. Kaikki haastateltavat mainitsivatkin, että tapauksien määrä vaihtelee. Joskus hävityksiä voi olla useampia viikossa tai useampi kuukaudessa. Joskus taas hävityksiä ei ole koko vuonna. Oulun tullitoimipaikan työntekijät valvovat melkein 100 % kaikista sovitusta hävityksistä. Minulle selvisi itse asiassa vasta haastattelujen yhteydessä, että vain ja ainoastaan erityistapauksissa yritykset voivat itse valvoa ja dokumentoida hävitykset. Tällaisia poikkeuksia ovat esimerkiksi hävittämiseen luvan saaneet valmisteverovelvolliset valtuutetut varastonpitäjät. Muuten tullivalvoo ja dokumentoi kaikki kaupalliset hävitykset, joilla asiakas tavoittelee taloudellista hyötyä.

9.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksien yleinen tavoite on löytää vastauksia tutkimuskysymyksiin luotettavalla tavalla. Siksi tutkimusaineiston laaduntarkkailu ja luotettavuuden arvioiminen ovat myös osa tutkimusta. Jo ennen haastatteluvaihetta ja sen aikana tutkimusaineiston laatua voi pyrkiä parantamaan. Haastattelurungon huolellinen laatiminen ja lisäkysymysten miettiminen etukäteen auttavat saamaan omaa tutkimusta

ajatellen mahdollisimman käyttökelpoista eli laadukasta aineistoa. Aineiston laatua ja luotettavuutta parantaa myös se, että haastattelut tallennetaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184–185.) Minulla ei kuitenkaan ollut tulosten kirjoittamisen yhteydessä mahdollisuutta kuunnella haastattelutallenteita, minulla oli ainoastaan haastattelumuistiinpanoni. Onneksi olin varautunut siihen, ettei haastatteluja olisi välttämättä mahdollisuus tallentaa, joten olin laatinut suurimman osan tutkimuskysymyksistäni niin, että niihin on mahdollista antaa vastaukset myös kohtuullisen lyhyesti. Lisäksi pyrin kirjoittamaan haastattelumuistiinpanot auki mahdollisimman pian haastatteluiden jälkeen, kun käydyt keskustelut olivat vielä kokonaisuudessaan hyvässä muistissa. Näin pyrin pienentämään riskiä siitä, että tulkitsisin muistiinpanojani myöhemmin erilaisilla kuin haastatteluiden perusteella olisi ollut tarkoitus.

Tutkimuksen suorittamisen jälkeen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan yleensä reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden kautta (Hirsjärvi & Hurme 2001, 185; Koskinen 2011).

Reliabiliteetti

Reliabiliteetin käsitteellä tarkoitetaan yleensä varsinaista luotettavuutta (Koskinen 2011). Reliabiliteetin määritelmien mukaan tulokset ovat reliaabeleja eli luotettavia, jos sama henkilö päätyy kahdella tutkimuskerralla samoihin tuloksiin tai kaksi henkilöä päätyvät samanlaisiin tuloksiin (Hirsjärvi & Hurme 2001, 186). Käytännössä haastateltavani tuskin antaisivat uudessa haastattelussa täysin samanlaisia vastauksia, mutta varmasti hyvin samankaltaisia kylläkin, jos tutkimus uusitaisiin lähiaikoina. Ajan saatossa vastaukset saattaisivat toki muuttua haastateltavista riippumattomista syistä eli asioissa tapahtuneiden muutosten takia. Pidän saamiini vastauksia luotettavina erityisesti siksi, että haastateltavien vastaukset olivat pääpiirteissään hyvin pitkälle yhteneväisiä. Vastauksien yhteneväisyyteen vaikutti tietenkin osaltaan se, että haastattelin samassa tullitoimipaikassa työskenteleviä henkilöitä. Joitakin eroavaisuuksia ilmeni vastauksissa, jotka liittyivät lukumäärien karkeaan arviointiin. Lisäksi eri työtehtävissä työskentelevien vastausten välillä oli havaittavissa eroavaisuuksia. Ne, joiden työtehtäviä kysymykset lä-

hinnä vastasivat, osasivat antaa luotettavampia ja monipuolisempia vastauksia. Haastateltavien joukossa olikin peräti neljä henkilöä, joiden työtehtäviin kuuluu tälläkin hetkellä tavarantarkastukset ja hävittäminen, jotka olivat tutkimuskysymyksiini pääaiheita. Näiltä haastateltavilta sain jonkinlaiset vastaukset kaikkiin yksittäisiin tutkimuskysymyksiini eli saamieni tuloksien pohjalla on useampia vastauksia. Vastausten yleistä luotettavuutta lisää se, että kaikilla haastateltavilla on pitkä, 11–32 vuoden, työkokemus tullin tehtävistä.

Validiteetti

Tutkimuksen voidaan sanoa olevan validi, jos se koskee sitä, mitä oletettiin (Hirsjärvi & Hurme 2001, 187). Tämä toteutuu, kun tutkimuksen avulla saadaan vastaus asetettuihin tutkimusongelmiin. Tutkimuskysymykset ovat puolestaan valideja, jos niillä saatiin vastaus oikeaan asiaan eli siihen, mitä tarkoitettiin kysyä (Koskinen 2011). Näin vaivaa muotoillakseni haastattelukysymykseni mahdollisimman selkeiksi. Lisäksi pyysin useampaa tuttavaani arvioimaan kysymysten ymmärrettävyyttä, ennen kuin tein ensimmäisen haastatteluni, joka sekin toimi vielä tässä suhteessa koehaastatteluna. Mielestäni kysymykseni ymmärrettiin pääsääntöisesti niin kuin olin tarkoittanutkin ja sain tavoittelemiani vastauksia. Joitakin kertoja jouduin antamaan esimerkkejä siitä, minkä tyyllisiä vastauksia haen takaa. Tutkimuskysymyksieni joukossa oli kysymyksiä, jotka liittyivät tapaus- ja kappalemäärien arvioimiseen. Näihin kysymyksiin en saanut tarkkoja vastauksia, mutta kylläkin suuntaa antavia vastauksia, jotka asettivat asiat oikeisiin mittasuhteisiin. Mielestäni tämä olikin riittävää tutkimukseni kannalta.

Koko tutkimuksen validiteetin arvioiminen on haastavaa, mutta mielestäni kysymykset ilmensivät teoriaani. Vaikka en pystynyt esittämään varsinaisia tutkimuskysymyksiä kaikista työssäni käsittelemistäni osa-alueista, tuli suurin osa aihealueista silti esille haastattelujen yhteydessä. Sain tutkimushaastatteluideni avulla tavoitteideni mukaisesti sekä teoriaani tukevaa tietoa että toivomaani uutta käytännön tietoa. Eräs validiteetin tarkastelun näkökulma on yleisen tason lisäksi ulkoinen validius. Tällä tarkoitetaan sitä, voidaanko tutkimustulokset yleistää myös muihin tilanteisiin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 188). Oulun tullitoimipaikan työn-

tekijöitä haastatteleamalla sain käsityksen Oulun ja sen alueen tilanteesta. Osa päätuloksistani olisi varmasti yleistettävissä, mutta asioiden ilmenemisyleisyys ja tapahtumamäärät vaihtelevat varmasti Suomen sisällä. Vastaukset olisivat todennäköisesti osittain erilaisia, jos haastateltavat oli valittu esimerkiksi toisesta tullitoimipaikassa, jossa on vilkkaampi tavaraliikenne tai muuten erilaista tavaraliikennettä. Esimerkiksi Helsingissä on Oulua huomattavasti enemmän laiva- ja konttiliikennettä.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että vain pieni osa kaikesta kaupallisesta tuonnista tarkastetaan. Suurin osa tavaraliikenteestä liikkuu siis ilman tarkastuksista johtuvaa keskeytystä. Vaikka tavaroita ei konkreettisesti tarkasteta, ei tämä kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö tuontieriin kohdistuisi kuitenkin tarkkailua sähköisten riskianalyysien muodossa. Se puolestaan, että tutkimustuloksien mukaan peräti noin puolessa tavarantarkastuksista löytyy jonkinlaisia ongelmia, kertoo riskianalysoinnin olevan myös tehokasta. Yleisimmät fyysisissä tarkastuksissa huomattavat ongelmat eivät kuitenkaan suoranaisesti johda hävityksiin. Tutkimukseni mukaan yleisin tarkastuksissa ilmenevä ongelma on nimikevirheet, jotka ovat suhteellisen helposti korjattavissa. Toki jos nimikettä korjataan huomattavasti arvokkaampaan suuntaan, voi olla, ettei tuojalla olekaan varaa maksaa maahantuontiin liittyviä maksuja. Silloin nimikevirheestäkin alkanut tapaus voisi johtaa hävitykseen.

Tutkimuksen mukaan ehdottomasti yleisin syy kaupallisen tuonnin hävityksiin, on Tullilaboratorion tutkimuksista aiheutuvat hylkäykset. Uskon, että tuhottavaksi päätyvien hylättyjen erien määrää saataisiin mahdollisesti laskettua, jos maahantuojat perehtyisivät vielä paremmin tuotteisiin, joita he ovat ostamassa. Itse asiassa jo ennen kuin tein tutkimukseni, liitin teoriaosioni lukuun 5.2.1 niin kutsutun maahantuojan muistilistan. Ajatus on, että perehtymällä paremmin tavaran valmistajaan ja ostettavaan tavarahan, maahantuojat voisivat entistä paremmin välttyä ostamasta sellaisia tavaroita, joiden kanssa voi korkealla todennäköisyydellä tulla ongelmia tuontivaiheessa. Näin maahantuojat voisivat säästää esimerkiksi rahaa, sillä tavaran muokkaaminen, palauttaminen tai hävittäminen aiheuttavat kaikki lisäkuluja. Kuluttajien näkökulmasta on toki sinänsä positiivista, että tulli ja Tullilaboratorio pystyvät karsimaan niin paljon vaarallisia ja epäkurantteja eriä pois markkinoilta.

Tutkimustulokset osoittivat, että tuoteväärännökset kuuluvat myös yleisten tuhoamiseen johtavien syiden sekä yleisimpien tuhottavien tuoteryhmien joukkoon. Väärännöksistä selvisi mielenkiintoisia näkökulmia, vaikka Oulun alueella vää-

rennökset eivät varsinaisesti muodostakaan merkittävää ongelmaa. Tuloksien mukaan oikeuksienhaltijat eivät pääsääntöisesti päästä tuotteidensa väärennöksiä enää markkinoille luottaen omaan markkina-asemaansa tai brändiinsä. Yritykset siis puolustavat immateriaalioikeuksiaan aktiivisesti, mistä kertoo se, että osa yrityksistä on ilmaissut tullille kiinnostuksen jokaista väärennöstapausta kohtaan. Lisäksi haastatteluissa tuli esille, että Oulun tullillakin on paljon yritysten tekemiä tullivalvontahakemuksia, jotka on siis tehty yritysten oikeuksia loukkaavien tuotteiden löytymisen varalle. Tuoteväärennökset aiheuttavat selvästi päänvaivaa sekä yrityksille että tullille. Erään haastateltavan mukaan yritykset eivät nimittäin aina edes tajua tuomiensa tuotteiden olevan väärennöksiä. Toisaalta tullin on välillä vaikea tunnistaa väärennöksiä, sillä väärennöksiä tehdään kaikista mahdollisista tuotteista ja kaikki vastaantulevat tavararyhmät ja -merkit eivät voi olla tullille tuttuja. Tullin työskentelyä helpottaa varmasti se, että tullin työntekijöitä koulutetaan tunnistamaan väärennöksiä. Uskon, että yritykset voisivat kuitenkin olla vielä valveutuneempia asian suhteen. Yrityksien kannattaisi olla tässäkin suhteessa tarkempia jo ostovaiheessa.

Yksi merkittävimmistä tutkimustuloksista oli, että kaupallisella puolella ja yksityispuolella tapahtuvan hävittämisen ero on merkittävä. Yksityispuolella hävittäminen on arkipäiväisempää, sillä hävitystapauksia on huomattavasti enemmän, ja lisäksi hävitettävät tuotteet ovat pitkälti samoja kerrasta toiseen. Kaupallisella puolella hävittämisen syyt sekä hävitettävät tavarat vaihtelevat huomattavasti enemmän. Lisäksi hävitystapauksia on vähän, ainakin Oulun tullitoimipaikan alueella. On itsestään selvää, että yritystoiminnan monimuotoisuuden takia maahan tuotavien tavaroiden kirjo voi olla rajaton. Yritykset ovat todennäköisesti yksityisiä valveutuneempia tuontiin liittyvien rajoitusten suhteen kuten eräs haastateltavistakin epäili. Yksityisten tietämättömyys ei kuitenkaan pelkästään selitä esimerkiksi matkustajaliikenteessä haltuun otettavien ja tuhottavien tavaroiden määrää. Syynä hävitystapahtumien suureen määrään täytyy olla myös tahallisuus. Yksityiset saattavat herkemmin kokeilla, onnistuuko ylimääräisen tavarantoimitus, koska ajattelevat, etteivät seuraamukset voi olla kovin vakavia. Jos yritys ottaa samalla tavalla tietoisesti riskin, ovat riskit ja mahdolliset kustannukset huomattavasti suuremmat.

Tutkimuksessa tuli esille, että ennakkokäsitysteni mukaisesti yritykset hyödyntävät hävittämismenettelyä myös taloudellisista syistä. Taloudelliset syyt hävittämisen taustalla ovat kuitenkin harvinaisempia kuin muut syyt. En osaa arvioida, johtuuko tämän kaltaisten hävittämistapausten vähyys yritysten tietämättömyydestä vai siitä, että hävittäminen on harvoin kannattavaa. Vai kenties vain siitä, ettei yleensä tule eteen tilanteita, joissa hävittämistä tarvitsisi edes harkita. Eräs haastattelusta kertoi, että ennen Oulussa oli yleisempää päättää esimerkiksi sisäisen jalostuksen tapauksia hävittämiseen, koska yritysten toiminta oli erilaista. On siis todennäköistä, että taloudelliset syyt hävittämisen taustalla voivat olla hieman yleisempiä alueilla, joissa yritystentoiminnan rakenne on erilainen.

Kaikki teoreettiset tilanteet, joissa hävittämistä voidaan hyödyntää taloudellisena vaihtoehtona, ovat tuskin yleisiä toistensa tullitoimipaikkojen alueella. Esimerkiksi tullivalvonnassa tapahtuvan valmistuksen menettelyssä hävittämistä voidaan hyödyntää siten, ettei viallisista materiaaleista tarvitse koskaan maksaa tuontimaksuja. Kanssaopiskelijani Vaasan ammattikorkeakoulusta, joka tutki vuonna 2012 omassa opinnäytetyössään taloudellisesti vaikuttavia tullimenettelyjä, sai kuitenkin tutkimuksessaan selville, että kyseinen menettely on loppunut Suomessa lähes kokonaan. Tämä taas johtui hänen tutkimuksensa mukaan siitä, että menettelylle on todellisuudessa harvoin taloudellisia edellytyksiä (Tunttunen 2012, 58).

Pohdinta

Ennako-oletuksieni mukaisesti aiheeseeni liittyvien lähteiden etsiminen osoittautui haastavaksi. Olen kuitenkin tyytyväinen kasaamaani teoreettiseen taustaan, sillä onnistuin löytämään useampia näkökulmia hävittämiseen. Vaikka työni teoriaosuus on kohtalaisen pitkä, uskon, että tekstistäni välittyy myös se, että työtä ja aihetta on rajattu. Mielestäni tutkimukselleni asettama tavoite, että esittelen erinäisiä syitä, joista johtuen tuontitavaroita hävitetään, täyttyi. Lisäksi tavoitteeni hävittämisen liittyvän käytännön tiedon tarjoamisesta täyttyi mielestäni. Tässä suurena apuna olivat teorian kirjoittamisen lomassa toteuttamani epäviralliset haastattelut, joista saaduilla tiedoilla täydensin teoriaosaa. Myös varsinaisten tutkimushaastatteluiden avulla täydensin muutamia asioita teoriaan.

Pidin ennakolta myös useamman onnistuneen tutkimushaastattelun kokoon saamista haasteena. Sain kuitenkin mielestäni toteutettua riittävän määrän haastatteluita ja olin tyytyväinen haastatteluaineiston määrään. Toki haastatteluja olisi voinut tehdä vielä useampia, mutta aikataulu tuli tässä vastaan. Huomasin myös, että sain haastatteluillani sen verran paljon yhteneväistä tietoa, ettei lisähaastatteluja olisi kannattanut toteuttaa välttämättä enää Oulun tullissa. Vaikka haastattelut ja niistä saamani tulokset tyydyttävät minua, olisin voinut mielestäni käyttää vielä enemmän aikaa empirian laadintaan. Vaikka työlläni ei ole toimeksiantajaa eikä työni siis suoranaisesti palvele työelämän tarpeita, työ kuitenkin kasvatti omaa kansainvälisen kaupan asiantuntijuuttani. Perehdyin työssäni moneen kansainvälisen kaupan aihe-alueeseen sekä tullin toimintaan paljon syvällisemmin kuin ennen. Tämän ansiosta huomasinkin pystyväni keskustelemaan aiheestani ja tullin toiminnasta sujuvasti Tullin palveluksessa olevien henkilöiden kanssa.

Jatkotutkimusmahdollisuudet

Hävittämismenettelyä tuskin kannattaa tutkia loputtomiin, sillä tutkimustuloksieni perusteella hävittäminen on kaupallisella puolella suhteellisen vähän käytetty menettely. Koska haastattelin empiriassani Oulun tullitoimipaikan työntekijöitä, ei työni kuitenkaan voi tarjota kaiken kattavaa kokonaiskuvaa hävittämismenettelyn käytöstä. Jatkotutkimusmahdollisuudet voisivatkin siksi liittyä uusiin näkökulmiin. Vastaavaa aihetta voisi tutkia jonkun toisen, esimerkiksi vilkkaamman, tullitoimipaikan näkökulmasta. Kunnianhimoinen tutkija voisi toki yrittää saada samaan tutkimukseen useammankin eri tullitoimipaikan näkökulman. Vielä kiinnostavampaa voisi olla tutkia aihetta yritysten näkökulmasta. Tällaisen tutkimuksen joutuisi kuitenkin todennäköisesti aloittamaan varmistamalla, ovatko yritykset suostuvaisia vastaamaan hävittämismenettelyn käyttöön liittyviin kysymyksiin vai pitävätkö ne aihetta liian arkana. Jatkotutkimusta suunnitellessa kannattaisi myös huomioida lähdemateriaalin saatavuus. Itse en nimittäin olisi pystynyt toteuttamaan työtäni kuten nyt olen toteuttanut, ellei minulla olisi ollut mahdollisuutta saada henkilökohtaisten kontaktieni kautta lisätietoja aiheesta.

LÄHTEET

EK, Elinkeinoelämän keskusliitto. 2011. Palveluvienti- ja tuonti. Tietoa Suomen taloudesta. Viitattu 2.12.2012. http://pda.ek.fi/www/fi/talous/tietoa_Suomen_taloudesta/palveluvienti_ ja_tuonti.php

Elo, H. 2012. Tavaramerkki- ja tekijänoikeudet – miten voin välttää tuoteväärennösten ja piraattituotteiden ostamisen. Esitelmämateriaali. Piratismin ja tuoteväärennösten monet kasvot seminaari 28.3.2012. Viitattu 20.12.2012.

Euroopan unioni. 2011. Polkumyyntitoimenpiteet. Tiivistelmä EU-lainsäädännöstä EU:n toimielinten Europa portaalissa. Viitattu 08.02.2013. http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11005_fi.htm

Evira, Elintarviketurvallisuusvirasto. 2008. Tuonti- ja markkinavalvontayksikön ajankohtaiskirje ensisaapumistoimijoille (3451/923/2008) Viitattu 22.01.2013. http://www.evira.fi/attachments/elintarvikkeet/valvonta_ ja_yrittajat/ensisaapumisvalvonta/esp-ajankohtaiskirje_toimijoille_liitteinen_060508.pdf

Evira, Elintarviketurvallisuusvirasto. 2010. Usein kysyttyä, lähetyksen palauttaminen lähtömaahan. Viitattu 22.01.2013. http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tuonti_ ja_vienti/eu_n_jasenmaat__norja_ ja_sveitsi/ensisaapumisvalvonta/usein_kysyttya/lahetyksen_palauttaminen_lahtomaahan/

Evira, Elintarviketurvallisuusvirasto. 2011. Elintarvikkeiden tuonti ja vienti. Viitattu 16.01.2013. http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tuonti_ ja_vienti/

Evira, Elintarviketurvallisuusvirasto. 2012. Elintarvikkeita ja rehuja koskeva nopea hälytysjärjestelmä RASFF. Viitattu 21.01.2013. http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus_ ja_myynti/valvonta/kansainvalinen_yhteistyo/rasff-jarjestelma/

Evira, Elintarviketurvallisuusvirasto. 2013a. Elintarvikkeiden ensisaapumisvalvonta. Viitattu 22.01.2013. http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tuonti_ ja_vienti/eu_n_jasenmaat__norja_ ja_sveitsi/ensisaapumisvalvonta/

Evira, Elintarviketurvallisuusvirasto. 2013b. Eläinlääkinnällinen rajatarkastus. Viitattu 22.01.2013. http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tuonti_ ja_vienti/tuonti_eu_n_ulkopuolelta/elainlaakinnallinen_rajatarkastus/

EY N:o 1383/2003. Neuvoston asetus tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä. Euroopan unionin oikeustekstit ja julkiset asiakirjat EUR-Lex -sivustolla. Viitattu 11.01.2013. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R1383:FI:NOT>

EY N:o 450/2008. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tullikoodeksista (uudistettu tullikoodeksi). Euroopan unionin oikeustekstit ja julkiset asiakirjat

EUR-Lex -sivustolla. Viitattu 09.02.2013 +. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:145:0001:01:FI:HTML>

FINTRA, kansainvälisen kaupan koulutuskeskus. 2002. Tuontiopas. FINTRAN julkaisu. 7. uud. painos. Helsinki. Multikustannus Oy.

Haastattelu a. 17.03.2013. Ostaja, Oulu.

Haastattelu b. 02.04.2013. Tulliylitarkastaja, tullineuvonta, Oulu.

Haastattelut c. 20.12.2012, 30.01.2013, 19.02.2013, 12.04.2013. Tullitarkastaja, Oulu & Ostaja, Oulu.

Haastattelut d. 19.03.2013, 27.03.2013. Tullitarkastaja, Oulu & Tulliylitarkastaja Oulu. Haastattelut osa empirian tutkimushaastatteluja.

Helsingin Sanomat. 2008. Jättemurskain söi jättierän lenkkareita. Artikkelin Helsingin Sanomien verkkolehdestä. Viitattu 11.04.2013. <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/J%C3%A4temurskain+s%C3%B6i+j%C3%A4ttier%C3%A4n+lenkkareita/1135238776530>

Hirsjärvi & Hurme. 2001. Tutkimushaastattelu - teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki University Press/ Yliopistopaino

Juanto, L. & Saukko, P. 2012. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. Seitsemäs uud. painos. Helsinki. Talentum Oy.

Juthström, B. & Jämsén, J. 2005. Tuotevääreännösten yksinkertaistettu hävittämismenettely tarpeen myös passiivisuustapauksissa. Immateriaalioikeusinstituutin IPRinfo-lehden verkkoversio. 2/2005. Viitattu 11.01.2013. http://www.iprinfo.com/julkaisut/iprinfo-lehti/lehtiarkisto/2005/IPRinfo_2-2005/fi_FI/Tuotevaarennosten_yksinkertaistettu_havittamismenettely_tarpeen_m_yos_passiivisuustapauksissa/

Karhu, K. 2002. Kansainvälisen liiketoiminnan käsikirja. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Koskinen O. 2011. VAMK Tutkimustyön perusteet -kurssin materiaali.

Kouvolan Sanomat. 2012. 20 000 pulloa hukkaan Alkon palossa. Artikkelin lehden verkkoversiossa. Viitattu 14.04.2013. <http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2012/11/24/20%E2%80%89000+pulloa+hukkaan+Alkon+palossa/2012214640452/4>

Kuluttajavirasto. Tavaroiden ja palveluiden turvallisuus. Maahantuojan ja sisäänostajan muistilista. Viitattu 18.01.2013. http://www.tukes.fi/Tiedostot/Tuoteturva/Kuluttajavirasto/maahantuojan_muistilista.pdf

Kuningaskuluttaja. 2004. Kuluttajan suojelija löytyy tullilaboratoriosta. Kuningaskuluttajan verkkosivuilla julkaistu haastattelu. Viitattu 15.01.2013.

<http://kuningaskuluttaja.yle.fi/node/749>

Kuningaskuluttaja. 2011. Viisi väittämää tuotevääreännöksistä. Kuningaskuluttajan verkkosivuilla julkaistu haastattelu. Viitattu 11.01.2013.

<http://kuningaskuluttaja.yle.fi/node/2910>

Kurkela, R. 2006. Laadullisen ja määrällisen tutkimukset erot. Tilastollisen tiedonkeruu -verkko-opas. Tilastokeskus ja ammattikorkeakoulu Stadia. Viitattu 30.03.2013. <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Kärkkäinen M. 2011. VAMK Kansainvälisen kaupan lainsäädäntö -kurssin materiaali.

L 13.8.1976/693. Tupakkalaki. Säädös ajantasaisena säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.01.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1976/19760693#e-3>

L 29.12.1994/1466. Tullilaki. Säädös ajantasaisena säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 09.02.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941466#P34>

Lilja, J. 2012. Designista tavaramerkiksi - Kolmiulotteiset tavamerkit tuotteen ulkomuodon suojana. Immateriaalioikeusinstituutin IPRinfo-lehden verkkoversio. 3/2012. Viitattu 17.12.2012. http://www.iprinfo.com/lehti?action=articleDetails&a_id=989&id=59

Melin, K. 2011. Ulkomaankaupan menettelyt, vienti ja tuonti. Tammertekniikka / Amk-Kustannus Oy.

Mylly, T. (toim.) 2001. Immateriaalioikeudet kansainvälisessä kaupassa. Helsinki. Kauppakaari, Lakimiesliiton Kustannus / Talentum Oy.

Pasanen, A. (toim.) 2005. Kansainvälisen kaupan käsikirja. Helsinki. Multikustannus Oy.

PRH, Patentti- ja rekisterihallitus. 2010. Tavaramerkki. Rekisteröinti ulkomailla. Viitattu 17.12.2012. <http://www.prh.fi/fi/tavaramerkit/kvrekisteroinnit.html>

Salmi, H., Häkkänen, P., Oesch, R. & Tommila, M. 2001. Tavaramerkki. Helsinki. Kauppakaari Oyj, Lakimiesliiton Kustannus / Talentum Media Oy.

Salmi, H., Häkkänen, P., Oesch, R. & Tommila, M. 2008. Tavaramerkki. Toinen uud. painos. Helsinki. Talentum Media Oy.

Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry. 2010. Huolinta-alan käsikirja. Uud. painos. Helsinki. Suomen Spedservice Oy.

Tukes, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. 2012b. RAPEX-ilmoitusjärjestelmä. Viitattu 21.01.2013. <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kuluttajaturvallisuus>

/RAPEX-ilmoitusjärjestelmä/

Tullihallitus. 2004. Tullitienviitta. Tullihallituksen julkaisu. Uudistettu painos. Helsinki. Edita.

Tullihallitus. 2009a. Jälleenvienti. Viitattu 9.12.2012. <http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/vienti/jalleenvienti/index.jsp>

Tullihallitus. 2009b. Tavarán nimike. Viitattu 20.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/tavarán_nimike/index.jsp

Tullihallitus. 2009c. Tullausarvo. Viitattu 10.02.2013. <http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/tullausarvo/index.jsp>

Tullihallitus. 2009d. Tulli tutuksi, Tulli suojaa yhteiskuntaa. Viitattu 3.11.2012. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tulli_tutuksi/tehtavat/yhteiskunnan_suojaaja/index.jsp

Tullihallitus. 2010a. Alkoholi. Tullin Rajoituskäsikirja. Viitattu 24.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/kasikirjat/rajoituskasikirja/liitetiedostot/alkoholi.pdf

Tullihallitus. 2010b. Etuuskohtelu. Viitattu 05.02.2013. <http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/etuuskohtelut/index.jsp>

Tullihallitus. 2010c. EU:n tulli- ja veroalue. Viitattu 10.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tulli_tutuksi/termit_selviksi/tulli_ja_veroalue/index.jsp

Tullihallitus. 2010d. Tullilaboratorio. Viitattu 15.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tullilaboratorio/index.jsp

Tullihallitus. 2010e. Tulliviesti. Tullihallituksen julkaiseman asiakaslehden verkkoversio. 4/2010. Viitattu 13.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/tulliviesti/tulliviesti_arkisto/liitteet/Tulliviesti_4_netti.pdf

Tullihallitus. 2011a. CITES-yleissopimuksesta johtuvat rajoitukset. Tullin Rajoituskäsikirja. Viitattu 23.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/kasikirjat/rajoituskasikirja/liitetiedostot/cites.pdf

Tullihallitus. 2011b. Miten annan tulli-ilmoituksen? Viitattu 10.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/tulli_ilmoitus/index.jsp

Tullihallitus. 2011c. Tulliviesti. Tullihallituksen julkaiseman asiakaslehden verkkoversio. 4/2011. Viitattu 11.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/tulliviesti/tulliviesti_arkisto/liitteet/Tulliviesti_2011_4.pdf

Tullihallitus. 2011d. Turvatietoihin liittyvät ilmoitukset. Viitattu 16.12.2012. <http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/saapuminen/index.jsp>

- Tullihallitus. 2012a. Intrastat Suomessa v.2013, Intrastat-opas 2013. Viitattu 26.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/ulkomaankauppatilastot/intrastat/liitteet13/01_FIN2013.pdf
- Tullihallitus. 2012b. Kiina on edelleen tuotevääreännösten alkuperämaista ykkönen. Lehdistötiedotteet. Viitattu 3.11.2012. http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/lehdistotiedotteet/0000_tiedotteet/tiedote_20120724_1/index.html?bc=3035
- Tullihallitus. 2012c. Lääkkeet, huumeet ja prekursorit. Tullin Rajoituskäsikirja. Viitattu 25.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/kasikirjat/rajoituskasikirja/liitetiedostot/laakkeet.pdf
- Tullihallitus. 2012d. Passitus, varastointi ja muut erityismenettelyt. Viitattu 4.12.2012. http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/muut_tullimenettelyt/index.jsp
- Tullihallitus. 2012e. Rajoitukset ja kiellot. Tietoa tuonnin rajoituksista ja kielloista. Viitattu 26.01.2013. <http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/rajoitukset/index.jsp>
- Tullihallitus. 2012f. Saapumisen ja poistumisen ilmoitukset: ajankohtaiset kysymykset, päivitetty versio. Turvatietojen asiakasprojektin ylläpitämä ohjeisto. Viitattu 16.12.2012. http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/vienti/pikalinkit/arex_faq.pdf
- Tullihallitus. 2012g. Tavaroiden ulkomaankauppa yritystyypeittäin vuonna 2011. Tilastojulkaisu. Viitattu 2.12.2012. http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/ulkomaankauppatilastot/tilastot/yritykset/yritys11/liitteet/2012_M15.pdf
- Tullihallitus. 2012h. Tullin elintarvike- ja kulutustavaravalvonta. Viitattu 15.01.2013. <http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/valvonta/index.jsp>
- Tullihallitus. 2012i. Tullin vuosikertomus 2011. Viitattu 13.02.2012. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/vuosikertomukset/Tullin_vuosikertomus_11.pdf
- Tullihallitus. 2012j. Tullirikostorjunnan vuosikirja 2011. Tullin rikostorjunnan julkaisu. Viitattu 14.04.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/vuosikertomukset/Rikostorjunta_vuosik_11.pdf
- Tullihallitus. 2012k. Tuotevääreännökset. Viitattu 23.04.2013. http://www.tulli.fi/fi/yksityisille/matkailijat_muuttajat/tuotevaarennokset/index.jsp
- Tullihallitus. 2012l. Täydellinen tuhoutuminen tai lopullinen menettäminen valmisteverotuksessa. Valmisteverotusyksikön "Hävikkimuistio" valmisteveroasiakaille. Viitattu 09.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/verotus/valmver_alainen_toiminta/rekisteroity/lisatietoa/Havikkimuistio.pdf
- Tullihallitus. 2012m. Ulkomaankauppa 2011, taskutilasto. Tullihallituksen tilastojulkaisu. Viitattu 28.11.2012. <http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/ulkomaankauppatilastot/katsaukset/tiedotteet/taskutilasto2011/liitteet/tasku2011>

.pdf

Tullihallitus. 2013a. Mitä tuonti maksaa? Viitattu 05.02.2013.
http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/mita_maksaa/polkumyynitullit/index.jsp

Tullihallitus. 2013b. Onko toimintasi valmisteverotuksen alaista. Viitattu 09.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/verotus/valmver_alainen_toiminta/index.jsp

Tullihallitus. 2013c. Tavarain tilaaminen ulkomailta - ohje yrityksille ja yhteisöille. Tullin asiakasohje nro 19 yrityksille ja yhteisöille. Viitattu 27.01.2013.
http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/asiakasohjeet/ostaminen_ulkomailta/tiedostot/019_yritys.pdf

Tullihallitus. 2013d. Tulli ja arvonlisävero. Viitattu 27.01.2013.
http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/verotus/tulli_ja_alv/index.jsp

Tullihallitus. 2013e. Tullin rikostilastot valmistuivat - tullirikoksia ennätysmäärä. Tullihallituksen lehdistötiedotteet. Viitattu 09.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/lehdistotiedotteet/0000_tiedotteet/tiedote_20130129_4/index.html?bc=3035

Tullihallitus. 2013f. Valmisteverotettavat tuotteet. Viitattu 09.02.2013.
<http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/verotus/valmisteverotettavat/index.jsp>

Tullihallitus. 2013g. Valmisteverotus. Tullin asiakasohje nro 16. Viitattu 09.02.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/asiakasohjeet/valmisteverotus/tiedostot/016.pdf

Tullilaboratorio. 2012a. Elintarvike tutkimukset 2011. Yhteenveto Tullilaboratorion toimintavuodesta. Viitattu 15.01.2013. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tullilaboratorio/toiminta_2011/tiedostot/ET1_Elintarvike_tutkimukset_2012.pdf

Tullilaboratorio. 2012b. Kulutustavaratutkimukset vuonna 2011. Yhteenveto Tullilaboratorion toimintavuodesta. Viitattu 15.01.2013.
http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tullilaboratorio/toiminta_2011/tiedostot/Kulutustavaratutkimukset_2011.pdf

Tullilaboratorio. 2012c. Tullin elintarvike- ja kulutustavaravalvonta vuonna 2011. Yhteenveto Tullilaboratorion toimintavuodesta. Viitattu 22.01.2013.
http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/tuonti/valvonta/valvontakatsaukset/tuoteturvallisuuden_vuosikatsaukset/tuoteturvallisuuden_vuosikatsaukset.pdf

Tunttunen, A. 2012. Taloudellisesti vaikuttavat tullimenettelyt. Opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelma.

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu, www.ymparisto.fi. 2011. Uhanalaisten lajien kansainvälinen ja EU:n sisäinen kauppa ja sitä koskevat luvat (CITES). Viitattu 23.01.2013. <http://www.ymparisto.fi/cites>

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu, www.ymparisto.fi. 2012a. CITES-lajiliitteet ja lajihakupalvelut. Viitattu 23.01.2013.
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=12653&lan=fi>

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu, www.ymparisto.fi. 2012b. CITES-lupamenettely. Viitattu 24.01.2013. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=25290&lan=fi>

Valtiontalouden tarkastusvirasto. 2013. Tulli harmaan talouden torjuna. Tarkastuskertomus 1/2013. Viitattu 30.03.2013. http://www.vtv.fi/files/3243/1_2013_Tulli_harmaan_talouden_torjuna_NETTI.pdf

Valvira, Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto. 2013. Alkoholi - maahantuonti. Viitattu 24.01.2013. http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/alkoholi/maahantuonti

Veronmaksajain Keskusliitto ry. 2012. Kulutusverot Suomessa. Viitattu 15.11.2012. <http://www.veronmaksajat.fi/tutkimukset/jatilastot/kulutusverotus>

VMa 1194/2010. Valtiovarainministeriön asetus tullilaitoksen suoritteiden maksullisuudesta. Lainsäädännön säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 13.02.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101194>

WWF. 2002. Henkensä kaupalla - raportti uhanalaisilla lajeilla käytävästä kansainvälisestä kaupasta. Suomen WWF:n raportti nro 18. Viitattu 23.01.2013. <http://www.wwf.fi/www/uploads/pdf/CITESRAPORTTI.pdf>

HAASTATTELUKYSYMYKSET

TAUSTATIEDOT

- Etunimi (ei tule julki työhön)?
  - Tehtävänimike ja pääasialliset työtehtävät?
  - Kuinka kauan olet ollut tullin palveluksessa?
  - Onko hävittäminen tullivalvonnassa sinulle tuttu tulliselvitysmuoto, miten?
-

TAVARANTARKASTUS

1. Kuinka suuri osa Oulun alueelle tai Oulun kautta kaupallisiin tarkoituksiin saapuvasta tavarasta tarkastetaan joko fyysisesti tai Tullilaboratoriossa?
2. Kuinka usein tarkastettavissa tavaroissa ilmenee ongelmia?
3. Mitkä ovat tyypillisimpiä tarkastuksissa ilmeneviä ongelmia?

Tuotevääreennökset

4. Yritetäänkö Oulun alueelle tai Oulun kautta tuoda tuotevääreännöksiä kaupallisiin tarkoituksiin? Kuinka usein?
5. Kuinka usein epäiltyjä tuotevääreännöksiä päätyy tuhottavaksi ja kuinka usein oikeudenhaltija päästää tuotteet markkinoille

HÄVITTÄMINEN

6. Onko hävitystapauksia enemmän kaupallisessa tuonnissa vai yksityistuonnissa (tapausten määrä)? Entä hävitetäänkö määrällisesti enemmän kaupallisiin tarkoituksiin tuotavaa vai yksityisten tuomaa tavaraa (tavaroiden määrä)?
7. Mitkä ovat yleisimpiä kaupallisessa tuonnissa tuhottavia tuoteryhmiä? Mitkä ovat puolestaan yleisimpiä yksityistuonnissa tuhottavia tuotteita?
8. Mitkä ovat yleisimpiä syitä, miksi tuotteita tuhotaan kaupallisessa tuonnissa?

9. Hyödyntävätkö yritykset hävittämistä niin sanotusti taloudellisena vaihtoehtona tilanteissa, joissa hävittämiseen ei liity pakottavia syitä. Kuinka paljon?
10. Millaisissa tilanteissa hävittämistä hyödynnetään?

Hävitystapauksien määrä

11. Kuinka usein Oulun alueella on kaupallisia hävitystapauksia?
12. Kuinka usein Oulussa tullin työntekijät menevät valvomaan sovittuja hävityksiä?